NACRT

OPŠTINA KOTOR

LOKALNI PLAN UPRAVLJANJA KOMUNALNIM I NEOPASNIM GRAĐEVINSKIM OTPADOM NA TERITORIJI OPŠTINE KOTOR (2026-2029)

Kotor, novembar2026.godine

SADRŽAJ

1. UVOD..... 1
1.1 Značenje izraza..... 2
1.2 Pravni osnov..... 5
1.3 Razlozi za donošenje Plana..... 6
1.4 Period važenja Plana..... 6
1.5 Ciljevi Plana..... 7
1.6 Metodologija izrade Plana 8

2. PRAVNI, STRATEŠKI I INSTITUCIONALNI OKVIR 9
2.1. Zakonodavstvo EU u oblasti upravljanja otpadom 10
2.2. Nacionalni zakonodavni okvir..... 11
2.2.1. Podzakonski akti na nacionalnom nivou..... 16
2.3. Strateški dokumenti u oblasti upravljanja otpadom 17
2.4. Propisi Opštine Kotor u oblasti upravljanja otpadom 22
2.5. Institucionalni okvir..... 22
2.5.1. Nadležni organi na državnom nivou..... 22
2.5.2. Uloga jedinica lokalne samouprave i privrednih društava u sistemu upravljanja otpadom..... 24

3. OSNOVNI PODACI O TERITORIJI OPŠTINE KOTOR 25
3.1. Geografski položaj..... 25
3.2. Geomorfološke karakteristike..... 26
3.3. Pedološke karakteristike 27
3.4. Hidrološke karakteristike..... 28
3.5. Klimatske karakteristike sa meteorološkim pokazateljima 28
3.6. Zaštićena područja..... 28
3.7. Seizmičke karakteristike 30
3.8. Demografija 30
3.9. Turizam 31
3.10. Saobraćajna infrastruktura 32

4. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA UPRAVLJANJA OTPADOM NA TERITORIJI OPŠTINE KOTOR
4.1. Komunalni otpad 33
4.1.1. Sakupljanje, odvoz i odlaganje komunalnog otpada..... 34
4.1.2. Broj korisnika komunalne usluge..... 36
4.1.3. Dinamika sakupljanja komunalnog otpada..... 37
4.1.4. Zone sakupljanja komunalnog otpada..... 37
4.1.5.Mehanizacija za sakupljanje i transport otpada..... 38
4.1.6.Postojeća postrojenja za upravljanje otpadom..... 38
4.1.7.Vrste, količina i porijeklo komunalnog otpada..... 39
4.1.8. Sastav komunalnog otpada..... 40
4.1.9. Reciklaža i stavljanje na tržište..... 47
4.2. Neopasni građevinski otpad..... 49
4.3. Nelegalna odlagališta..... 50
4.4. Kanalizacioni mulj 55

4.4.1.Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda Kotor – Tivat…… 56
4.4.1.1. Način tretmana, privremenog skladištenja, transporta i konačnog zbrinjavanja kanalizacionog mulja…… 57

5. UPRAVLJANJE OTPADOM NA TERITORIJI OPŠTINE KOTOR U NAREDNOM PERIODU
5.1. Upravljanje komunalnim otpadom…… 60
5.2. Upravljanje neopasnim građevinskim otpadom……..... 62
5.3. Upravljanje kabastim i drugim komunalnim i građevinskim otpadom koji nije moguće odložiti na mjesta predviđena za odlaganje komunalnog i građevinskog otpada…… 64
5.4. Upravljanje biološki razgradivim otpadom…… 65
5.5. Upravljanje frakcijama opasnog otpada koje se stvaraju u domaćinstvu 67
5.6. Proširena odgovornost proizvođača…… 68
5.7. Upravljanje kanalizacionim muljem…….. 70
5.8. Mjere za sanaciju nelegalnih odlagališta…… 71
5.9. Upravljanje otpadom u zaštićenim područjima i područjima u zoni morskog dobra……..…… 73

6. PROJEKCIJA GENERISANJA KOMUNALNOG OTPADA U NAREDNOM PERIODU ……. 75

7. MJERE ZA SPREČAVANJE NASTAJANJA OTPADA, SMANJENJE KOLIČINA KOMUNALNOG OTPAD I NEGATIVNIH UTICAJA OTPADA NA ŽIVOTNU SREDINU…… 76

8. INFORMISANJE, EDUKACIJA I JAČANJE SVIJESTI JAVNOSTI……. 78

9. MONITORING I IZVJEŠTAVANJE O REALIZACIJI LOKALNOG PLANA…… 80

10. INVESTICIONA ULAGANJA…… 81

11. AKCIONI PLAN SA DINAMIKOM REALIZACIJE…… 82

12 ZAKLJUČAK…… 85

IZVORI I REFERENTNI DOKUMENTI……

PRILOZI……

Prilog:

- Odluka o pristupanju izradi Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor za period 2026-2029.godine ("Sl. list CG - opštinski propisi", br. 037/26 od 27.07.2026)
- Rješenje o formiranju Radne grupe za izradu Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor (2026–2029)
- Odluka o nepreduzimanju izrade strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor (2026-2029)

1. UVOD

Plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor (2026–2029) (u daljem tekstu: Plan) predstavlja osnovni lokalni planski dokument kojim se definišu ciljevi, mjere i aktivnosti za uređenje i unaprjeđenje sistema upravljanje komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor za period 2026–2029.godine. Plan se temelji na analizi postojećeg stanja, identifikaciji ključnih problema, procjeni budućih potreba i definisanju mjera i aktivnosti za upravljanje komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor za period za koji se Plan donosi (2026–2029).

Upravljanje otpadom je jedno od osnovnih preduslova održivog razvoja svake savremene zajednice, jer direktno utiče na zdravlje stanovništva, očuvanje prirodnih resursa, kvalitet životne sredine i ukupni društveno-ekonomski napredak. Crna Gora, kao država kandidat za članstvo u EU, ima obavezu da uspostavi funkcionalan integrisani sistem upravljanja otpadom, usklađen sa direktivama Evropske unije i najboljim dostupnim praksama. To zahtijeva usklađivanje nacionalnog i lokalnog zakonodavstva, naročito sa Okvirnom direktivom o otpadu (2008/98/EC), Direktivom o deponijama (1999/31/EC), kao i pratećim propisima koji se odnose na ambalažni otpad, biootpad, posebne tekovine otpada i sistem proširene odgovornosti proizvođača. Poseban akcenat stavljen je na primjeni hijerarhije upravljanja otpadom, gdje je primarni fokus na prevenciji nastanka otpada, zatim na ponovnoj upotrebi i reciklaži, dok se energetsko iskorišćavanje i odlaganje na deponije primjenjuju samo kada prethodne opcije nijesu moguće.

Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26) je propisano da se upravljanje otpadom vrši u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom i Lokalnim planovima upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom. Članom 30 Zakona propisana je obaveza jedinicama lokalnih samouprava da izrade planove upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom koji moraju biti usaglašeni sa Državnim planom upravljanja otpadom. Članom 117 stav 2 Zakona precizirano je da se lokalni planovi upravljanja otpadom moraju donijeti u roku od devet mjeseci od dana donošenja Državnog plana upravljanja otpadom.

Vlada Crne Gore, na sjednici održanoj 23.oktobra 2025.godine, usvojila je Državni plan upravljanja otpadom u Crnoj Gori za period 2025-2029. godina (u daljem tekstu: DPUO), koji je objavljen u Službenom listu Crne Gore br. 025/26 od 27.02.2026.godine. DPUO za period 2025-2029. godina predviđa uspostavljanje regionalnog sistema upravljanja otpadom koji se zasniva na izgradnji regionalnih centara za obradu i konačno zbrinjavanje otpada, uz integraciju lokalnih samouprava, standardizaciju procesa i ravonomjernu raspodjelu odgovornosti. Uloga Opština u tom smislu ogleda se kroz organizaciju sakupljanja i odvoza otpada, razvoj lokalne infrastrukture (reciklažna dvorišta, privremena skladišta, zelena ostrva), saradnju sa javnim i privatnim sektorom, sprovođenje mjera prevencije i informisanja građana.

Plan je usklađen sa nacionalnim zakonodavstvom u oblasti upravljanja otpadom, strateškim dokumentima na nacionalnom nivou i lokalnim potrebama. Plan predstavlja operativni okvir za ostvarivanje nacionalnih ciljeva na lokalnom

nivou, uz poseban naglasak na specifičnosti opštine Kotor, uključujući izažene sezonske varijacije i povećanja količina otpada tokom turističke sezone.

Opšti cilj Plana je uspostavljanje efikasnog, ekonomski opravdanog i ekološki prihvatljivog sistema upravljanja otpadom, koji će obezbijediti smanjenje količine otpada koja se odlaže, jačanje selektivnog prikupljanja, veće korišćenje reciklabilnog materijala, povećanje kapaciteta lokalne infrastrukture i unapređenje kontrole nad tokovima otpada. Plan se zasniva na principima prevencije nastanka otpada, ponovne upotrebe resursa, reciklaže i principu "zagađivač plaća", uz proširenu odgovornost proizvođača, saradnju sa regionalnim sistemom upravljanja otpadom i primjenu koncepta cirkularne ekonomije.

Sprovođenjem Plana obezbjediće se usklađenost lokalnog sistema upravljanja otpadom sa DPUO, smanjiće se negativni uticaj na životnu sredinu, unaprijediće se kvalitet života stanovnika i stvoriće se preduslovi za dugoročno održivo upravljanje komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor.

1.1. ZNAČENJE IZRAZA

Izrazi upotrijebljeni u Planu imaju sljedeća značenja:

- ambalaža je proizvod, bez obzira na prirodu materijala od kojeg je izrađen, koji se koristi za smještaj, čuvanje, rukovanje, isporuku i predstavljanje robe, od sirovina do gotovih proizvoda, od proizvođača do korisnika ili potrošača, uključujući i nepovratne predmete koji se koriste u te svrhe;

- biološki razgradivi otpad je otpad koji je pogodan za anaerobnu ili aerobnu razgradnju (biootpad, papir i karton);

- biootpad je biološki razgradiv otpad iz vrtova i parkova, hrane i kuhinjski otpad koji nastaje u domaćinstvima, kancelarijama, restoranima, veleprodajama, menzama, ugostiteljskim i maloprodajnim objektima i sličan otpad iz objekata namijenjenih za preradu hrane;

- deponija je stalno mjesto čija je primarna funkcija odlaganje otpada na površini ili ispod površine zemlje, uključujući internu deponiju na kojoj proizvođač odlaže sopstveni otpad na mjestu nastanka, osim mjesta gdje se otpad priprema za dalji prevoz do mjesta obrade na drugim lokacijama i mjesta za skladištenje otpada prije njegove obrade na period do tri godine ili mjesta za skladištenje otpada prije njegovog odlaganja na period do jedne godine;

- građevinski otpad je otpad koji nastaje prilikom građenja novog objekta, održavanja, rekonstrukcije, adaptacije i rušenja građevinskih objekata;

- imalac otpada je proizvođač otpada ili pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koje posjeduje otpad;

- **inertni otpad** je neopasan otpad kod kojeg nije moguće izazvati značajnu fizičku, hemijsku ili biološku promjenu, ne rastvara se, ne sagorijeva, nije biorazgradiv, ne zagađuje životnu sredinu, ne ugrožava zdravlje ljudi i čije ocjedne vode u kontaktu sa drugim materijama ne izazivaju reakcije i ekotoksično ne ugrožavaju kvalitet površinske ili podzemne vode;

- kabasti otpad je otpad iz domaćinstava i sličan otpad iz drugih izvora, koji se ne uklapa zbog veličine, oblika ili težine u kontejnere ili posude koje se

koriste za sakupljanje komunalnog otpada, uključujući i otpad napravljen od miješanog materijala (namještaj, dušeci, okovi, tapaciri i tepisi) i otpad napravljen od jednog materijala (plastika, tekstil, drvo, metal, koža i staklo);

- **kanalizacioni mulj** je otpad koji nastaje prilikom tretmana komunalnih otpadnih voda u uređajima i postrojenjima za prečišćavanje;

- **komercijalna otpadna ambalaža** je otpad od primarne, sekundarne i tercijarne ambalaže koji nastaje u procesu proizvodnje, maloprodaje, uslužnim i drugim djelatnostima, kao i obavljanjem poslova u poljoprivredi, šumarstvu, ribarstvu, saobraćaju i turizmu;

- **komunalna otpadna ambalaža** je otpad od primarne i sekundarne ambalaže koji nastaje u domaćinstvima (kućni otpad), industriji, zanatskim i uslužnim djelatnostima, kao i drugim djelatnostima i javnom sektoru, a sličan je otpadu iz domaćinstava u pogledu prirode, mjesta nastanka i sastava;

- **komunalni otpad** je miješani otpad i odvojeno sakupljeni otpad iz domaćinstva, papir, karton, staklo, metal, plastika, biootpad, drvo, tekstil, ambalaža, otpadna električna i elektronska oprema, otpadne baterije i akumulatori i kabasti otpad, sakupljeni otpad iz drugih izvora gdje je takav otpad sličan po svojoj prirodi i sastavu komunalnom otpadu, osim otpada iz proizvodnje, poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, septičkih jama i otpada od održavanja kanalizacione mreže i obrade otpadnih voda, uključujući kanalizacioni mulj, otpadna vozila ili građevinski otpad i otpad od rušenja objekata;

- **krajnji korisnik** je svako fizičko ili pravno lice sa prebivalištem ili sjedištem u Crnoj Gori kome je proizvod dostupan kao potrošaču, van njegove trgovine, poslovanja, zanata ili profesije, ili kao profesionalnom krajnjem korisniku u toku njegovih industrijskih ili profesionalnih aktivnosti;

- **miješani komunalni otpad** je otpad iz domaćinstva preostao nakon odvajanja pojedinih frakcija komunalnog otpada za koji je predviđena mogućnost selektivnog sakupljanja, uključujući komunalnu otpadnu ambalažu;

- **neopasni otpad** je otpad koji po sastavu i svojstvima nema neku od karakteristika opasnog otpada;

- **obrada otpada** je postupak prerade i/ili odstranjivanja otpada, kao i priprema prije prerade i/ili odstranjivanja;

- **odstranjivanje otpada** je postupak obrade koji nije prerada, pa ni u slučaju kada se tim postupkom kao sekundarna posljedica dobija materija ili energija;

- **odvojeno sakupljanje otpada (selekcija)** je sakupljanje otpada na način da se otpad u postupcima upravljanja otpadom drži odvojeno prema tipu i svojstvu kako bi se olakšala obrada;

- **opasni otpad** je otpad koji sadrži elemente ili jedinjenja koja pokazuju jedno ili više od sljedećih opasnih svojstava: eksplozivno, oksidirajuće, zapaljivo, iritativno-iritacija kože i oštećenje oka, specifična toksičnost ciljnog organa (STCO)/aspiracijska toksičnost, akutna toksičnost, kancerogeno, korozivno, infektivno, toksično za reprodukciju, mutageno, oslobađanje akutnog toksičnog gasa, senzibilizirajuće, ekotoksično i svojstvo da otpad može imati prethodno navedena opasna svojstva koja kao izvorni otpad nije direktno pokazivao;

- **otpad** je svaka materija ili predmet koju je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci u skladu sa zakonom;

- **otpad u moru** je otpad koji se nalazi u morskoj sredini i u priobalnom području koje je u neposrednom kontaktu sa morem, a koji nastaje kao posljedica ljudskih aktivnosti na kopnu ili moru i nalazi se na površini mora, u vodenom stubu ili na morskom dnu;

- **otpadna ambalaža** je ambalaža ili ambalažni materijal koji su otpad, osim ostataka materijala koji nastaju prilikom izrade ambalaže;

- **ponovna upotreba** je postupak kojim se proizvodi ili djelovi proizvoda koji nijesu otpad ponovo upotrebljavaju za istu svrhu za koju su izvorno stvoreni;

- **posebne vrste otpada** su otpad od električne i elektronske opreme, otpadna vozila, otpadne gume, otpadne baterije, otpadna ulja, otpadna ambalaža, građevinski otpad, otpad iz rudarstva, otpad koji sadrži azbest, PCB otpad, POPs otpad, otpad od žive,kanalizacioni mulj, medicinski i veterinarski otpad;

- **prerada otpada** je postupak čiji je glavni rezultat upotreba otpada u korisne svrhe, kada otpad zamjenjuje druge materijale koje bi inače trebalo upotrijebiti za tu svrhu ili kada se otpad priprema za tu svrhu u procesu proizvodnje ili za drugu privrednu namjenu;

- **prevoznik** je privredno društvo ili preduzetnik koji obavlja transport otpada;

- **priprema za ponovnu upotrebu otpada** su postupci prerade koji se odnose na provjeru, čišćenje ili popravke, kojima se proizvodi ili djelovi proizvoda, koji su postali otpad pripremaju za ponovnu upotrebu bez sprovođenja nekog drugog prethodnog postupka;

- **privremeno, odnosno vremenski ograničeno skladištenje** otpada je skladištenje otpada u određenom roku na mjestima gdje je otpad proizveden ili skladištenje tokom sakupljanja otpada, radi transporta do mjesta obrade otpada;

- **proizvođač otpada** je izvorni proizvođač otpada i svako lice koje obavlja prethodnu obradu, miješanje ili druge postupke kojima se mijenja svojstvo ili sastav otpada;

- **program proširene odgovornosti proizvođača** je niz mjera koje se preduzimaju kako bi se osiguralo da proizvođači proizvoda imaju finansijsku odgovornost ili finansijsku i organizacionu odgovornost za upravljanje otpadom, fazom ili fazama upravljanja otpadom u životnom ciklusu proizvoda;

- **reciklažno dvorište** je mjesto uređeno za sakupljanje i privremeno skladištenje po vrstama, odnosno frakcijama komunalnog otpada koje se odvojeno sakupljaju;

- **reciklažni centar** je mjesto uređeno za sakupljanje i privremeno skladištenje svih vrsta, odnosno frakcija komunalnog otpada koje su odvojeno sakupljene i sakupljanje miješanog komunalnog otpada zbog sortiranja ili drugog načina obrade;

- **recikliranje** je postupak prerade radi korišćenja otpada kojim se otpadni materijali prerađuju u proizvode ili materije za izvornu ili drugu svrhu. Recikliranje obuhvata preradu organskog materijala, ali ne uključuje energetsku preradu i preradu u materijal koji se koristi kao gorivo ili materijal za popunjavanje otpadom;

- **reciklirajuće/reciklabilne komponente komunalnog otpada** kao frakcije otpada iz domaćinstava su: papir, proizvodi od plastike, aluminijske limenke, koje se mogu ponovo upotrebljavati ili reciklirati;

- **sakupljanje otpada** je prihvat otpada i transport otpada do postrojenja za obradu otpada, kao i prethodno razvrstavanje i privremeno skladištenje otpada;

- **sprječavanje nastanka otpada** podrazumijeva mjere koje se preduzimaju radi sprječavanja nastanka otpada ili mjere kojima se prije nego je materija ili predmet postao otpad, smanjuje:

-količina otpada, kroz ponovnu upotrebu proizvoda ili produženje životnog vijeka proizvoda;

- negativni uticaj proizvedenog otpada na životnu sredinu i na zdravlje ljudi;

- sadržaj štetnih materija u materijalima i proizvodima;

- transfer (pretovarna) stanica je mjesto na koje se otpad doprema i privremeno skladišti radi selektiranja ili pretovara prije transporta do mjesta za preradu i odstranjivanje;

- transport otpada je prevoz otpada van postrojenja koji obuhvata utovar, prevoz, pretovar i istovar otpada;

1.2. Pravni osnov

Donošenje Plana je propisano obavezama koje proizilaze iz nacionalnog zakonodavstva iz oblasti upravljanja otpadom, strateških dokumenata Crne Gore, kao i obavezama preuzetim u procesu pristupanja Evropskoj uniji i usklađivanja sa pravnom tekovinom Evropske unije u oblasti životne sredine.

Članom 30 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG" br. 034/24, 092/24, 128/26) propisana je obaveza jedinicama lokalnih samouprava da donesu lokalne planove upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom koji moraju biti usaglašeni sa Državnim planom upravljanja otpadom i usvojeni za period na koji je Državni plan donijet.

Državni plan upravljanja otpadom za period 2025–2029.godine je usvojen 27.02.2026.godine ("Sl. list CG", br. 25/26). Članom 117 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 034/24, 092/24, 128/26) propisano je da se lokalni planovi upravljanja otpadom donesu u roku od devet mjeseci od dana donošenja DPUO.

Na osnovu člana 30 stav 1 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24 i 92/24), člana 38 stav 1 tačka 2 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl. list CG", br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22, 81/25 i 98/25) i člana 36 stav 1 tačka 2 Statuta Opštine Kotor ("Sl. list CG - Opštinski propisi", broj 37/19), Skupština Opštine Kotor na V sjednici, održanoj 21.7.2026. godine, donijela je Odluku o pristupanju izradi Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji Opštine Kotor za period 2026-2029.godine ("Sl. list CG - opštinski propisi", br. 037/26 od 27.07.2026).

Na osnovu člana 4 Odluke o pristupanju izradi Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor (2026–2029) ("Sl. list CG – opštinski propisi", br. 37/26), člana 58 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Sl. list CG" br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22, 81/25, 98/25) i člana 82 Statuta Opštine Kotor ("Sl. list CG – opštinski propisi" br. 37/19), Predsjednik Opštine kotor donio je Rješeje o formiranju Radne grupe za

izradu Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor (2026–2029).

Zaključkom Predsjednika Opštine Kotor, broj 01-018/26-25400 od 27.11.2026. godine, utvrđen je Nacrt Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor, za period 2026-2029, sa trajanjem javne rasprave od 15 dana.

Saglasno članu 30 stav 5 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG" br. 034/24, 092/24, 128/26), Sekretarijat za zaštitu prirodne i kulturne baštine obavijestiće javnost o izradi Nacrta Lokalnog plana I sprovešće javnu raspravu.

Saglasno članu 30 stav 3 Zakonu o upravljanju otpadomb("Sl. list CG" br. 034/24, 092/24, 128/26), Lokalni plan se prije donošenja na Skupštini jedinice lokalne samouprave radi ocjene usaglašenosti sa Državnim planom, dostavlja na saglasnost Ministarstvu.

Saglasno članu 117 stav 3 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG" br. 034/24, 092/24, 128/26), usvajanjem ovog Plana prestaje da važi Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor (2018-2020), usvojen 16.12.2019.godine.

1.3. Razlozi za donošenje Plana

Donošenje Plana proizilazi iz potrebe da se upravljanje komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom otpadom na teritoriji opštine Kotor unaprijedi i uskladi sa zahtjevima važećeg zakonodavstva i ciljevima utvrđenim DPUO.

Plan se donosi radi organizovanja efikasnog, ekonomičnog i ekološki prihvatljivog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor, uz primjenu principa održivog razvoja, zaštite životne sredine, prevencije nastanka otpada, ponovne upotrebe, odvojenog sakupljanja, povećanja reciklaže, s ciljem smanjenja količine otpada koji će se odložiti.

Plan predstavlja osnov za koordinisano djelovanje organa lokalne uprave, nadležnih privrednih društava, službi, institucija i građana u cilju organizovanja održivog i integrisanog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom na teritoriji opštine Kotor.

1.4. Period važenja Plana

Saglasno članu 30 stav 1 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26), Plan se donosi na period na koji je donijet Državni plan. S obzirom da je DPUO (2025–2029) usvojen 27.02.2026.godine ("Sl. list CG", br. 25/26), Plan se donosi za period 2026–2029.godine.

Za period 2026-2029.godine, aktivnosti su planirane u skladu sa prioritetima, postojećim kapacitetima, raspoloživim finansijskim sredstvima, i dinamikom razvoja sistema upravljanja otpadom na teritoriji opštine Kotor.

1.5. Cilj izrade Plana

Svrha izrade Plana je da se na osnovu analize postojećeg stanja, podataka o količinama i vrstama otpada, postojeće infrastrukture, načina sakupljanja, transporta i zbrinjavanja otpada, kao i utvrđenih problema i potreba, uz uvažavanje specifičnosti opštine Kotor, kao primorske opštine sa izraženim značajnim sezonskim oscilacijama u broju korisnika i povećanim količinama generisanog otpada tokom turističke sezone definišu realni i ostvarivi ciljevi, mjere i aktivnosti za organizovanje sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor za period 2026–2029.godine, u skladu sa važećim nacionalnim zakonodavstvom u oblasti upravljanja otpadom i Državnim planom upravljanja otpadom.

Opšti cilj Plana je organizovanje efikasnog, održivog i integrisanog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor, kojim će se unaprijediti prevencija nastanka i smanjenje količine otpada, povećati odvojeno sakupljanje, ponovna upotreba i reciklaža, smanjiti količina otpada koja se odlaže, unaprijediti postojeća infrastruktura i zaštititi životna sredina i zdravlje ljudi.

Plan treba da obezbijedi prelazak sa sistema koji se u značajnoj mjeri zasniva na odlaganju otpada ka sistemu koji daje prednost prevenciji nastanka otpada, ponovnoj upotrebi, odvojenom sakupljanju, reciklaži i drugim oblicima obrade otpada, uz smanjenje količina otpada koje se odlažu. Akcenat je stavljen na unapređenje primarne selekcije, razvoj potrebne infrastrukture, rješavanje problema neuređenih odlagališta, unapređenje upravljanja biootpadom i neopasnim građevinskim otpadom, kao i kontinuirano podizanje svijesti i odgovornosti građana.

Primarni cilj je smanjenje količine otpada po glavi stanovnika i uvođenje sistema odvojenog sakupljanja na 100% urbanog i prigradskog područja, uz postavljanje optimalnog broja posuda za reciklabilne frakcije otpada i biootpada. Kroz povećanu stopu reciklaže papira, metala, plastike i stakla, direktno se reciklabilnog otpada koji se trajno odlaže na deponiju, čime se produžava vijek trajanja postojećih sanitarnih kada.

Ciljevi Plana usklađeni su sa ciljevima DPUO (2025-2029):

- Podsticanje prevencije nastanka otpada
- Povećanje obuhvata stanovništva sistemom odvojenog sakupljanja komunalnog otpada
- Podsticanje ponovne upotrebe, reciklaže i drugih oblika obrade otpada
- Smanjenje količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju
- Smanjenje količine biorazgradivog otpada koji se odlaže
- Unapređenje infrastrukture za sakupljanje, privremeno skladištenje, transport, sortiranje i reciklažu otpada
- Zatvaranje i sanacija neuređenih odlagališta i sprečavanje njihovog ponovnog nastanka
- Unapređenje sistema upravljanja neopasnim građevinskim otpadom
- Unapređenje sistema upravljanja kanalizacionim muljem
- Unapređenje upravljanja posebnim tokovima otpada
- Jačanje sistema informisanja, edukacije, monitoringa i kontrole u oblasti upravljanja otpadom.

1.6. Metodologija izrade Plana

Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor (2026-2029) izrađuje se u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom, DPUO (2025-2029) i drugim relevantnim propisima i strateškim dokumentima.

Metodološki pristup u izradi Plana obuhvata:

- Analizu postojećeg stanja upravljanja otpadom na teritoriji opštine Kotor, uključujući podatke o količinama i vrstama otpada, način sakupljanja, transporta, tretmana i zbrinjavanja, postojeću infrastrukturu, institucionalni okvir, kao i identifikovanje problema i potreba na teritoriji opštine Kotor, pri čemu je 2025.godina uzeta kao referentna godina;
- Usklađivanje sa važećim nacionalnim zakonodavstvom, DPUO i relevantnim evropskim politikama u oblasti upravljanja otpadom i zaštite životne sredine u pogledu definisanja ciljeva, prioriteta, mjera i planiranih aktivnosti;
- Procjenu budućih potreba i projekcije količina komunalnog i neopasnog građevinskog otpada u planskom periodu 2026–2029, na osnovu metodologije primijenjene u DPUO (2025–2029);
- Definisanje mjera i aktivnosti, uzimajući u obzir specifičnosti opštine Kotor, naročito njen turistički karakter, sezonske promjene u količinama otpada, prostorna ograničenja i potrebe za zaštitom životne sredine.
- Uspostavljanje sistema monitoringa i izvještavanja, kojim se definišu ključni pokazatelji za praćenje sprovođenja Plana, nadležnosti za prikupljanje podataka i obaveze redovnog izvještavanja u skladu sa nacionalnim sistemom upravljanja informacijama o otpadu.

Sadržaj Lokalnog plana je usklađen sa članom 30 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24 i 92/24), koji propisuje da Lokalni plan naročito sadrži:

1) vrstu, količinu (masu) i porijeklo komunalnog otpada proizvedenog na teritoriji jedinice lokalne samouprave i procjenu vrste i količine (mase) komunalnog otpada koji će se proizvesti po godinama iz planskog perioda iz stava 1 ovog člana i njegovo porijeklo;

2) lokacije postojećih postrojenja i objekata za obradu komunalnog otpada, odnosno za jedinice lokalne samouprave koje nemaju izgrađenu deponiju, u skladu sa zakonom, lokacije i rok na kojima će privremeno skladišti komunalni otpad iz člana 94 ovog zakona;

3) informacije o neuređenim odlagalištima otpada i mjere za njihovu sanaciju ili rekultivaciju i način sprječavanja daljeg odlaganja otpada na tim lokacijama, kao i sanaciju i rekultivaciju privremenog skladišta komunalnog otpada iz člana 95 ovog zakona;

4) lokacije postojećih postrojenja za preradu neopasnog građevinskog otpada i objekata za odstranjivanje neopasnog građevinskog otpada i/ili deponije za inertni otpad, odnosno za jedinice lokalne samouprave koje nemaju izgrađena postrojenja za preradu građevinskog otpada i objekte za odstranjivanje neopasnog građevinskog otpada i/ili deponiju za inertni otpad u skladu sa zakonom, lokaciju i rok za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada u skladu sa članom 94 ovog zakona;

5) način organizovanja i obavljanja poslova upravljanja otpadom sa dijela teritorije jedinice lokalne samouprave koje je zaštićeno područje ili područje morskog dobra;

6) način i program odvojenog sakupljanja i transporta komunalnog i građevinskog otpada iz domaćinstava i od proizvođača koji ne podliježu obavezi donošenja plana upravljanja otpadom, uključujući i kabasti i drugi komunalni i građevinski otpad koji nije moguće odložiti na mjestima predviđenim za odlaganje komunalnog i građevinskog otpada;

7) opis aktivnosti koje se odvijaju u okviru reciklažnih dvorišta i transfer stanica i reciklažnih centara u cilju privremenog skladištenja komunalnog otpada, odnosno prerade;

8) mjere za sprječavanje nastajanja ili smanjenje količina komunalnog otpada i negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi, obezbjeđivanje pravilnog upravljanja komunalnim otpadom;

9) način odvojenog sakupljanja, način obrade i mjere za smanjenje količina biološki razgradivog otpada sadržanog u komunalnom otpadu koji se odlaže na deponijama;

10) način odvojenog sakupljanja frakcija opasnog otpada koje se stvaraju u domaćinstvima;

11) dinamiku realizacije odabranih načina i postupaka upravljanja komunalnim otpadom i neopasnim građevinskim otpadom;

12) način upravljanja kanalizacionim muljem u skladu sa članom 29 ovog zakona;

13) akcioni plan i dinamiku finansiranja i izvore finansijskih sredstava za realizaciju lokalnog plana;

14) način jačanja svijesti o pravilnom postupanju sa komunalnim otpadom.

Plan se zasniva na kombinaciji metodologije DPUO (2025–2029), dostupnih operativnih podataka sa lokalnog nivoa iz oblasti upravljanja otpadom, planskih procjena, kao i podataka Popisa stanovništva iz 2023.godine. Za potrebe izrade Lokalnog plana podatke su dostavili: d.o.o.'"Komunalno Kotor", PPOV Kotor-Tivat i Služba za inspekcijske poslove. Projekcije količina otpada i podaci o morfološkom sastavu predstavljaju plansku osnovu za definisanje ciljeva, mjera i infrastrukturnih potreba, uz jasno naglašenu obavezu unapređenja sistema monitoringa, evidencije i izvještavanja u narednom planskom periodu.

Pojmovi korišćeni u Planu tumače se u skladu sa važećim Zakonom o upravljanju otpadom i relevantnim podzakonskim aktima, dok je kratak pojmovnik dat na početku Plana.

2. PRAVNI, STRATEŠKI I INSTITUCIONALNI OKVIR

Crna Gora, kao zemlja kandidat za članstvo u EU, ima obavezu da uspostavi funkcionalan integrisani sistem upravljanja otpadom, usklađen sa direktivama Evropske unije i najboljim dostupnim praksama. U cilju uspostavljanja ovakvog sistema, Crna Gora je usvojila Zakon o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26), DPUO (2025-2029) i set relevantnih podzakonskih akata, koje je usaglasila sa pravnim načelima Evropske unije.

2.1. Zakonodavstvo EU u oblasti upravljanja otpadom

Zakonodavni okvir Evropske unije (EU) u oblasti životne sredine ima za cilj da uspostavi ravnotežu između potrebe za visokim stepenom zaštite životne sredine i potrebe za odgovarajućim propisima kako bi se obezbijedilo nesmetano funkcionisanje unutrašnjeg tržišta. Politika EU u oblasti upravljanja otpadom zasniva se na pet osnovnih principa: hijerahija upravljanja otpadom, samoodrživost postrojenja za odlaganje otpada, najbolje dostupne tehnike, blizina mjesta za odlaganje i odgovornost proizvođača (tj, obaveza proizvođača).

Direktive EU u oblasti upravljanja otpadom predstavljaju ključne zakonodavne instrumente usmjerene na zaštitu životne sredine i zdravlje ljudi. Naime, primarni cilj je smanjenje negativnih uticaja otpada kroz unaprjeđenje sistema reciklaže, ponovne upotrebe i ekološki prihvatljivog odlaganja. Direktive EU igraju ključnu ulogu u tranziciji ka cirkularnoj ekonomiji, gdje se otpad tretira kao resurs koji se može ponovo koristiti ili reciklirati, smanjujući potrebu za eksploatacijom novih sirovina i podstičući održivi razvoj.

Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva Crne Gore u oblasti upravljanja otpadom, sa pravnim načelima Evropske unije, naročito se odnosi na usklađivanje sa Okvirnom direktivom o otpadu (2008/98/EC), Direktivom o deponijama (1999/31/EC), kao i pratećim propisima koji se odnose na ambalažni otpad, biootpad, posebne tekovine otpada i sistem proširene odgovornosti proizvođača.

Okvirna direktiva o otpadu (2008/98/EZ) definiše osnovne principe i ciljeve održivog upravljanja otpadom u okviru EU, uključujući princip "zagađivač plaća" i proširena odgovornost proizvođača. Ono što je najvažnije, uspostavlja sljedeću hijerarhiju upravljanja otpadom:

- Prevencija,
- Priprema za ponovnu upotrebu,
- Recikliranje,
- drugi načini prerade (energetsko iskorišćavanje),
- Odlaganje otpada.

Direktiva uspostavlja moderan i ambiciozan okvir i osnovu za upravljanje otpadom i tretira otpad kao vrijedan resurs koji bi trebalo odvojeno sakupljati ako je tehnički, ekološki i ekonomski to praktično, prije nego se započne sa preradom. Shodno principu hijerarhije otpada u okviru EU zakonodavstva, prioritet je stavljen na sprječavanje nastanka otpada, zatim ponovnu upotrebu i reciklažu materijala, dok se energetsko iskorišćavanje i odlaganje na deponije primjenjuju samo kada prethodne opcije nijesu moguće.

Važno je napomenuti da se ovom Direktivom uslovljavaju države članice da izrade Državne planove upravljanja otpadom.

Direktiva o deponijama (1999/31/EC) vodi klasifikaciju deponija na deponije za: opasan, neopasan i inertan otpad, te zabranjuje deponovanje pojedinih vrsta opasnog otpada (zapaljiv ili izuzetno zapaljiv, eksplozivan, infektivan medicinski otpad), tečnog otpada i guma na teritoriji EU. Suštinski cilj

Direktive je da obezbijedi mjere za sprječavanje ili smanjenje negativnih uticaja deponovanja otpada na životnu sredinu i rizik po ljudsko zdravlje.

Direktiva sadrži niz opštih kriterijuma za određivanje lokacije deponija i mjera za zaštitu vazduha, vode i zemljišta. U kontekstu sanacije odlagališta, od posebnog značaja su odredbe koje se odnose na obavezu izrade plana zatvaranja, obezbjeđenja završnog pokrovnog sloja, uspostavljanja sistema za upravljanje procjednim vodama i deponijskim gasom, kao i sprovođenja dugoročnog monitoringa nakon zatvaranja lokacije.

Glavni ciljevi ove Direktive su da podstakne države članice i operatere (uključujući javnost) da upravljanje otpadom sprovode prema principu hijerarhije otpada. Dugoročni cilj je da se zaustavi deponovanje komunalnog otpada na 10% do 2030.godine, kao i uspostavljanje ciljnih vrijednosti (35%) za smanjenje deponovanja biorazgradivog otpada. Direktiva zahtijeva da sav otpad mora biti tretiran prije deponovanja.

2.2. Nacionalni zakonodavni okvir

Pravni okvir za upravljanje otpadom u Crnoj Gori usaglašen je sa pravnim načelima Evropske unije.

Zakon o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26) je osnovni pravni okvir za upravljanje otpadom kojim se definišu vrste i klasifikacija otpada, obaveze i odgovornosti svih učesnika u sistemu upravljanja otpadom, način upravljanja otpadom, sadržaj planskih dokumenata iz oblasti upravljanja otpadom, principi upravljanja posebnim vrstama otpada (otpadna ulja, akumulatori, otpadne gume, otpadne vozila, medicinski i veterinarski otpad, kanalizacioni mulj), kao i druga pitanja od značaja za upravljanje otpadom. Shodno Zakonu o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26):

- **Upravljanje otpadom podrazumijeva** sakupljanje, transport, preradu, sortiranje i odstranjivanje otpada, kontrolu nad tim postupcima, naknadno održavanje deponija, kao i aktivnosti trgovca i posrednika otpadom i sanaciju neuređenih odlagališta (član 2);
- **Otpad** se odnosi na „svaku materiju ili predmet koju je imalac odbacio, namjerava da odbaci ili je dužan da odbaci u skladu sa zakonom" (član 3),
- **Upravljanje otpadom zasniva se na principima** (član 4)**:**

1) održivog razvoja, kojim se obezbjeđuje efikasnije korišćenje resursa, smanjenje količine otpada i postupanje sa otpadom na način kojim se doprinosi smanjenju negativnih uticaja na životnu sredinu i poboljšanju efikasnosti korišćenja resursa, radi unaprjeđenja kružne ekonomije i garantovanja dugoročne konkurentnosti;

2) blizine i regionalnog upravljanja otpadom, radi obrade otpada što je moguće bliže mjestu nastajanja u skladu sa ekonomskom opravdanošću izbora lokacije, dok se regionalno upravljanje otpadom obezbjeđuje izradom i primjenom strateških planova zasnovanih na nacionalnoj politici;

3) predostrožnosti, odnosno preventivnog djelovanja, preduzimanjem mjera za sprječavanje negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi i u slučaju nepostojanja naučnih i stručnih podataka;

4) "zagađivač plaća" prema kojem proizvođač otpada snosi troškove upravljanja otpadom, kao i troškove za potrebnu infrastrukturu i njen rad, troškove preventivnog djelovanja i troškove sanacionih mjera zbog negativnih uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi;

5) hijerarhije otpada koja obezbjeđuje poštovanje redosljeda prioriteta u upravljanju otpadom i to:

- sprječavanje nastanka otpada;
- pripreme za ponovnu upotrebu;
- recikliranje;
- drugi način prerade (energetska prerada);
- odstranjivanje otpada;

6) odvojenog sakupljanja otpada i zabrane miješanja sa drugim otpadom ili drugim materijalima kada je to neophodno radi usaglašavanja sa ciljevima i principima ovog zakona i hijerarhije otpada, kao i radi olakšavanja i unaprjeđenja pripreme za ponovnu upotrebu, recikliranje ili druge postupke prerade;

7) da otpad ili materije dobijene od njega ne predstavljaju veći potencijal opasnosti u slučaju recikliranja od uporedivih primarnih sirovina ili proizvoda od primarnih sirovina;

8) proširene odgovornosti proizvođača prema kojoj svako fizičko ili pravno lice koje profesionalno razvija, proizvodi, prerađuje, obrađuje, prodaje ili uvozi proizvode snosi odgovornost za upravljanje otpadom koji preostaje nakon upotrebe tih proizvoda, kao i finansijsku odgovornost za te aktivnosti.

U skladu sa Zakonom, jedinice lokalne samouprave imaju obavezu da organizuju sistem sakupljanja i transporta otpada, razvijaju potrebnu infrastrukturu, donose lokalne planove upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom, sprovode mjere prevencije i informisanje stanovništva.

- **Upravljanje otpadom vrši se u skladu sa** državnim planom upravljanja otpadom i lokalnim planovima upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom (član 25).

Zakonom o upravljanju otpadom se uvodi obaveza odvojenog sakupljanja papira, metala, plastike, stakla, biootpada, kao i tekstilnog otpada iz domaćinstava. Biootpad se odvaja i reciklira na mjestu nastanka ili se sakuplja odvojeno. Takođe, uspostavljeni su sistemi proširene odgovornosti proizvođača za posebne tokove otpada (ambalaža, električni i elektronski otpad, vozila, baterije, gume, ulja i plastični proizvodi za jednokratnu upotrebu), u skladu sa zakonodavstvom EU. Ciljevi upravljanja otpadom prema Zakonu o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26), prikazani su u Tabeli 1.

Tabela 1. Ciljevi upravljanja komunalnim otpadom prema Zakonu o upravljanju otpadom

Vrsta otpada	**Opis cIlja**	**CIljna godina**	**Komentar**
	Maksimalna odložena količina od 75% biorazgradivog otpada sakupljenog 2010. godina (146,000 t)	2025.	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom

Biorazgradivi otpad	Maksimalna odložena količina od 50''/o biorazgradivog otpada sakupljenog 2010. godina (146,000 t)	2029.	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom
	Maksimalna odložena količina od 35% biorazgradivog otpada sakupljenog 2010. godina (146,000 t)	2033.	Prema članu 27 Zakona o upravljanju otpadom
Komunalni otpad	Najmanje 50% otpadnih materijala, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični tokovima kućnog otpada, treba pripremiti za ponovnu upotrebu i reciklažu.	2030.	Prema članu 21 Zakona o upravljanju otpadom
Ambalažni otpad	50% ambalažnog otpada koji se stvara za prikupljanje za preradu, uključujući i energetsku obnovu 35% ambalažnog otpada se reciklira Recikliranje 40% mase staklene ambalaže Recikliranje 40% mase papime i kartonske ambalaže Recikliranje 50% mase metalne ambalaže Recikliranje 22.5% mase plastične ambalaže Recikliranje 10% drvne mase	2030.	Prema članu 62 Zakona o upravljanju otpadom

Zakon o životnoj sredini ("Sl. list CG", br. 052/16, 073/19, 073/19, 084/24) predstavlja jedan od osnovnih propisa kojim se uređuje zaštita i unapređenje životne sredine u Crnoj Gori. Njime se utvrđuju principi zaštite prirodnih resursa, sprečavanje i smanjenje zagađenja, odgovornog korišćenja prostora i praćenja stanja životne sredine. Sa aspekta upravljanja otpadom, značaj Zakona ogleda se u obavezi sprečavanja i smanjivanja negativnih uticaja otpada na zemljište, vodu, vazduh, biodiverzitet i zdravlje ljudi. Predviđeni su mehanizmi praćenja stanja životne sredine, vođenje odgovarajućih evidencija, kao i primjena ekonomskih instrumenata kojima se podstiče odgovornije korišćenje resursa i smanjenje zagađenja. Odredbe ovog zakona predstavljaju širi okvir u kojima se sprovode mjere utvrđene propisima iz oblasti upravljanja otpadom.

Zakon o komunalnim djelatnostima ("Sl. list CG", br. 055/16, 074/16, 002/18, 066/19, 140/22, 084/24) definiše komunalne djelatnosti i uslove za njihovo obavljanje zajedno sa važnim povezanim pitanjima. Komunalne djelatnosti su pružanje komunalnih usluga koje su nezamjenljiv

uslov života i rada građana, privrednih subjekata i drugih subjekata na teritoriji jedinice lokalne samouprave i održavanje komunalne infrastrukture, opreme i sredstava za obavljanje tih djelatnosti. Zakon propisuje sljedeće:

- Upravljanje komunalnim otpadom je komunalna djelatnost.
- Upravljanje komunalnim otpadom se sastoji od sakupljanja, transporta, obrade i/ili bilo koje druge procedure – komunalnog otpada (MSW).
- Zabranjeno je odlaganje komunalnog i drugog otpada van mjesta predviđenih za tu namjenu, na obalama i pored vodotoka, stajaćih voda, na putevima i pored puteva;
- Lokalne samouprave su odgovorne za sakupljanje i uklanjanje komunalnog otpada. Proceduru i usluge sakupljanja komunalnog otpada određuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave.
- Obavezno je da korisnici, a to mogu biti i pravna i fizička lica, koriste komunalne usluge koje pruža jedinica lokalne samouprave zadužena za prikupljanje, transport, pripremu, preradu i odlaganje komunalnog otpada koji proizvedu.
- Komunalna policija je ovlašćena da kontroliše upravljanje komunalnim otpadom i nalaže građanima, privrednim i drugim subjektima da uklone komunalni otpad sa mjesta koja nijesu predviđena za tu namjenu.

Zakonom o komunalnim djelatnostima (član 2 i 10) navodi se da je upravljanje komunalnim otpadom isključiva obaveza jedinice lokalne samouprave koja je nadležna za njegovo sakupljanje, preradu i odlaganje. Ova obaveza je dodatno precizirana lokalnim komunalnim uredbama. Kao takvo, sakupljanje (kao dio ili upravljanje komunalnim otpadom) se delegira registrovanim preduzećima za upravljanje otpadom (obično komunalnim preduzećima u vlasništvu jedinice lokalne samouprave).

Zakon o zaštiti prirodi ("Sl. list CG", br. 117/26) uređuje očuvanje prirodnih vrijednosti, biodiverziteta i zaštićenih područja. U kontekstu upravljanja otpadom naročito je značajna zabrana odlaganja otpada i drugih aktivnosti koje mogu dovesti do degradacije zaštićenih prirodnih dobara.

Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05, "Sl. list Crne Gore", br. 40/10, 73/10, 40/11, 27/13, 52/16, 075/18, 084/24 i 070/26) uređuje postupak procjene uticaja za projekte koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu, sadržaj elaborata o procjeni uticaja, učešće zainteresovanih organa i organizacija i javnosti, postupak ocjene elaborata i izdavanja saglasnosti, obavještavanje o projektima koji mogu imati značajan uticaj na životnu sredinu druge države, nadzor i druga pitanja od značaja za procjenu uticaja na životnu sredinu. Propisano je da je za sprovođenje postupka procjene uticaja, u okviru ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom, nadležan organ lokalne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine - za ostale projekte za koje saglasnosti, odobrenja i dozvole izdaju drugi organi lokalne uprave.

Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu ("Sl. list RCG", br. 80/05 i "Sl. list CG", br. 73/10 , 40/11, 59/11, 52/16, 084/24) utvrđuje uslove, način i postupak vršenja procjene uticaja određenih planova i programa na životnu sredinu, kroz integrisanje principa zaštite životne sredine u postupak pripreme, usvajanja i realizacije planova i programa koji imaju značajan uticaj na životnu sredinu. Propisano je da je za sprovođenje postupka strateške procjene, u okviru ovlašćenja utvrđenih ovim zakonom, nadležan

organ lokalne uprave koji obavlja poslove na pripremi plana i programa - za planove i programe koje usvaja organ na lokalnom nivou.

Zakon o izgradnji objekata ("Sl. list CG", br. 019/25, 092/25, 160/25, 114/26) značajan je za oblast upravljanja otpadom u dijelu koji se odnosi na projektovanje i izgradnju objekata i infastrukture namijenjene upravljanja otpadom. Objekti namijenjeni sakupljanju, skladištenju, obradi ili drugom postupanju sa otpadom moraju biti projektovani i korišćeni u skladu sa propisanim tehničkim, bezbjednosnim i ekološkim zahtjevima, tako da se spriječe ili svedu na najmanju moguću mjeru negativni uticaji na životnu sredinu i zdravlje ljudi.

Zakon o uređenju prostora ("Sl. list CG", br. 019/25, 028/25, 049/25, 114/26) značajan je za oblast upravljanja otpadom sa aspekta prostornog planiranja, odnosno planiranja lokacija i potrebne infrastrukture za objekte namijenjene upravljanju otpadom, kao i u dijelu koji se odnosi na uslove i postupke za igradnju takvih objekata.

Zakona o bezbjednosti hrane ("Sl. list CG", br. 059/26) propisuje uslove za bezbjednost hrane i hrane za životinje, obaveze i odgovornosti subjekata u poslovanju hranom i hranom za životinje kao i druga pitanja od značaja za bezbjednost hrane i hrane za životinjem, radi obezbjeđivanja visokog nivoa zaštite života i zdravlja ljudi, životne sredine i interesa potrošača u vezi sa hranom.

Zakonom o veterinarstvu ("Sl. list CG", br. 030/12, 048/15, 057/15, 052/16, 043/18, 084/24, 092/25, 014/26, 059/26, 079/26) regulisana je, između ostalog, veterinarska zaštita životne sredine. Ovim Zakonom propisano je da je zabranjeno bacati leševe životinja u rijeke, jezera, more ili druge vodene tokove ili odvode ili ih ostavljati na putevima, drugim javnim površinama, otvorenom prostoru, u šumama ili na drugom mjestu. Držaoci životinja dužni su da prijave uginuće životinje higijeničarskoj službi i da se pridržavaju izdatih uputstava u vezi sa odlaganjem leševa, kao i da o uginuću životinje obavijeste veterinarsku ambulantu ili službenog veterinara.

Zakon o upravljanju i postupanju sa nusproizvodima životinjskog porijekla ("Sl. list CG", br. 059/26) propisuje pravila za upravljanje nusproizvodima životinjskog porijekla, uključujući njihovo sakupljanje, trasnport, skladištenje, obradu i konačno zbrinjavanje, kako bi se spriječili rizici po zdravlje ljudi i životinja i mogući negativni uticaji na životnu sredinu.

Zakon o lokalnoj samoupravi ("Sl. list CG", br.133/26, 135/26) utvrđuje nadležnosti organa lokalne samouprave u obavljanju poslova od neposrednog interesa za lokalno stanovniptvo. Definisano je da jedinice lokalne samouprave, između ostalog, obezbjeđuju uslove i vode računa o zaštiti životne sredine i njenih djelova (upravljanje otpadom, kvalitet vazduha, zaštita od buke itd).

Zakon o finansiranju lokalne samouprave ("Sl. list CG", br. 003/19, 086/22, 05/24, 07/24, 092/25, 149/25, 119/26) definiše izvore sredstava i način finansiranja poslova lokalne samouprave. Za oblast upravljanja otpadom posebno su značajna sredstva namijenjena finansiranju komunalnih djelatnosti, razvoja lokalne infrastrukture i sprovođenja mjera predviđenih lokalnim planskim dokumentima.

Zakon o inspekcijskom nadzoru ("Sl. list RCG", br. 039/03 i"Sl. list CG", br. 076/09, 057/11, 018/14, 011/15, 052/16, 084/24, 064/26)

uređuje načela inspekcijskog nadzora, način i postupak vršenja inspekcijskog nadzora, obaveze i ovlašćenjenja inspektora i druga pitanja od značaja za vršenje inspekcijskog nadzora.

Zakon o komunalnoj policiji ("Sl. list CG", br. 057/14, 034/19) uređuje poslove i ovlašćšenja komunalne policije, organizacija i druga pitanja od značaja za rad komunalne policije.

Zakon o javnim nabavkama ("Sl. list CG", br. 074/19, 003/23, 011/23, 084/24, 098/26, 132/26) uređuje uslove, način i postupak nabavke roba, usluge i ustupanje izvođenja radova, zaštita prava u postupcima javnih nabavki i druga pitanja od značaja za javne nabavke.

2.2.1. Podzakonski akti na nacionalnom nivou

Uredba o bližim kriterijumima, visini i načinu plaćanja posebne naknade za upravljanje otpadom ("Sl. list CG", br. 39/12)

Uredba o nacionalnoj listi indikatora zaštite životne sredine ("Sl. list CG", broj 19/13)

Uredba o načinu i uslovima skladištenja otpada ("Sl. list CG", br. 33/13 i 65/15)

Uredba o visini naknada, načinu obračuna i plaćanja naknada zbog zagađivanja životne sredine ("Sl list RCG", br. 026/97, 009/00, 052/00, "Sl. list CG", br. 033/08, 005/09, 064/09, 040/11, 049/11, 119/22)

Uredba o bližim uslovima sprovođenja programa proširene odgovornosti proizvođača proizvoda koji nakon upotrebe postaju otpad ("Sl. list CG", br. 099/25);

Uredba o vrstama aktivnosti i postrojenja za koje se izdaje integrisana dozvola ("Sl. list CG", broj 075/26)

Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od tekstilnih proizvoda i rada tog sistema ("Sl list CG", br. 153/26)

Uredba o načinu i postupku osnivanja organizovanog sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih guma ("Sl. list CG", br. 153/26)

Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpadnih vozila ("Sl. list CG", br. 153/26)

Uredba o načinu i postupku osnivanja sistema preuzimanja, sakupljanja i obrade otpada od električne i elektronske opreme ("Sl list CG", br. 099/25)

Uredba o načinu i postupku osnivanja, organizovanja i rada sistema za preuzimanje, sakupljanje i obradu otpadne ambalaže i otpada od proizvoda od plastike za jednokratnu upotrebu, kao i o ciljevima sakupljanja plastičnih boca ("Sl. list CG", br. 153/26)

Pravilnik o bližem sadržaju i načinu podnošenja godišnjih izvještaja o sprovođenju planova upravljanja otpadom ("Sl. list CG", br. 053/12)

Pravilnik o spaljivanju i/ili supaljivanju otpada ("Sl. list CG", br. 033/13)

Pravilnik o uslovima za preradu biootpada i kriterijumima za određivanje kvaliteta produkata organskog recikliranuja iz biootpad ("Sl. list CG", br. 059/13)

Pravilnik o vođenju registra izdatih dozvola za preradu i/ili odstranjivanje otpada, registra sakupljača, prevoznika, trgovaca i posrednika otpada (Sl. list CG", br. 059/13)

Pravilnik o bližim uslovima za upis u registar posrednika i trgovaca otpadom ("Sl. list CG", br. 046/13, 021/14)

Pravilnik o bližem sadržaju dokumentacije koja se podnosi uz zahtjev za izdavanje dozvole za uvoz, izvoz i tranzit otpada, listi klasifikacije otpada i sadržaju i načinu vođenja registra izdatih dozvola ("Sl. list CG", br. 083/16, 076/17)

Pravilnik o klasifikaciji otpada, katalogu otpada, postupcima obrade otpada, odnosno prerade i odstranjivanja otpada ("Sl list CG", br. 064/24)

Pravilnik o načinu vođenja evidencije otpada i sadržaju formulara o transportu otpada ("Sl. list CG", br. 064/24)

Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo, odnosno preduzetnik koji vrši preradu i/ili odstranjivanje otpada ("Sl. list CG", br. 064/24)

Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjava privredno društvo ili preduzetnik koji vrši sakupljanje, odnosno transport otpada ("Sl. list CG", br. 020/25)

Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju zahtjeva za upis u registar izvoznika neopasnog otpada ("Sl. list CG", br. 094/24)

Pravilnik o postupanju sa građevinskim otpadom ("Sl. list CG", br. 020/25)

Pravilnik o vrstama kabastog otpada ("Sl. list CG", br. 020/25)

Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sačinjavanja plana upravljanja otpadom proizvođača otpada ("Sl. list CG", br. 021/25)

Pravilnik o oznakama vrste upotrebljenog ambalažnog materijala ("Sl. list CG", br. 021/25)

Pravilnik o načinu klasifikacije, pakovanja i označavanja hemikalije ("Sl. list CG", br. 136/26)

Pravilnik o načinu vođenja evidencije o hemikalijama, načinu dostavljanja podataka o izvezenim, odnosno uvezenim količinama hemikalija i proizvoda i načinu dostavljanja izvještaja o stvarnim količinama izvezenih odnosno uvezenih hemikalija ("Sl. list CG", br. 141/26)

Pravilnik o bližem sadržaju prethodnog obavještavanja za izvoz hemikalija ("Sl. list CG", br. 144/26)

Pravilnik o karakteristikama lokacije, sanitarno-tehničkim uslovima, načinu rada i zatvaranja deponija, stručnoj spremi i kvalifikaciji rukovodioca deponije, vrstama otpada koje se mogu odložiti i uslovima za prihvatanje otpada na deponiju ("Sl. list CG", br. 147/26)

Pravilnik o načinu ispitivanja i uzorkovanju mulja, sastavu i karakteristikama obrađenog mulja, sadržaju i metodanma analiza obrađenog mulja, načinu ispitivanja, odnosno uzorkovanju, sadržaju i metodama analize zemljišta i uslovima korišćenja obrađenog mulja ("Sl. list CG", br. 147/26)

2.3. Strateški dokumenti u oblasti upravljanja otpadom

Strateški dokumenti koji su od značaja za uspostavljanje održivog upravljanja otpadom na nacionalnom nivou su:

Državni plan upravljanja otpadom za period od 2025 - 2029.godine ("Sl. list CG" br. 25/26) je najvažniji strateški dokumenat kojim se uređuje oblast upravljanja otpadom u Crnoj Gori. Državni plan upravljanja otpadom predstavlja značajan korak u tranziciji ka cirkularnoj ekonomiji, a ključni principi na kojima se zasniva su:

- Promocija integrisanog upravljanja otpadom iz domaćinstava;
- Princip hijerarhije za upravljanje otpadom;
- Prioriteti u pogledu smanjenju otpada, ponovnoj upotrebi i recikliranju;
- Princip održivosti;
- Princip blizine i regionalnog upravljanja otpadom;
- Princip predostrožnosti;
- Potpuna prevencija nelegalnog odlaganja, deponovanja i spaljivanja otpada;
- Princip "zagađivač plaća";
- Proširena odgovornost proizvođača;
- Princip podizanja svijesti, pristupa informacijama i transparentnosti.

Glavne promjene koje uvodi novi DPUO uključuje sljedeće:

- Državni plan upravljanja otpadom je zasnovan na principima hijerarhije otpada, cirkularne ekonomije i održivog razvoja. Ovim planom nastoji se unaprijediti upravljanje otpadom u Crnoj Gori kako bi se postigli ciljevi cirkularne ekonomije usvojeni u EU. Fokus je na odvojenom sakupljanju otpada kako bi se povećalo korišćenje materijala i smanjile potrebe za odlaganjem.

- U okviru ambiciozne politike upravljanja otpadom EU i Crne Gore, DPUO postavlja dugoročni cilj smanjenja odlaganja komunalnog otpada, koji je najniži nivo upravljanja u hijerarhiji otpada.

- Ostvarivanje ciljeva DPUO sprovodiće se nizom mjera za sprječavanje stvaranja otpada, poput uvođenja novih odvojenih tokova otpada i jačanja postojećih, promocije ponovne upotrebe, jačanja stope reciklaže, promocije nabavke sekundarnih materijala, informisanja i podizanja svijesti građana, brzog razvoja mreže sakupljanja biootpada i materijala koji se mogu reciklirati, stvaranja savremenih objekata za upravljanje otpadom i biootpadom, nadogradnje i povećanja kapaciteta za recikliranje materijala, kao i energetsko korišćenje alternativnih (sekundarnih) goriva i prerade ostataka.

- Smanjenje stvaranja otpada i promovisanje cirkularne potrošnje kroz implementaciju Programa za sprečavanje nastanka otpada. Za period 2025-2029. godina, prioritetni tokovi za prevenciju otpada su sljedeći I) otpad od hrane, II) papir, III) ambalaža, IV) specijalni plastični otpad i V) otpad od električnih i elektronskih proizvoda.

- Državni plan upravljanja otpadom predviđa da će se Crna Gora progresivno kretati ka društvu „cirkularne ekonomije", kako bi se ostvarile mogućnosti povrata resursa i povećale investicije i radna mjesta u sektoru reciklaže. Shodno tome, glavni ciljevi kvantitativnog upravljanja otpadom su kao što slijedi:

- Najmanje 30% do 2028.godine i 50% otpadnih materijala do 2030. godine, kao što su papir, metal, plastika i staklo, iz domaćinstava i drugih izvora u kojima su tokovi otpada slični tokovima otpada iz domaćinstava, pripremiti za ponovnu upotrebu i reciklažu,

- 25% ambalažnog otpada će se reciklirati do 2028.godine i 35% do 2030.godine,

- Reciklaža 30% mase staklene ambalaže, 30% mase papirne i kartonske ambalaže, 40% mase metalne ambalaže, 15% mase plastične ambalaže i 5% drvne mase, do 2028.godine,

- Reciklaža 40% mase staklene ambalaže, 40% mase papirne i kartonske ambalaže, 50% mase metalne ambalaže, 22,5% mase plastične ambalaže i 10% drvne mase, do 2030.godine.

Postavljeni su specifični ciljevi za sakupljanje (uključujući odvojeno sakupljanje otpada), koji osiguravaju ekonomičnost i ekonomiju obima:

- Stanovnici Crne Gore biće povezani na organizovane usluge sakupljanja otpada (~100% do 2026.godine),

- 15%, 25% i 40% reciklažnih materijala će se odvojeno sakupljati do 2026., 2028., odnosno 2030.godine,

- 35% i 50% ambalažnog otpada će se odvojeno sakupljati do 2028. odnosno 2030.godine i 50% ambalažnog otpada će se odvojeno sakupljati za preradu, uključujući povrat energije do 2030.godine,

- 50% i 60% zelenog otpada će se odvojeno sakupljati do 2026. odnosno 2030.godine,

- 17% i 27% biootpada će se odvojeno sakupljati do 31. decembra 2026. odnosno 2030.godine,

- 10% i 20% tekstila će se odvojeno sakupljati do 31. decembra 2026.odnosno 2030.godine,

- 15% i 25% kabastog otpada će se odvojeno sakupljati do 31.decembra 2026. odnosno 2030.godine,

- Promovisanje kućnog kompostiranja na minimalno 4% biootpada za kućno kompostiranje do 31. decembra 2026.godine.

Da bi se postigli gore navedeni ciljevi sakupljanja, Državni plan upravljanja otpadom predviđa modernizaciju sistema sakupljanja i transporta otpada, reorganizaciju uslužnih područja sakupljanja, novi dizajn zoniranja i poboljšanje planova ruta, optimizaciju logistike kroz razvoj mreže transfer stanica, razvoj mreže reciklažnih centara i jačanje odvojenog sakupljanja otpadnih jestivih ulja i masti.

Državni plan upravljanja otpadom predviđa da:

- Maksimalna deponovana količina biorazgradivog otpada do 2025, 2029. i 2033. godine u procentima iznosi 75%, 50% i 35% u odnosu na količine generisane u 2010. godini,

- 45%, 72% i 100% preostalog otpada obrađuje prije odlaganja do 2025, 2029. i 2033. godine.

Državni plan predviđa uspostavljanje četiri regionalna centra upravljanja otpadom: centralni I (u Podgorici), centralni II (u Nikšiću), sjeverni III (u Bijelom Polju) i primorski IV (u Baru).

Crna Gora će se pretvoriti u društvo sa „nula deponija" zabranom stvaranja novih deponija, zatvaranjem postojećih deponija i sanacijom odlagališta otpada (po prioritetu) i sanacijom svih deponija do 2030.godine.

Za posebne tokove otpada, DPUO predviđa odgovarajuću organizaciju sakupljanja otpada, privremenog skladištenja i odvoza privrednim društvima ovlašćenim od strane Agencije za zaštitu životne sredine za upravljanje otpadom. Uspostaviće se odgovarajući sistem upravljanja i izvještavanje o količini generisanog otpada. Poseban naglasak stavlja na preuzimanje odgovornosti koje se pripisuju proizvođačima u kontekstu proširene

odgovornosti proizvođača (uključujući organizacije za odgovornost proizvođača), kako bi se osiguralo da svako fizičko ili pravno lice koje razvija, proizvodi, prerađuje, obrađuje, prodaje ili uvozi proizvode (proizvođač) preuzima odgovornost za upravljanje otpadom. U skladu sa principom "zagađivač plaća", troškove upravljanja otpadom snosi proizvođač otpada.

Strategija upravljanja otpadom Crne Gore do 2030.godine predstavlja jedan od osnovnih dokumenata za razvoj sistema upravljanja otpadom na državnom nivou, koji definiše ciljeve, ograničenja, smjernice i neophodne mjere za uspostavljanje održivog sistema za upravljanje otpadom u državi. Smjernice definisane Strategijom poslužile su kao polazište za izradu Državnog plana upravljanja otpadom, sa kojim lokalni planski dokumenti treba da budu usklađeni.

Posebna pažnja u Strategiji je posvećena primjeni principa cirkularne ekonomije i efikasnijem korišćenju resursa, koji treba da se ostvari kroz sljedeće mjere:

Podsticaj aktivnosti u cilju smanjenja otpada koji nastaje u Crnoj Gori;

Primjeniti primarnu selekciju otpada (odvajanje otpada na mjestu nastanka) što efikasnije, kao preduslov za postizanje jasno definisanih ciljeva u oblasti ponovne upotrebe i reciklaže odbačenih materijala;

Uspostavljanje efikasne selekcije i reciklaže otpada (sakupljanje, odvajanje, obradu, ponovnu upotrebu recikliranih materijala), kao i sistem za prevenciju otpada – uključujući podsticaje za razvoj reciklažnih aktivnosti, stimulisati tržište sekundarnih sirovina i potražnju za recikliranim materijalom;

Razvoj sistema za upravljanje posebnim tokovima otpada;

Uvođenje postepenog pristupa cirkularne ekonomije u postojeći sistem upravljanja otpadom sa prelaskom sa 'sistema deponije' na kružni sistem upravljanja otpadom (smanjenje odlaganje otpada na deponije);

Strožu primjenu kazni u upravljanju otpadom;

Podizanje svijesti o važnosti i prednostima održivog upravljanja otpadom.

Na nivou lokalnih samouprava, ciljevi Strategije predstavljaju važnu osnovu za određivanje konkretnih mjera i aktivnosti u oblasti upravljanja otpadom. One se prvenstveno odnose na poboljšanje organizacije sakupljanja otpada, širenje sistema odvojenog prikupljanja, stvaranje odgovarajućih uslova za reciklažu i tretman biootpada, kao i sprovođenje preventivnih i edukativnih aktivnosti. Na taj način lokalne mjere doprinose ostvarivanju ciljeva utvrđenih državnim planskim dokumentima.

Ostala strateška dokumenta iz oblasti upravljanja otpadom su:

Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030.godine predstavlja krovni strateški okvir za ostvarivanje principa održivog razvoja, a u oblasti upravljanja otpadom usmjerena je na racionalno korišćenje resursa, prevenciju nastanka otpada, smanjenje količina otpada, ponovnu upotrebu i reciklažu, uz unapređenje sistema upravljanja otpadom i zaštitu životne sredine.

Nacionalna strategija o klimatskim promjenama (NSKP) do 2030.godine, koju je Vlada Crne Gore usvojila 17. septembra 2015.godine, ima sveobuhvatan Akcioni plan sa prioritetnim programima i aktivnostima koji će, kada se implementiraju, dovesti do značajnih smanjenje emisija gasova s

efektom staklene bašte, poboljšanja tržišne konkurentnosti i drugih netržišnih koristi.

Ovaj dokument propisuje obavezu smanjenja emisije gasova s efektom staklene bašte za 35% do 2030.godine u odnosu na nivo emisija iz 1990.godine, koja se smatra referentnom. Da bi se postigao ovaj cilj, mora se poboljšati upravljanje otpadom uz poboljšanje izgradnje potrebne infrastrukture, sanacije i zatvaranje postojećih odlagališta i što je najvažnije, razvoj modernog sistema sakupljanja, transporta i obrade otpada.

Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030.godine ukazuje na mogućnost korišćenja komunalnog otpada za proizvodnju energije.

Strategija razvoja turizma u Crnoj Gori 2022-2025.godine predstavlja osnovni dokument kojim se definiše održivost destinacija, pravci razvoja, produženje turističke sezone, jačanje kongresnog, zdravstvenog, jahting turizma, usklađivanje sa infrastrukturnim i ekološkim standardima, kao i unapređenje konkurentnosti i kvalitetnije pozicioniranje države na globalnoj turističkoj mapi. Strateško planiranje je preusmjereno na održivi turizam, produženje sezone, digitalizaciju i ublažavanje infrastrukturnih ograničenja s ciljem prelaska na stabilniji model cjelogodišnjeg turizma.

Pored Nacionalne strategije, Opštine razvijaju i sopstvene lokalne planove kako bi se posebna pažnja obratila na specifičnosti istih. Poseban značaj za opštinu Kotor imaju strateška dokumenta iz oblasti turizma, imajući u vidu da kvalitetno upravljanje komunalnim otpadom predstavlja važan preduslov održivog razvoja turističke destinacije. Sezonsko povećanje broja stanovnika, turista i korisnika prostora direktno utiče na količine i strukturu nastalog otpada.

Prostorni plan Crne Gore do 2040.godine PPCG ("Sl. list CG", br. 068/25) predstavlja osnovni planski dokument na državnom nivou i okvir za dugoročno planiranje razvoja prostora Crne Gore. U dijelu koji se odnose na upravljanje otpadom, PPCG prepoznaje potrebu razvoja odgovarajuće infrastrukture, uključujući reciklažne centre, transfer stanice, reciklažna dvorišta i zelena ostrva, u skladu sa potrebama pojedinih opština. Za područje Boke Kotorske je predviđeno da se, u skladu sa stvarnim potrebama i rezultatima više kriterijumskih analiza i studija izvodljivosti, razmatra razvoj odgovarajućih kapaciteta za upravljanje otpadom.

Prostorno-planska dokumentacija predstavlja jednu od osnovnih pretpostavki za uspostavljanje funkcionalnog i održivog sistema upravljanja otpadom na lokalnom nivou. Planiranjem namjene, prostora, lokacija i kapaciteta komunalne infrastrukture stvaraju se prostorni preduslovi za organizovanje sakupljanja, odvojenog sakupljanja, privremenog skladištenja, transfera, reciklaže, obrade i drugih oblika tretmana otpada.

Prostorno urbanistički plan Opštine Kotor ("Sl. List CG" 95/2020) predstavlja osnovni lokalni razvojni planski projekat. Površine za obradu, sanaciju i skladištenje otpada (upravljanje otpadom) su površine namijenjene tretiranju i odlaganju otpada. Na ovim površinama mogu se planirati objekti u

funkciji upravljanja otpadom, u skladu sa posebnim propisima. Na povšinama skladištenja otpada potrebno je planirati rekultivaciju i sanaciju terenana, u skladu sa primjenjenom tehnologijom i zahtjevima zaštite sredine. Na lokaciji u neposrednoj blizini zatvorene deponije Lovanja (KO Kavač) nalazi se transfer stanica za komunalni otpad, kao i jedina kompostana u Crnoj Gori koja služi za kompostiranje zelenog otpada. Ovim sadržajima upravlja d.o.o. "Komunalno Kotor". Predložene lokacije za privremeno skladištenje za neopasni građevinski otpad su u zapadnom reonu Gornje Ledenice, i u južnom reonu lokacije na nekom od majadana u Nalježićima.

2.4. Propisi Opštine Kotor u oblasti upravljanja otpadom

Na teritoriji opštine Kotor primjenjuje se sljedeći lokalni propisi u oblasti upravljanja otpadom:

- Odluka o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću "Komunalno Kotor" – Kotor ("Sl. list CG"–opštinski propisi, br. 3/14);
- Odluka o komunalnom redu ("Sl. list CG - opštinski propisi", br. 014/22, 058/25, 038/26);
- Odluka o održavanju čistoće ("Sl. list CG - opštinski propisi", br. 013/11, 037/13, 029/14, 011/16, 039/17, 058/25, 027/26, 039/26);
- Odluka o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji opštine kotor ("Sl list CG - opštinski propisi", br. 011/21, 035/22).

2.5. INSTITUCIONALNI OKVIR

Upravljanje otpadom u skladu sa principima održivog razvoja i očuvanja životne sredine se može ostvariti samo usaglašenim i sinhronizovanim djelovanjem svih relevantnih institucija, tj. kontinuiranom saradnjom nadležnih lokalnih organa/službi, državnih institucijama i ostalih subjekata nadležnih u oblasti upravljanja otpadom. Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera je odgovoran za implementaciju DPUO, a odgovornosti za usluge komunalnog otpada podijeljene su između Vlade i lokalne samouprave.

2.5.1. Nadležni organi na državnom nivou

Na državnom nivou, nadležne institucije za upravljanje otpadom u Crnoj Gori su:

Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS) nadležno je za razvoj državnog zakonodavnog i strateškog okvira u oblasti upravljanja otpadom. Direktorat za ekologiju u okviru ovog ministarstva odgovoran je za upravljanje životnom sredinom, otpadom, hemikalijama, radijacijom, industrijskim zagađenjem, bukom i vibracijama. U okviru Direktorata, upravljanje otpadom je u nadležnosti Direkcije za komunalne poslove:

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede nadležno je za zaštitu i korišćenje poljoprivrednog zemljišta, kontrolu otpada životinjskog porijekla, vodni režim, zaštitu voda.

Ministarstvo zdravlja nadležno je za zdravstvenu zaštitu, uključujući upravljanje medicinskim otpadom, sanitarne standarde, sanitarnu kontrolu i inspekciju;

Ministarstvo saobraćaja i **Ministarstvo pomorstva** su nadležna za drumski, pomorski, vazdušni i željeznički saobraćaj, kako u zemlji tako i vezano za prekogranični saobraćaj;

Ministarstvo finansija nadležno je za donošenje budžeta, poreskog sistema i politike, za strane investicije, donacije i pomoć iz inostranstva;

Agencija za zaštitu životne sredine (AZŽS) izvršni je organ Ministarstva ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, zadužen za izdavanje dozvola, nacionalni monitoring životne sredine, upravljanje bazama podataka, izvještavanje, komunikaciju i saradnju sa relevantnim domaćim i međunarodnim organima i organizacijama, kao i saradnju sa javnošću. Agencija je centralni dio sistema u kojem se prikupljaju podaci o tokovima otpada, posebno u dijelu količina izvezenog i uvezenog otpada, kao i otpada u tranzitu preko teritorije Crne Gore tokom godine, kojim upravljaju svi subjekti nadležni za upravljanje otpadom. Izdavanje dozvola za upravljanje otpadom, prekogranično kretanje otpada i dozvola za preradu i/ili odlaganje otpada je u nadležnosti sektora zaduženog za licenciranje. Takođe, AZŽS je jedan od organa koji daje saglasnost na planove upravljanja otpadom proizvođača otpada.

PROCON d.o.o. (Project-Consulting) je privredno društvo čiji je osnivač Vlada Crne Gore, a zaduženo je za vođenje projekata iz oblasti komunalnih djelatnosti i zaštite životne sredine. PROCON, u okviru svoje osnovne djelatnosti, obavlja sljedeće poslove: vrši analizu projekata sa stanovišta izvodljivosti, održivosti i usklađenosti sa strateškim planskim dokumentima; priprema potrebnu dokumentaciju i podloge za pokretanje realizacije projekta, a u vezi sa tim priprema potrebne tenderske dokumentacije i pokretanje postupka za nabavku robe, usluga i radova i sl. PROCON se uglavnom bavi poslovima vezanim za otpad i upravljanje otpadnim vodama, nadzor nad sprovođenjem infrastrukturnih projekata. PROCON u svom radu sprovodi tenderske procedure, evaluacije tendera i druge aktivnosti predviđene ugovorom o finansiranju projekata iz oblasti komunalnih djelatnosti i zaštite životne sredine i pruža stručnu pomoć u pripremi ugovorne dokumentacije i izradi izvještaja o realizaciji projekata finansiranih od strane međunarodnih finansijskih institucija.

Pored navedenih, od velikog značaja u oblasti upravljanja otpadom u Crnoj Gori su sljedeće institucije i organizacije:

Uprava za statistiku Crne Gore (MONSTAT) je organ nadležan za proizvodnju zvanične statistike. Statistički podaci o otpadu dobijaju se sprovođenjem godišnjih istraživanja o stvaranju, sakupljanju i obradi komunalnog otpada. Podaci o komunalnom otpadu prikupljaju se putem ankete, gdje su komunalna preduzeća izvještajne jedinice koje dobijaju dozvolu Sekretarijata jedinica lokalnih samouprava za obavljanje poslova sakupljanja i transporta komunalnog otpada.

Privredna komora formirala je komisije za različite oblasti, kao što su Odbor za preduzeća i Odbor za životnu sredinu, i ovo tijelo predstavlja odgovarajuću platformu za rješavanje potreba saradnje.

Laboratorije u Crnoj Gori u kojima se vrše određena ispitivanja i kontrole otpada, kao što su: laboratorija Centra za ekotoksikološka ispitivanja, laboratorija Instituta za javno zdravlje, laboratorija Biotehničkog fakulteta.

Zajednica opština je asocijacija lokalnih samouprava u Crnoj Gori. Misija Zajednice opština Crne Gore je unapređenje funkcionisanja lokalne samouprave i stvaranje uslova za razvoj različitih oblika saradnje u svim oblastima rada lokalnih zajednica u Crnoj Gori.

Udruženja građana i druga udruženja civilnog društva (nevladine organizacije i dr.) aktivno učestvuju u promociji zaštite životne sredine i pokretanju lokalnih aktivnosti u cilju očuvanja životne sredine i upravljanja otpadom.

Fond za zaštitu životne sredine (Eko fond) je privredno društvo koje je osnovala Vlada Crne Gore aktivno u finansiranju pripreme, realizacije i razvoja programa, projekata i sličnih aktivnosti u oblasti očuvanja, održivog korišćenja, zaštite i unapređenja životne sredine, energetske efikasnosti i korišćenja obnovljivih izvora energije na državnom i lokalnom nivou, uključujući projekte upravljanja otpadom. Eko fond upravlja naknadama koje su uvedene za korišćenje plastičnih kesa debljine zida preko 50 mikrona, shodno Zakonu o upravljanju otpadom.

Prema Zakonu o upravljanju otpadom () inspekcijski nadzor komunalnog i neopasnog građevinskog otpada vrše komunalni inspektori. Ekološki inspektori obavljaju poslove inspekcijskog nadzora koji se vrše na lokaciji deponije ili privremenog skladišta ili drugog postrojenja u kome se vrši prerada i/ili odstranjivanje komunalnog i građevinskog otpada za dvije ili više opština. Poslove inspekcijskog nadzora za odlaganje otpada u zoni putnog pojasa vrši saobraćajni inspektor.

2.5.2. Uloga jedinica lokalne samouprave i privrednih društava u sistemu upravljanja otpadom

Shodno Zakona o upravljanju otpadom () jedinice lokalne samouprave odgovorne su za :

- organizovanje sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom (od sakupljanja, obezbjeđivanja selektivnog sakupljanja i transporta do konačnog zbrinjavanja otpada);
- izrada, donošenje, implementacija i monitoring realizacije lokalnih planova upravljanja otpadom;
- praćenje postavljenih ciljeva od strane državne uprave;
- razvoj potrebne infrastrukture i unapređenje kapaciteta komunalnih preduzeća;
- prikupljanje podataka o otpadu i izvještavanje;
- uspostavljanje/sprovođenje programa upravljanja otpadom;
- uspostavljanje međuopštinskih i regionalnih sistema upravljanja otpadom.

Shodno članu 32 Zakona o upravljanju otpadom () godišnji izvještaj o sprovođenju Lokalnog plana razmatra i usvaja Skupština jedinice lokalne

samouprave najkasnije do 31.marta tekuće za predhodnu godinu. Nadležni organ lokalne samouprave dužan je da godišnji izvještaj o sprovođenju Lokalnog plana dostavi u elekteronskoj i pisanoj formi resornom Ministarstvu i Agenciji za zaštitu životne sredine, najkasnije do 15.aprila tekuće za prethodnu godinu.

Lokalne samouprave su uključene u pripremu zakonskih rješenja i donešenje podzakonskih propisa na lokalnom nivou.

Prema važećim zakonskim propisima, lokalne samouprave nisu u obavezi da vrše monitoring, ali ako to rade dužne su da podatke o monitoring dostave Agenciji za zaštitu životne sredine.

Komunalna inspekcija i komunalna policija sprovode kontrolu primjene lokalnih propisa i mjera u oblasti upravljanja otpadom. Njihova uloga naročito se odnosi na nadzor nad pravilnim postupanjem sa otpadom i preduzimanje mjera u slučajevima nepropisnog odlaganja otpada na teritoriji lokalne samouprave.

Komunalna preduzeća obavljaju najveći dio operativnih poslova na lokalnom nivou. Njihove aktivnosti prvenstveno obuhvataju sakupljanje i transport komunalnog otpada, kao i druge poslove utvrđene propisima i lokalnim planskim dokumentima. Pored toga, učestvuju u sprovođenju planiranih mjera i obezbjeđuju podatke potrebne za praćenje stanja i izvještavanje o upravljanju otpadom.

Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda Kotor-Tivat (DOO "PPOV Kotor – Tivat") Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda Kotor-Tivat (DOO "PPOV Kotor – Tivat") ima značajnu ulogu u sistemu upravljanja otpadnim vodama na području opština Kotor i Tivat. Njegova osnovna funkcija je prihvat i prečišćavanje komunalnih otpadnih voda sa područja opština Kotor i Tivat, prije njihovog ispuštanja u recipijent, čime se značajno smanjuje opterećenje morskog ekosistema i doprinosi zaštiti priobalnog i morskog ekosistema.

3. OSNOVNI PODACI O TERITORIJI OPŠTINE KOTOR

3.1. Geografski položaj

Opština Kotor se nalazi u jugoistočom dijelu Bokokotorskog zaliva. Bokokotorski zaliv ima specifičan položaj duž Jadranskog mora i predstavlja najrazuđeniji dio jugoistočnog dijela Dinarskog primorja. Bokokotorski zaliv čine četiri manja zaliva koji su međusobno povezani, Hercegnovski i Tivatski koji čine spoljašnji dio i Risanski i Kotorski, koji čine unutrašnji dio i dva tjesnaca, od kojih prvi Kumborski tjesnac (širine 730m) povezuje otvoreno more sa Hercegnovskim zalivom, a tjesnac Verige (širine 340m) povezuje Tivatski sa Risanskim i Kotorskim zalivom.

Površina opštine iznosi 335 km². Teritorija opštine obuhvata pojas otvorenog mora u dužini od 18,1 km, i unutrašnjost Kotorskog zaliva, čija je dužina obale 37 km prostire se do planinskog dijela Krivošije.

Na jugoistočnom kraju Kotorskog zaliva, smješten je grad Kotor (42°26′ N 18°46′ E) koji je sjedište opštine, kulturni, obrazovni, naučni, zdravstveni, privredni i sportski centar. Kotor ima status stalnog međunarodnog graničnog prelaza i luke za međunarodni pomorski saobraćaj.

Na obali Kotorsko-Risanskog zaliva smještena su 56 naselja od čega je gradskih 5. Na istočnoj obali je Dobrota, najveće naselje u opštini, na sjevernoj obali Orahovac, na sjevero-zapadnoj Perast i Risan, na zapadnoj Strp, Lipci, Morinj i Kostanjica. Na jugozapadnoj obali smještena su naselja Muo, Prčanj i Stoliv. Tri naselja su dvojna: Gornji i Donji Orahovac, Gornji i Donji Morinj, Gornji i Donji Stoliv. U planinskom zaleđu, na visoravni Krivošije smještena su naselja: Dragalj, Zvečava, Ledenice, Knežlaz, Malov Do i Han, a na Njeguškoj površi i podvršju Mali i Veliki Zalazi, Mirac, Čavori i Kavač. U gornjem Grblju smještena su naselja: Dub, Sutvara, Nalježići, Pelinovo, Šišići, Prijeradi, Bratešići, Gorovići i Lastva Grbaljska. U Donjem Grblju naselja su: Lješevići, Vranovići, Pobrđe, Glavatičići, Kubasi, Kovači, Glavati, Zagora, Višnjevo i Krimovice. Jedino naselje na obali otvorenog mora u Kotorskoj opštini je Bigovo.

3.2. Geomorfološke karakteristike

Boka Kotorska zauzima sjeverozapadni dio Crnogorskog primorja i predstavlja jednu mikroregiju koja se sastoji od više suženja i proširenja i kao takva reljefno čini najsloženiji dio primorja Crne Gore.

Bokokotorski zaliv je sa jugoistočne strane opasan krečnjačkim masivima planine Lovćen (1749m), sa sjeverozapadne strane ograncima planine Orjen (1895m), Radostakom (1446m) i Dobrosticom (1570m). Dužina obalne linije je 105.7km, a površina cijelog zaliva 87.3km², zapremina zaliva je 2.4 x 106km³, maksimalne dubine 60m i prosječne 27,3m. Obale zaliva izgrađuju krečnjaci i flišne stijene na čijim kontaktima se javljaju mnoga vrela, od kojih neka imaju karakter vrulja.

U unutrašnjim zalivima Boke, Morinjskom, Risanskom i Kotorskom formirana su manja proširenja na flišolikim naslagama, često prekrivena siparima (sipar je geomorfološki oblik koluvijalnog procesa, koji najčešće nastaje na strmim padinama i odsjecima) i brečama (breče pripadaju grupi klastičnih stijena, podgrupi psefita, a nastaju vezivanjem ili cementacijom drobine nekim prirodnim vezivom, karbonatno, silicijsko i dr.).

Grbaljsko i Mrčevo polje nalaze se između Tivatskog zaliva i uvale Jaz, i predstavljaju prostranu flišnu zonu dugu 20 km, i široku do 3,5 km, koja prema padinama Lovćena podilazi pod slojeve trijasa i krede. Grbaljsko polje je depresija, blago zatalasana, orijentacije jugoistok-sjeverozapad, sa kotama od 0 do 75mnv (Radanovići). Od Radanovića, kao najvišeg dijela polja, ravnica je blago nagnuta na jednu stranu ka Tivatskom zalivu i na drugu - prema Jazu. Na Grbaljskom polju su pojedina uzvišenja sa kotama i do 200mnv (Kita 198mnv, Zekova glava 60mnv, Glavino brdo 67mnv, Sinjarevo 43 mnv, Spas 13mnv i drugi). Mrčevo polje je depresija blago zatalasana, orijentacije jugoistok-sjeverozapad, sa kotama od 0 do 26mnv. Na Mrčevom polju se takođe javljaju uzvišenja, kao što su Čeren (38mnv) i Gorica (15mnv).

Ravničarski dio uokviruje brdsko područje, sa sjeverne i istočne strane Vrmac i južni obronci Lovćena. Vrmac je brdo orijentacije istok-zapad, sa najvišom kotom 712mnv (Velji Vrh). Lovćenski masiv okružuje polje sa sjeverne i istočne strane. Njegovi južni obronci (Branjevine) se strmo uzdižu iz polja. Na jugozapadu je brdsko područje Luštice koje odvaja Grbaljsko i Mrčevo polje od otvorenog mora. Tipovi reljefa koji karakterišu geomorfološku građu područja opštine Kotor su: fluviodenudacioni, fluvioakumulacioni, kraški i marinski reljef.

3.3. Pedološke karakteristike

Na teritoriji Opštine Kotor zastupljeno je nekoliko tipova zemljišta, među kojima dominiraju: rendzine, antropogena tla, crvenice, smeđa tla na vapnencu i flišu, crnice i antropogena tla.

Brdsko-planinsko područje izgrađeno je od karstificiranih vapnenaca i dolomita. Ogoljeno je u geološkoj prošlosti uslijed otapanja debelih naslaga leda. Na taj način nastale bujice ispirale su i odnosile stari zemljišni pokrivač, koji je ostao sačuvan samo u pukotinama, džepovima i udubljenjima. Uticajem padavina, klime i vegetacije, stvara se plitko, mlado, humusno tlo – crnica na vapnencu (do 30cm dubine). Ovo tlo zastupljeno je u dijelu istočne granice sa opštinom Budva (dio Pobori), u podnožju Lovćena, na području Orjena, Gornjeg Morinja, i cijelom potezu Risan - Grahovo. Smeđe tlo na vapnencu (od 30cm do 60cm dubine) nastaje na blažim oblicima reljefa, gdje je erozija slabije izražena. Na ovim područjima dominira šumska vegetacija. Flišno područje (fliš je serija sedimentnih stijena) brdsko-ravničarskog dijela Grblja građeno je od lapora (mekana stijena sastavljena od gline, krečnjaka, pijeska i sl.), pješčanih stijena i mekših krečnjaka. Flišno područje gornjeg Grblja mješovito je područje šumske vegetacije i poljoprivrednih površina.

U dijelu Donja Gora (dio od Grbaljskog polja u pravcu zapada – ka otvorenom moru) razvili su se različiti oblici tipova tla koje se naziva crvenica (vrsta tla karakteristična za suptropske i sredozemne kraške regije odnosno područja sastavljena od krečnjaka koja dobijaju znatnu količinu padavina). Crvenica je tzv. teško tlo, zbijeno i s malo humusa. Međutim, crvenica lako upija i dugo zadržava vodu što omogućuje biljkama da na njoj opstaju tokom suvog, vrućeg i dugog sredozemnog ljeta. Ova tla su siromašna humusom u površinskom sloju, ispod kojeg je glinovitiji crveni sloj nastao od netopljivih ostataka vapnenskih stijena. Dubine su oko 30cm do 70cm, a mogu biti i plića. U dubljim slojevima, uz povećanu vlagu pojačava se i ispiranje, pa nastaju lesivirane (isprane) crvenice. Na višim oblicima reljefa, na vapnencu i dolomitu nastaju smeđa plitka tla. Na manjim su površinama (u dijelu Tivatsko polje) raširena eutrična smeđa tla koja se razvijaju na eolskim sedimentima. Iako je antropogenizacija crvenica raznolika i vrlo intenzivna, one nijesu bitno promijenile svoja svojstva, pa brdsko područje Grblja pokrivaju slabo, srednje i jako antropogena tla različitih tipova crvenica. Ovo područje odlikuje visoka produktivnost u uzgoju sredozemnih i submediteranskih kultura. U Grbaljskom polju najmlađe naplavine čine mladi sediment pretežno karbonatnog materijala flišnog porijekla. Zbog oblika reljefa, ovdje je tlo pretjerano vlažno u toku godine, pa je to razlog nastajanja močvarno-glejnog tla (ušće rijeke Koložunj) sa gornjim humusnim slojem i donjim slojem u kome se odvijaju procesi oksidacije i redukcije.

Rendzine su tla koja zauzimaju veće ili manje zaravni u brdsko-planinskim područjima. To su plodna tla, crnice tamno-čokoladne boje sa djelovima masne ilovače. Zastupljene su na padinama Vrmca, iznad Risna, u području Dragalj polja i Hana, u dijelu Kostanjice (duž granice sa opštinom Herceg Novi), u području Šišića i iznad Lastve Grbaljske.

3.4. Hidrološke karakteristike

Tipični oblici kraške hidrografije su kraška vrela na nivou mora (Škurda, Gurdić, Ljuta), potajnice (periodični izvori) iznad nivoa mora (Sopot 33 m), vrulje, izvori na morskom dnu (Dražin Vrt, Perast, Sopot). U neposrednom zaleđu područja Kotora (Crkvice 940 m) godišnji prosjek padavina je oko 5.000 mm, što predstavlja evropski maksimum padavina, a u rekordnim godinama blizu 7.000 l/m^2, sa izraženim padavinama orografskog karaktera. Međutim, zbog specifičnosti kraškog reljefa i podzemnog oticanja, karakteristično je da je područje Boke Kotorske siromaštvo površinskim tekućim vodama. Svi vodotoci su brzog i kratkog toka, sa velikim oscilacijama protoka. Nasuprot tome, javlja se relativno veliki broj bujičnih vodotoka, čija nerijetka izlivanja iz korita izazivaju poplave lokalnog karaktera. Takođe, Boku kotorsku karakteriše nepovoljna sezonska oscilacija padavina. Hidrološki faktor miješanja slanih i slatkih voda uslovio je bogatstvo morske flore i faune.

Nepredvidljivost kraške hidrografije već je učinila uzaludnim ljudske napore da pojedina od vrela privede namjeni, tj. korišćenju za vodosnadbijevanje. Na izvorištu Škurde, glavnom izvoru snadbijevanja vodom područja opštine Kotor, priroda je odgovorila još jednim fenomenom, privremenim nestankom, „povlačenjem vode". Takođe, početkom sušnog perioda primijećeno je uviranje Gurdića i „potiskivanje" slatke vode od strane mora, prema izvorima Ljuta u Orahovcu.

3.5. Klimatske karakteristike sa meteorološkim pokazateljima

Područje Kotora i Boke Kotorske karakteriše tipična mediteranska klima, (sa varijacijama u vlažnosti usljed uticaja okolnih planinskih masiva), koju prema podacima i zvaničnoj klimatografiji Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju (ZHMS) odlikuju topla i suva ljeta, te blage i izuzetno vlažne zime.

Prosječna godišnja temperatura iznosi 15,2°C. Najtopliji mjesec je jul sa srednjom temperaturom od 24,1°C. Najhladniji mjesec je januar sa srednjom temperaturom od 7,7°C. Jesen je u prosjeku toplija od proljeća za oko 2,9°C.

Prosječna godišnja količina padavina u prosjeku iznosi čak 2.152 mm, što ovo područje, zajedno sa zaleđem i Crkvicama, svrstava među najkišovitija mjesta u Evropi. Najviše padavina se izlije tokom jeseni (prosjek 248 mm) i zime (prosjek 243 mm). Ljetnji mjeseci su izrazito najsuvlji sa prosječno tek 68 mm padavina. Na Crkvicama (940 m) godišnji prosjek padavina je oko 5.000 mm, što predstavlja evropski maksimum padavina, a u rekordnim godinama blizu 7.000 l/m^2.

Prosječna temperatura mora u julu dostiže 23,0°C, dok zimi (u januaru) pada na oko 13,1°C.

U zavisnosti od distribucije vazdušnog pritiska koji je niži u toku ljetnjeg perioda a znatno viši u zimskom periodu, na ovom području se javlja nekoliko vrsta vjetrova. Jugo je vlažan vjetar, duva u toku hladnijeg dijela godine iz pravca jugoistoka. Bura je hladan i suv sjeverni vjetar koji duva u zimskom periodu iz pravca sjeveroistoka. U toplijem dijelu godine javlja se, za ovo područje karakterističan vjetar,maestral, koji duva na kopno iz pravca zapad – jugozapad.

3.6. Zaštićena područja

Na teritoriji opštine Kotor nalaze se sledeća zaštićena prirodna dobra:

-Nacionalni park "Lovćen",

-Park prirode "Platamuni",

- Spomenik prirode "Sopot",

- Spomenik prirode "Dražin vrt",

- Spomenik prorode "Stablo Crne topole – Stari grad Kotor",

- Spomenik prirode "Sastojina lovora i oleander iznad vrela Sopot kod Risna",

- Spomenik prirode "Hrast medunac-skupina stabala kod crkve Sv. Petke u Kavču",

- Spomenik prirode "Hrast medunac – Donji Orahovac".

Nacionalni park "Lovćen" je proglašen 1952.godine i obuhvata teritoriju opština Cetinje i Budva, dok opštini Kotor pripada dio zaštitne zone. Površina Parka iznosi 6220ha. Najviši vrhovi na Lovćenu su: Štirovnik (1745 m) i Jezerski vrh (1657m).

Park prirode "Platamuni" obuhvata dio priobalnog mora sa obalom između zaliva Trašte - Rta Žabica na sjeverozapadu i rta Platamuni kod plaže Ploče na jugoistoku, u kome se štite zaštićene i ekološki značajne morske i obalne vrste I staništa. . Površina Park prirode "Platamuni" iznosi 1087ha, od čega je u morskom dijelu 193ha u II zoni zaštite i 862ha u III zoni zaštite, dok je u kopnenom dijelu, u III zoni zaštite 30ha.

Spomenik prirode "Sopot" predstavlja integrisano obalno (djelovi katastarskih parcela broj 610/1, 611, 612, 610/2, 613 i 614, sve u KO Risan II) i morsko područje u Bokokotorskom području, u kome se nalaze zaštićene i ekološki značajne morske i obalne vrste i staništa. Površina Spomenika prirode "Sopot" iznosi 3,43 ha, od čega 2,48ha u II zoni zaštite i 0,95ha u III zone zaštite. Ukupna površina zaštitnog pojasa iznosi 0,24ha.

Spomenik prirode "Dražin vrt" predstavlja integrisano obalno (katastarska parcela 795 KO Perast) i morsko područje u Bokokotorskom području. u kome se nalaze zaštićene i ekološki značajne morske i obalne vrste i staništa. Površina Spomenika prirode "Dražin vrt" iznosi 1,34 ha, od čega 1,23 ha u II zoni zaštite i 0,11 ha u III zoni zaštite. Ukupna površina zaštitnog pojasa iznosi 1,17ha.

Spomenik prorode "Stablo Crne topole – Stari grad Kotor" se razvrstava u zaštićeno prirodno dobro kategorije III. Spomenik prirode "Stablo Crne topole" u Starom gradu u Kotoru zauzima površinu od 154m^2 i nalazi se u Starom gradu Kotoru, na Pjaci od kina, na katastarskoj parceli KO 341 Kotor II. Dendrometrijske karakteristike stabla Crne topole u Starom gradu:

Obim debla iznosi 510 cm, a njen prečnik je 162cm;

Raspon krošnje u najširem dijelu iznosi 14,20m;

Visina stabla je 17m.

U toku je procedura revizije za Spomenike prirode: **"Sastojina lovora i oleander iznad vrela Sopot kod Risna","Hrast medunac-skupina stabala kod crkve Sv. Petke u Kavču" i "Hrast medunac – Donji Orahovac"**, koja se sprovodi u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode ("Sl. list CG", br. 054/16, 018/19, 084/24).

3.7. Seizmičke karakteristike

Na osnovu Karte seizmičke regionalizacije (1982), Crnogorsko primorje se nalazi u granicama IX osnovnog stepena seizmičnosti (MCS skale), u uslovima srednjeg tla. Sjeverni dio prostora opštine nema izraženu seizmičku aktivnost. Takođe, ovdje nema ni izraženih poprečnih, uzdužnih ni dijagonalnih rasjeda, pa se može reći da je ovo područje u opštini Kotor seizmički najstabilnije. Jedini rasjed koji se javlja na ovom području kreće se od Ledenica, dijeli Risanski zaliv i prolazi kroz tjesnac Verige.

3.8. Demografija

Prema rezultatima Popisa stanovništva Crne Gore iz 2023.godine (Izvor: Monstat), opština Kotor broji 22.746 stanovnika. Gustina naseljenosti iznosi 67,9 stanovnika po km2. Na osnovu prvih podataka popisa iz 2023., po broju stanovnika najveća su naselja: Dobrota 8.056, Škaljari 3.463, Risan 1.899, Kotor 562, Prčanj 1.115. Ostala naselja broje do hiljadu i manje stanovnika. Broj naselja na području opštine je 56, od čega je gradskih 5. U njima živi 12.715 stanovnika, što čini 55.67%, a ostatak od 4.33% je ostalo (ruralno) stanovništvo. Prosječna starost stanovnika Kotora je 40,9 godina, po čemu se opština svrstava u grupu demografski starih opština u Crnoj Gori. U Tabeli 2. prikazana su naselja i broj stanovnika u Opštini Kotor (prema popisu iz 2023.godine, Izvor: Monstat)

Tabela 2. - Naselja i broj stanovnika u Opštini Kotor (prema popisu iz 2023. godine)

Naziv naselja	**Broj stanovnika**	**Naziv naselja**	**Broj stanovnika**
Bigova	134	Lipci	17
Bratešići	45	Lješevići	260
Bunovići	/	Mali Zalazi	/
Čavori	/	Malov Do	/
Dobrota (g)	8056	Mirac	81
Donji Morinj	207	Muo	578
Donji Orahovac	345	Nalježići	152
Donji Stoliv	298	Pelinovo	146
Dragalj	46	Perast (g)	237
Dražin Vrt	55	Pištet	/
Dub	394	Pobrñe	117
Glavati	394	Prčanj (g)	1115
Glavatičići	80	Prijeradi	10
Gornji Morinj	/	Radanovići	1271
Gornji Orahovac	15	Risan (g)	1899
Gornji Stoliv	/	Šišići	64
Gorovići	51	Škaljari	3463
Han	/	Špiljari	/
Kavač	799	Strp	36
Knežlaz	/	Sutvara	605

Kološunj	/	Trešnjica	/
Kostanjica	77	Ukropci	/
Kotor (g)	562	Unijerina	/
Kovači	85	Veliki Zalazi	/
Krimovica	99	Višnjeva	15
Kubasi	/	Vranovići	136
Lastva Grbaljska	687	Zagora	82
Ledenice	13	Zvečava	/

Zaštićeni podaci -20 stanovnika

3.9. Turizam

Privredni razvoj opštine Kotor u velikoj mjeri zasniva se na turizmu i djelatnostima koje su neposredno ili posredno povezane sa turističkom ponudom. Zahvaljujući bogatom kulturno-istorijskom nasljeđu, prirodnim vrijednostima i položaju u Bokokotorskog zaliva, Kotor predstavlja jedno od najznačajnijih turističkih i kulturnih središta Crne Gore. Najvažniji faktori razvoja privrede Kotora su:

- razvijen kulturni i istorijski turizam,
- intenzivan razvoj kruzing turizma
- značajna pomorska tradicija,
- razvoj ugostiteljstva, trgovine i turističkih usluga,
- rast investicija u turističku infrastrukturu.

Stari grad Kotor (UNESCO zaštita), predstavlja jednu od najbolje očuvanih srednjovjekovnih urbanih cjelina na Jadranu. Njegovo kulturno nasljeđe predstavlja ključni element turističke atraktivnosti i identiteta grada: srednjovjekovne gradske zidine i fortifikacioni sistem, katedrala Svetog Tripuna i brojne istorijske crkve, trgovi, palate i kamene ulice starog grada, bogata kulturna i pomorska tradicija. Pored turizma, Kotor ima dugu pomorsku tradiciju koja i danas predstavlja važan dio identiteta grada. Pomorsko obrazovanje i pomorska kultura doprinose očuvanju ove tradicije i njenom značaju u savremenom razvoju grada.

Kotor je jedna od najvažnijih destinacija za kruzing turizam na Jadranu. Tokom turističke sezone grad posjećuje veliki broj kruzera koji dovode značajan broj međunarodnih posjetilaca, što ima značajan uticaj na razvoj ugostiteljstva, trgovine i turističkih usluga.

Osim kruzing turizma, i izletnički turizam ima posebno važnu ulogu u pozicioniranju grada kao atraktivne međunarodne destinacije. Dolazak velikog broja kruzera i njihovih putnika doprinosi promociji Kotora na globalnom turističkom tržištu, povećanju turističkog prometa i ostvarivanju prihoda u različitim privrednim djelatnostima, uključujući ugostiteljstvo, trgovinu, saobraćaj, turističke agencije i druge uslužne djelatnosti. Međutim, tokom turističke sezone, naročito tokom ljetnjih mjeseci, usled povećanja obima djelatnosti u turizmu, ugostiteljstvu, trgovini i drugim povezanim sektorima, izražen je ogroman pritisak na životnu sredinu Opštine Kotor i Bokokotorskog

zaliva.

Intenzivan turistički razvoj neposredno utiče i na sistem upravljanja otpadom. Povećan broj turista tokom ljetnjih mjeseci dovodi do rasta količina komunalnog otpada, naročito u turističkim i priobalnim zonama. Zbog toga je pri planiranju sistema upravljanja otpadom neophodno uzeti u obzir sezonske varijacije, prostornu raspodjelu privrednih aktivnosti i budući razvoj turističkih kapaciteta na području opštine Kotor.

3.10. Saobraćajna infrastruktura

Na teritoriji Opštine Kotor, postoje magistralni, regionalni i lokalni putevi. Najznačajniji magistralni put je M-1 koji kao dionica Jadranskog puta ima međunarodni značaj i povezuje opštinu Kotor sa ostalim područjima duž Jadranske magistrale. Jedan dio puta na teritoriji naše opštine ide duž zaliva (od Veriga do Veriga) i povezuje sva veća priobalna naselja (dužina ove dionice je 37,7 km). Drugi je dio magistralnog puta od Lastve Grbaljske do Radanovića (u dužini 13,5 km). Ukupna dužina magistralnog puta na teritoriji opštine je 51,2 km. Izgradnjom magistralnog puta Lipci - Žabljak ostvarena je bolja veza ovog dijela primorja sa zaleđem i značajno je rasterećen zaliv od saobraćajnog zagušenja, naročito u ljetnjoj sezoni. Magistralni put (M8) je sa savremenim kolovoznim zastorom, ima širinu kolovoza 6 m i njena dužina na teritoriji opštine je 18,7 km.

Regionalni put na teritoriji opštine Kotor je (R1) – Ćeklići (raskrsnica sa M-13) – Čekanje – Krstac (raskrsnica sa R25) – Trojica – Kotor (raskrsnica sa M-1)

Lokalne saobraćajnice na području opštine Kotor imaju funkciju povezivanja ostalih naselja koja se ne nalaze uz magistralne ili regionalne saobraćajnice, na kojima su elementi puta uglavnom loši, kako u pogledu poluprečnika krivina, tako i uzdužnih nagiba i širine kolovoza, a zbog dotrajalosti potpornih zidova, često dolazi do njihovog oštećenja.

Na teritoriji opštine registrovano je 58 lokalnih puteva, ukupne dužine cca 250 km, s tim da je oko 182 km lokalnih puteva s asfaltnim ili betonskim kolovozom, 52 km sa makadamskom podlogom, a 17 km sa zemljanom podlogom.

Lokalni putevi sa savremenim kolovoznim zastorom su Jugodrvo – Troica, Jugodrvo – Bigova i Nalježići – Jadranska Magistrala, dok su ostali djelimično sanirani novim asfaltnim zastorom, a cjelokupno održavanje se svodilo na krpljenje udarnih rupa i presvlačenju oštećenih poteza na kolovoznoj konstrukciji.

Postojeće ulice na teritoriji opštine Kotor svojim koridorima se uglavnom poklapaju sa urbanističkim planovima, ali širinom, vrstom kolovozne konstrukcije, kao i ostalim karakteristikama, generalno ne zadovoljavaju zahtjeve predviđene urbanističkim planovima. (Izvor: Strateški plan opštine Kotor 2020-2025)

4. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA UPRAVLJANJA OTPADOM NA TERITORIJI OPŠTINE KOTOR

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26), **upravljanje otpadom** podrazumijeva sakupljanje, transport, preradu, sortiranje i odstranjivanje otpada, kontrolu nad tim postupcima, naknadno održavanje deponija, kao i aktivnosti trgovca i posrednika otpadom i sanaciju neuređenih odlagališta.

Intenzivan turistički razvoj Opštine Kotor neposredno utiče i na sistem upravljanja otpadom. Povećan broj turista dovodi do rasta količina komunalnog otpada, naročito u turističkim i priobalnim zonama. Izražena sezonska dinamika privrede posebno dolazi do izražaja tokom ljetnjih mjeseci, kada se povećava obim djelatnosti u turizmu, ugostiteljstvu, trgovini i drugim povezanim sektorima.

4.1. Komunalni otpad

Komunalni otpad je prvenstveno kategorisan u poglavljima 15 01 i 20 Evropskog kataloga otpada. Otpad koji nastaje nakon obrade otpada (otpad iz postrojenja za upravljanje otpadom, otpad iz postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i pripreme vode za ljudsku upotrebu i vode za industrijsku upotrebu) može se tretirati kao komunalni otpad u zavisnosti od njihove prirode.

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26), **komunalni otpad** se odnosi na:

- miješani otpad i odvojeno sakupljeni otpad iz domaćinstava, uključujući papir i karton, staklo, metal, plastiku, biootpad, drvo, tekstil, ambalažu, otpadnu električnu i elektronsku opremu, otpadne baterije i akumulatore i kabasti otpad;
- sakupljeni otpad iz drugih izvora gdje je takav otpad sličan po svojoj prirodi ii sastavu komunalnom otpadu, osim otpada iz proizvodnje, poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, septičkih jama i otpada od održavanja kanalizacione mreže i obrade otpadnih voda, uključujući kanalizacioni mulj, otpadna vozila ili građevinski otpad i otpad od rušenja objekata.

Osnovne frakcije koje čine komunalni otpad kategorisane su na sljedeći način:

- Organska frakcija: uključuje biorazgradivi materijal biljnog i životinjskog porijekla, kao što su kuhinjski i baštenski otpad (voće – povrće, ostaci hrane, zeleni otpad, itd);

- Papir – Karton: obuhvata sve proizvode napravljene od papira (uglavnom štampanog papira i ambalaže) i kartona različitih veličina (ne uključuje toalet papir, kuhinjski papir i maramice);

- Metali: obuhvataju sve metale, predmete od crnih i obojenih metala, kao što su limenke, kontejneri, itd.;

- Staklo: obuhvata sve proizvode od stakla bilo koje boje i oblika (flaše, čaše, ogledala, itd). Razdvajanje prema bijelom, braon i zelenom staklu

povezano je sa činjenicom da je za ponovnu proizvodnju braon i bijelog stakla potrebna frita iste boje;

- Plastika: uključuje sve vrste plastike i polimernih materijala koji se nalaze u otpadu kao što su boce, kese, ambalaža, cijevi, tetrapak, omoti, itd.;
- Drvo: uključuje sve vrste drvenog materijala koji se nalazi u otpadu kao što su palete, kutije, grane itd;
- Ostalo: uključuje materijale koji ne spadaju u gore navedene kategorije kao što su kabasti otpad (npr. dušeci, namještaj), otpad od električne i elektronske opreme, otpadne baterije, otpad od tekstila, otpadne gume itd.

4.1.1. Sakupljanje, odvoz i odlaganje komunalnog otpada

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26):

- **sakupljanje otpada** je prihvat otpada i transport otpada do postrojenja za obradu otpada, kao i prethodno razvrstavanje i privremeno skladištenje otpada.

U skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26) i Zakonom o komunalnim djelatnostima ("Sl. list CG", br. 055/16, 074/16, 002/18, 066/19, 140/22, 084/24), sakupljanje, odvoz ii odlaganje komunalnog otpada predstavlja obavezu jedinica lokalne samouprave, i mora biti organizovano na način da obezbijedi dostupnu, efikasnu i pouzdanu uslugu svim korisnicima. Pored navedenih zakona i drugih podzakonskih akata, ova oblast je na lokalnom nivou definisana i lokalnim propisima.

Kao i u svim Opštinama u Crnoj Gori, poslovi sakupljanja i transporta komunalnog otpada, sa teritorije opštine Kotor, povjereni su komunalnom preduzeću D.o.o. "Komunalno Kotor" – Kotor, koje se nalazi u vlasništvu Opštine Kotor. Skupština Opštine Kotor je na sjednici održanoj 27.12.2013.godine donijela Odluku o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću ″Komunalno Kotor″- Kotor, kojem se povjerava obavljanje komunalne djelatnosti predviđene u oblasti 38, grana 38.1, grupa 38.11 – sakupljanje neopasnog otpada, kao pretežne djelatnosti. U okviru obavljanja komunalnih djelatnosti, DOO "Komunalno" Kotor vrši sakupljanje i odvoz zelenog i kabastog otpada sa teritorije opštine Kotor.

Sakupljanje komunalnog otpada obuhvata dvije faze i to:

- postavljanje adekvatnih kanti i kontejnera za prikupljanje otpada iz domaćinstava i komercijalnog sektora;
- sakupljanje otpada iz kanti i kontejnera njegovim direktnim prebacivanjem iz kanti i kontejnera u specijalizovane kamione, tzv. autosmećare.

U cilju obezbjeđivanja uslova građanima za što kvalitetnije i lakše odvojeno sakupljanje i odlaganje komunalnog otpada, DOO „Komunalno Kotor" je tokom 2023.godine uvelo sistem sakupljanja otpada „od vrata do vrata" (primarna selekcija), i to na potezu od Instituta za biologiju mora do Kavalina. U okviru ovog sistema, svim obuhvaćenim domaćinstvima dodijeljene su kante zapremine 120 litara za odvojeno sakupljanje „suve" i „mokre" frakcije komunalnog otpada. Kante su označene različitim bojama – plavom i zelenom i naljepnicama sa informacijama o vrstama otpada koje se odlažu u svaku od njih.

Korisnicima je dostavljen pravilnik o korišćenju kanti, sa detaljnim informacijama o načinu njihove upotrebe i dinamici pražnjenja. Ugostiteljskim objektima na obuhvaćenom području dodijeljene su kante zapremine 240 litara.

Tokom 2024.godine nastavljeno je unapređenje sistema „od vrata do vrata" kroz donaciju posuda zapremine 9 litara za sakupljanje biootpada iz domaćinstava. Posude su podijeljene građanima radi podsticanja kućnog kompostiranja kuhinjskog otpada i smanjenja količine biootpada koji se odlaže u sistemu za sakupljanje komunalnog otpada.

Tokom 2024.godine, sistem „od vrata do vrata" proširen je i na dio naselja Škaljari, gdje su domaćinstvima takođe dodijeljene kante zapremine 120 litara za odvojeno sakupljanje „suve" i „mokre" frakcije.

Način sakupljanje otpada sistemom „od vrata do vrata" iz domaćinstava daje dobru osnovu za primjenu sistema selektovanja otpada na mjestu nastanka. Do sada je ovim sistemom obuhvaćeno više od 300 domaćinstava na teritoriji opštine Kotor. U narednom period planirano je da se sistemom „od vrata do vrata" fazno proširi i na druge mjesne zajednice na teritoriji opštine Kotor. Aktivnosti se realizuju sa ciljem unapređenja sistema primarne selekcije otpada.

U okviru uspostavljenog sistema, kante za „suvu" frakciju su plave boje i namijenjene su za odlaganje papira, kartona, stakla, aluminijuma, ambalažnog i tekstilnog otpada. U kante za „mokru" frakciju koje su zelene boje odlažu se kuhinjski i drugi biootpad, higijenski otpad, pepeo, pijesak iz posuda za kućne ljubimce, kao i vrećice iz usisivača.

DOO "Komunalno" Kotor organizuje odvojeno sakupljanje pojedinih vrsta otpada, prvenstveno papira/kartona, PET ambalaže i tekstila putem namjenskih posuda i boksova.

DOO „Komunalno Kotor" organizuje sakupljanje električnog i elektronskog otpada (e-otpada) postavljanjem posuda na pristupačnim lokacijama, kako bi se građanima omogućilo pravilno odlaganje ove vrste otpada. Pored toga, organizuje se sakupljanje električnog i elektronskog otpada iz obrazovnih ustanova, čime se doprinosi unapređenju sistema odvojenog sakupljanja otpada, podizanju svijesti o značaju pravilnog upravljanja e-otpadom i smanjenju negativnog uticaja ove vrste otpada na životnu sredinu.

Lokacije za odlaganje zelenog i kabastog otpada imaju postavljene informativne table o opisu otpada i načinu njegovog odlaganja.

Sakupljanje zelenog otpada vrši se u posebnim posudama na kojima su postavljene naljepnice na kojima je jasno vidljiv naziv i ilustrovani prikaz vrste komunalnog otpada koja se odlaže u posudu, po pozivu korisnika usluga ili ostavljanjem otpada na lokacijama i u vremenu koje odredi DOO "Komunalno Kotor" i objavi preko sredstava informisanja. Zatim, DOO "Komunalno" Kotor transportuje zeleni otpad odgovarajućim vozilima na kompostanu kojom upravlja radi dalje prerade.

Kabasti otpad uključuje: namještaj, bijelu tehniku, madrace, veće komade otpada. Sakupljanje kabastog otpada vrši se na lokacijama i u vremenu koje odredi DOO "Komunalno Kotor" i objavi preko sredstava informisanja, ili po pozivu građana. Prije predaje DOO "Matej" Cetinje, sakupljeni kabasti otpad sa

teritorije opštine Kotor preradi se odnosno samelje na drobilicu koju posjeduje DOO "Komunalno Kotor" a koja služi za mljevenje kabastog i građevinskog otpada.

U cilju spriječavanja nastajanja otpada i smanjenja količina komunalnog otpada i negativnog uticaja na životnu sredinu i zdravlje ljudi, DOO "Komunalno Kotor" je organizovalo:

- Uspostavljanje sistema odvojenog sakupljanja otpada "od vrata do vrata" u naseljima sa individualnim stanovanjem;
- Postavljanje posuda (mreža) za odvojeno sakupljanje plastične ambalaže, kao i papira i kartona, na preko 50 lokacija na teritoriji opštine Kotor, pored kontejnera u kojima se odlaže komunalni otpad;
- Postavljanje kontejnera za polovnu garderobu na tri lokacije, u kojoj se tokom godine odloži preko 120 tona tekstila, koji se u saradnji sa OO Crveni krst Kotor donira građanima koji su u stanju potrebe za istim;
- Postavljanje mobilnog reciklažnog dvorišta za sakupljanje 10 vrsta otpada (papir, karton, plastika, PET ambalaža, limenke, metal, staklo, baterije, akumulator, elektronski i električni otpad), kako bi građani imali mogućnost odvajanja otpada (na različitim lokacijama tokom godine);
- Ogranizovalo brojna ekološka takmičenja u obrazovnim ustanovima, gdje se vrši sakupljanje papira, kartona, plastične ambalaže i limenki;
- Organizovalo izradu i doniranje 3.000 komada platnenih cegera građanima, kako bi se smanjila upotreba plastičnih kesa.

Nakon sekundarnog odvajanja otpada na pretovarnoj stanici "Lovanja" kojom upravlja DOO "Komunalno Kotor", izdvojene reciklabilne sirovine se plasiraju na tržište, dok se preostali miješani komunalni otpad odvozi na sanitarnu deponiju "Možura" u Baru.

4.1.2. Broj korisnika komunalnih usluga

Uslugom sakupljanja i transporta otpada obuhvaćeno je 95% teritorije opštine Kotor. U Tabeli 3. Prikazan je ukupan broj evidentiranih korisnika koji su obuhvaćeni komunalnim uslugama na teritoriji opštine Kotor, za period 2021-2025.godine.

Tabela 3. Broj evidentiranih korisnika obuhvaćenim uslugom sakupljanja otpada za period 2021-2025.godine

Godina	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Domaćinstva	10015	11247	11078	11525	11830
Pravna lica	881	818	1109	802	820

4.1.3. Dinamika sakupljanja komunalnog otpada

Odvoz otpada se vrši prema utvrđenim rutama i dinamici i podrazumjeva prevoz otpada sakupljenog iz kanti i korpi za otpad, kao i odbačenog otpada sa javnih površina (trotoari, pješačke staze, zelene površine) na transfer stanicu.

Sakupljanje i odvoz komunalnog otpada na teritoriji opštine Kotor organizovani su svakodnevno, u jednoj smjeni, na svim lokacijama na kojima su postavljene posude za odlaganje otpada.

U užem gradskom jezgru, uključujući Škaljare, Stari grad i Dobrotu (donji put), sakupljanje i odvoz otpada organizovani su tokom cijele godine u dvije smjene. Tokom ljetnje turističke sezone, zbog povećanih količina otpada, sakupljanje i odvoz otpada na pravcima Stoliv – Prčanj – Muo – Škaljari – Stari grad – Dobrota - Perast organizuju se u dvije smjene.

U skladu sa članom 39 Odluke o održavanju čistoće ("Sl. list CG - opštinski propisi", br. 013/11, 037/13, 029/14, 011/16, 039/17, 058/25, 027/26, 039/26), u Starom gradu predviđeno je postavljanje kontejnera za sakupljanje komunalnog otpada u dva termina, uz korišćenje specijalnog električnog vozila, na lokacijama utvrđenim Planom.

4.1.4 Zone sakupljanja komunalnog otpada

Pregled putnih pravaca –zona sa brojem i zapreminom kontejnera, koje održava D.O.O. "Komunalno Kotor",:

ZONA 1. Stoliv – Muo – ulazak u KBC Kotor – Rakite – Dom kulture Škaljari – Novo Naselje – Trojica – Kavač. Dužina puta u jednom pravcu 37km; 200 kontejnera od 1,1 m³;

ZONA 2. Tunel Vrmac – Kružni tok – Gurdić – Pijaca Markat – TC Kamelija – Tabačina – Benovo – Zlatne njive – početak trećeg puta – Amigo – pijaca Dobrota – Sveti Stasije do Kavalina – hotel Huma – Sveta Vrača. Dužina puta u jednom pravcu 13km; 220 kontejnera od 1,1 m³;

ZONA 3. Ljuta Cogi – magistralom do Veriga lijeva i desna strana, gornji Risan – hotel Teuta – Nikšićki put. Dužina puta u jednom pravcu 27km; 150 kontejnera od 1,1 m³;

ZONA 4. Velika crkva u Škaljare – OŠ Narodni heroj Savo Ilić – Školski centar Kotor – Studenski dom – Specijalna bolnica za psihijatriju – Daošine – donji put od Venecije do otvorenog bazena – od Kavalina do Instituta za biologiju mora (male kante od vrata do vrata). Dužina puta u jednom pravcu 20km; 35 kontejnera od 1,1 m³

ZONA 5. Škaljari zgrada Obnove – plinara – Eko pumpa – Industrijska zona – Donja Sutvara – Nalježići – od Jugodrva do Glavatičića – Pobrđe – PC Rivijera – Daido metal – put prema Bigovi do Bigove. Dužina puta u jednom pravcu 37km; 140 kontejnera od 1,1 m³

ZONA 6. Kružni tok na krtoljskoj raskrsnici do Lastve grbaljske sa obije strane magistralnog puta – Donji Grbalj (Višnjeva, Glavati, Zagora, Kubasi, Krimovica). Dužina puta u jednom pravcu 36,5km; 180 kontejnera od 1,1 m³

Pozicije velikih kontejnera od 5m³ i 7m³: Bolnica Risan, Dom Zdravlja Kotor, Vrtić Dobrota, kod Jevrema, Zatvoren bazen, Muo, Mirac, Vukšić zona, Objekta, KIPS, Kamionska pijava, Expo, Briv, Imlek, Helada, Lastva Grbaljska, Kroling, Kovačko polje, Laković, Matino, Tri tona servis, Stadion Grbalj, Cerovo,

Šišići kod crkve, Dragalj.

4.1.5. Mehanizacija za sakupljanje i transport otpada

Sakupljanje komunalnog otpada organizovano je putem mreže posuda i kontejnera različitih vrsta i zapremina, raspoređenih na teritoriji opštine, uz angažovanje specijalizovanih vozila i mehanizacije.

Na teritoriji opštine Kotor ima 350 kontejnerskih mjesta, na kojima je raspoređeno 1113 komada kontejnera od 1,1m³, 42 komada kontejnera od 5m³ i 7m³, na 55 lokacija postavljeni su mrežasti kontejneri za PET ambalažu i papir/karton, a na 3 lokacije (Risan, kod TC Kamelija i kod marketa Aroma u Škaljarima) postavljeni su kontejneri za garderobu, dok za prevoz otpada na deponiju "Možura" u upotrebi su 11 komada zatvorenih i otvorenih abrol kontejnera od 15m³ - 32m³.

U pogledu tehničke opremljenosti voznog parka DOO "Komunalno" Kotor raspolaže sa ukupno 76 vozila: specijalna vozila za odvoz otpada i pražnjenje kontejnera od 1,1 m³, specijalna vozila – podizači koje se koriste za podizanje kontejnera od 7m³, specijalna vozila koja se koriste za odvoz otpada na regionalnu deponiju Možuru, vozila za čišćenje gradskih ulica, vozila za odvoz kontejnera iz Starog grada, kiper vozila za odvoz kabastog i zelenog otpada, kao i za potrebe građevinske operative, specijalna vozila – grajfer kiper koji služe za sakupljanje kabastog i zelenog otpada, specijalna vozila – cistjerne koje se koriste za prevoz vode, pranje ulica i kontejnerskih mjesta, specijalno vozilo – korpa koje se koristi za potrebe RJ Zelenilo, traktori koji se koriste za potrebe RJ Zelenilo, građevinske mašine koje se koriste za potrebe pretovarne stanice, građevinske operative i RJ Kamenolom, viljuškar koji se koristi za potrebe pretovarne stanice. Prosiječna starost vozila je 15 godina.

4.1.6. Postojeća postrojenja za upravljanje komunalnim otpadom

a) Pretovarna stanica

DOO "Komunalno Kotor" upravlja transfer stanicom "Lovanja" koja je pozicionirana na teritoriji opštine Kotor, u okviru nekadašnje privremene sanitarne deponije "Lovanja". Projektovani dnevni kapacitet prihvata i obrade miješanog komunalnog otpada na transfer stanici „Lovanja" iznosi 40 tona, što je znatno manje od ukupnih količina otpada koje se tokom godine sakupe na teritoriji opština Kotor i Tivat. DOO "Komunalno Kotor" Kotor ima uspostavljenu saradnju sa DOO "Komunalno" Tivat, u okviru koje se dio prikupljenog miješanog komunalnog otpada sa teritorije opštine Tivat transportuje preko pretovarne stanice "Lovanja", radi njegovog daljeg transporta i konačnog zbrinjavanja.

Imajući u vidu da je postrojenje izgrađeno prije više od 20 godina, neophodno je izvršiti njegovu rekonstrukciju i modernizaciju kako bi se unaprijedio process rada i omogućila obrada većih količina sakupljenog otpada.

Proces rada na transfer stanici „Lovanja" obuhvata dovoz sakupljenog komunalnog otpada specijalnim vozilima auto-smećarama, nakon čega se vrši sekundarna selekcija reciklabilnih sirovina. Izdvajaju se papir, karton, metali, PET ambalaža, tvrda plastika i streč folija, koji se potom pripremaju za dalji

plasman na tržište. Nakon selekcije, izdvojeni materijali se baliraju, čime se olakšavaju njihovo skladištenje, transport i dalji tretman, odnosno plasman na tržište.

b) Kompostana

DOO "Komunalno Kotor" upravlja kompostanom, koja je izrađena 2016.godine na površini od 600 m². U postrojenju se vrši prerada zelenog otpada prikupljenog sa javnih površina (trava, granje i lišće).

Proces prerade podrazumijeva usitnjavanje prikupljenog zelenog otpada, nakon čega se usitnjeni materijal formira u kompostne gomile. Tokom perioda od četiri do šest mjeseci, uz odgovarajuće uslove i odvijanje procesa kompostiranja, dobija se gotov proizvod – kompost.

Na godišnjem nivou proizvede se prosječno oko 45 tona komposta. Kvalitet dobijenog proizvoda potvrđuje se redovnim godišnjim ispitivanjima koja se sprovode u Centru za ekotoksikološka ispitivanja u Podgorici, a rezultati ispitivanja ukazuju na to da kompost ispunjava kriterijume za kompost prvog kvaliteta.

Komunalna preduzeća opština Kotor, Tivat, Budve i Herceg Novi zaključili su sporazum o saradnji u vezi sa korišćenjem postrojenja za kompostiranje - kompostane kojom upravlja DOO "Komunalno Kotor", radi dalje prerade sakupljenog zelenog otpada sa teritorija navedenih opština.

4.1.7. Vrste, količine i porijeklo komunalnog otpada

U Tabeli 4. prikazane su godišnje količine ukupno sakupljenog i odvezenog komunalnog otpada na deponiju Možura za period 2022-2025.godine, kao i količine sakupljenog otpada po vrstama.

Tabela 4. Vrste i količine sakupljenog i deponovanog komunalnog otpada (2022–2025)

Vrsta otpada	Količina otpada (t) 2022	Količina otpada (t) 2023	Količina otpada (t) 2024	Količina otpada (t) 2025
Ukupno sakupljenog otpada (opština Kotor i Tivat)	19.020,660	23.200,820	22.624,800	20.332,183
Ukupno sakupljeno (Opština Kotor)	15.452,879	18.017,320	19.436,800	18.792,183
Deponovano (na "Možuru")	15.167,740	18.293,800	20.715,780	18.503,00
karton	536,760	734,800	678,940	756,780
Staklo	268,400	176,320	182,400	176,400
Biorazgradivi	985,316	1.053,790	475,800	510,800
Tekstil	59,200	115,200	142,800	123,900
Plastika	103,260	32,700	184,900	153,360
Metal	7,330	35,200	30,050	145,000
Kabasti	1.638,280	2.620,700	3.212,000	3.093,000
Plastična ambalaža	74,600	87,400	59,320	38,200
Metalna ambalaža	3,140	800,000	560,000	3,000
Gume	285,000	320,000	290,020	
Kompost			45,600	45,000

Električni otpad		0,740	1,030	43,500

Napomena*: DOO "Komunalno Kotor" Kotor ima uspostavljenu saradnju sa DOO "Komunalno" Tivat, u okviru koje se dio prikupljenog miješanog komunalnog otpada sa teritorije opštine Tivat transportuje preko pretovarne stanice "Lovanja", radi njegovog daljeg transporta i konačnog zbrinjavanja.

Najveći dio komunalnog otpada na teritoriji opštine Kotor potiče iz domaćinstava, a manji dio potiče iz: uslužnih i komercijalnih djelatnosti (trgovina, turizam, ugostiteljstvo itd.), javnih ustanova (medicinskih i obrazovnih institucija, turističkih organizacijama, organa javne uprave itd.), poslovnih subjekata, javnih površina (ulice, trgovi, pijace, parkovi itd.), manjih privrednih subjekata (radionice, zanatska djelatnost i drugi poslovni subjekti) i dr., čija je struktura slična komunalnom otpadu iz domaćinstva.

Poznavanje količina, vrsta i porijekla otpada predstavlja osnov za planiranje kapaciteta sistema upravljanja otpadom i definisanje realnih ciljeva za planski period.

4.1.8. Sastav komunalnog otpada

Na teritoriji opštine Kotor, tokom 2025.godine sprovedena je morfološka analiza komunalnog otpada, kojom je utvrđen sastav i količine otpada. Morfološki sastav komunalnog otpada predstavlja maseni udio pojedinih komponenata u uzorku otpada. Direktno zavisi od mnogo faktora, a u osnovi je diktiran standardom stanovništva koji ga na određenom prostoru stvara, njegovim navikama, tipu naselja u kome živi, kvalitetom postojeće komunalne infrastrukture, vrstama privredne delatnosti koja je zastupljena na datom području, godišnjim dobom, klimom i dr.

U Tabeli 5. predstavljena je analiza morfološkog sastava otpada (razvrstavanje uzorka otpada na frakcije) na teritoriji opštine Kotor, koja je vršena u jesen 2025.godine iz tri uzorka koji potiču iz tri zone stanovanja:

- urbane zone - kolektivno stanovanje,
- urbane zone - individualno stanovanje,
- ruralne zone.

Tabela 5. Morfološki sastav otpada na teritoriji opštine Kotor (mjerenje izvršeno u jesen 2025.godine)

Frakcije otpada	Kolektivno stanovanje	Individualno stanovanje	Ruralne zone
Baštenski otpad	7,23%	14,88%	7,08%
Ostali biorazgradivi otpad	37,40%	29,41%	38,02%
Papir	3,89%	5,27%	2,95%
Karton	19,13%	13,03%	8,47%
Kombinovani materijali	0,66%	0,79%	0,88%

Staklo	4,14%	5,91%	5,54%
Metali (željezni)	1,67%	0,87%	1,61%
Aluminijum (neželjezni)	1,42%	0,47%	1,46%
PET	2,86%	1,91%	4,08%
Ostala plastična ambalaža	2,26%	1,25%	1,85%
Plastične vreće	5,40%	4,45%	7,37%
Ostala plastika/tvrda plastika	0.66%	0,61%	2,20%
Tekstil	2,18%	1,81%	3,03%
Pelene	4,35%	2,02%	10,25%
Građevinski otpad	0,51%	15,27%	4,12%
Električni i elektronski otpad (WEEE)	0,00%	0,47%	0,00%
Medicinski otpad	0,08%	0,15%	0,00%
Koža	0,00%	0,00%	0,00%
Drvo	1,67%	0,71%	0,00%
Ostale posebne vrste otpada	2,41%	0,00%	0,00%
Sitne čestice < 10 mm	2,08%	0,73%	1,10%

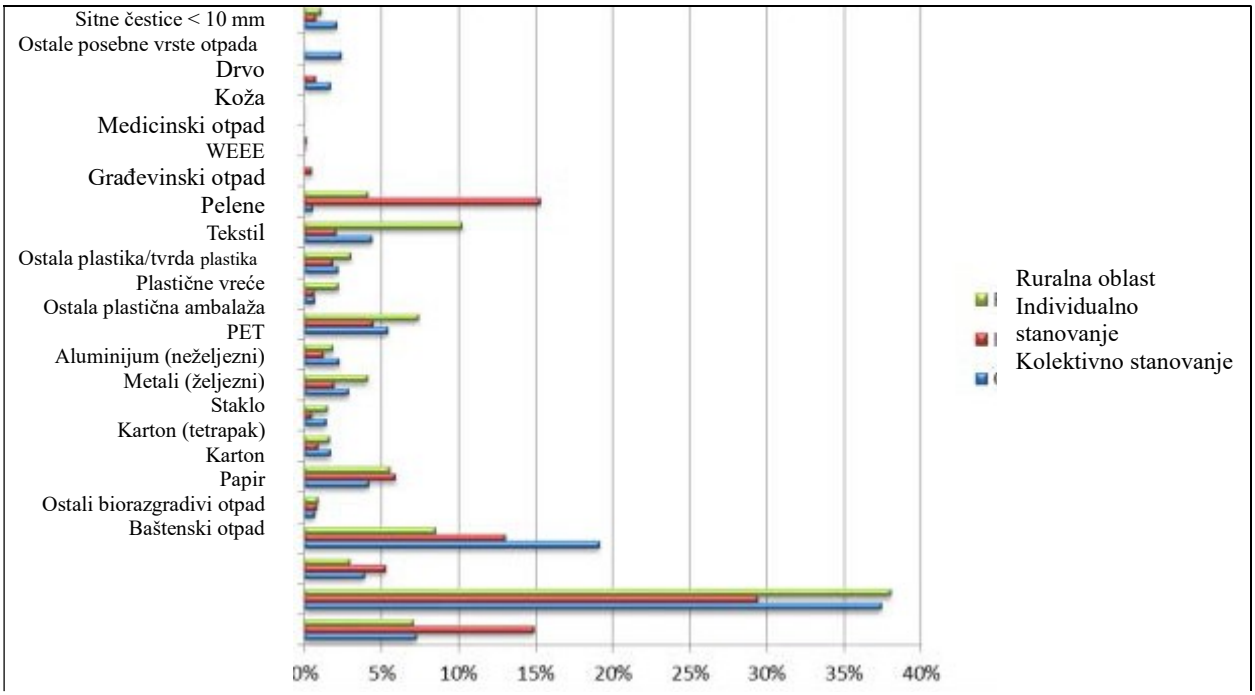
U uzorku iz urbanih zoni **kolektivnog stanovanja**, baštenski otpad (sa prilično malim udjelom) u kombinaciji sa ostalim biorazgradivim otpadom je imao ukupni udio u iznosu od 44,63%. Među svim ostalim kategorijama, karton je imao izuzetno veliki udio od 19,13%. Kategorija pod nazivom plastične vreće je imala najveći udio među svim podkategorijama plastike. Staklo je imalo drastičan pad u količini u poređenju sa njegovim udjelom tokom ljetnjeg perioda i zabilježen je udio od samo 4,14%.

U uzorku iz urbanih zoni **individualnog stanovanja** veliki udio imao je baštenski i ostali biorazgradivi otpad (14,88% i 29,41%). Među otpadom koje se može reciklirati, slično kao i kod uzorka iz kolektivnog stanovanja, karton je imao najveći udio od 13,03%. Ovaj uzorak je, s druge strane, pokazao veoma visok udio građevinskog otpada (15,27%). Pored stakla i papira, sve ostale kategorije su imale udio ispod 5%.

Uzorak iz **ruralnih zoni** je pokazao da skoro polovinu ukupne težine čini biorazgradivi otpad sa svoje dvije podkategorije (45,1%). Ovaj uzorak je imao manje udjele otpada koji se može reciklirati tako da papir i karton čine nešto malo preko 10%. Plastične vreće i PET flaše su imali dva najveća udjela među ostalim kategorijama plastike sa 7,37 i 4,08%. Osim toga, pelene su imale značajan udio od 10,25%.

Grafikon 1. pokazuje da je u sva tri uzorka, kategorija ,,ostali biorazgradivi otpad" imao najveći ukupni udio. Neke kategorije imaju veći udio u različitim zonama stanovanja, ali kategorije kao što su tekstil, plastične vreće,

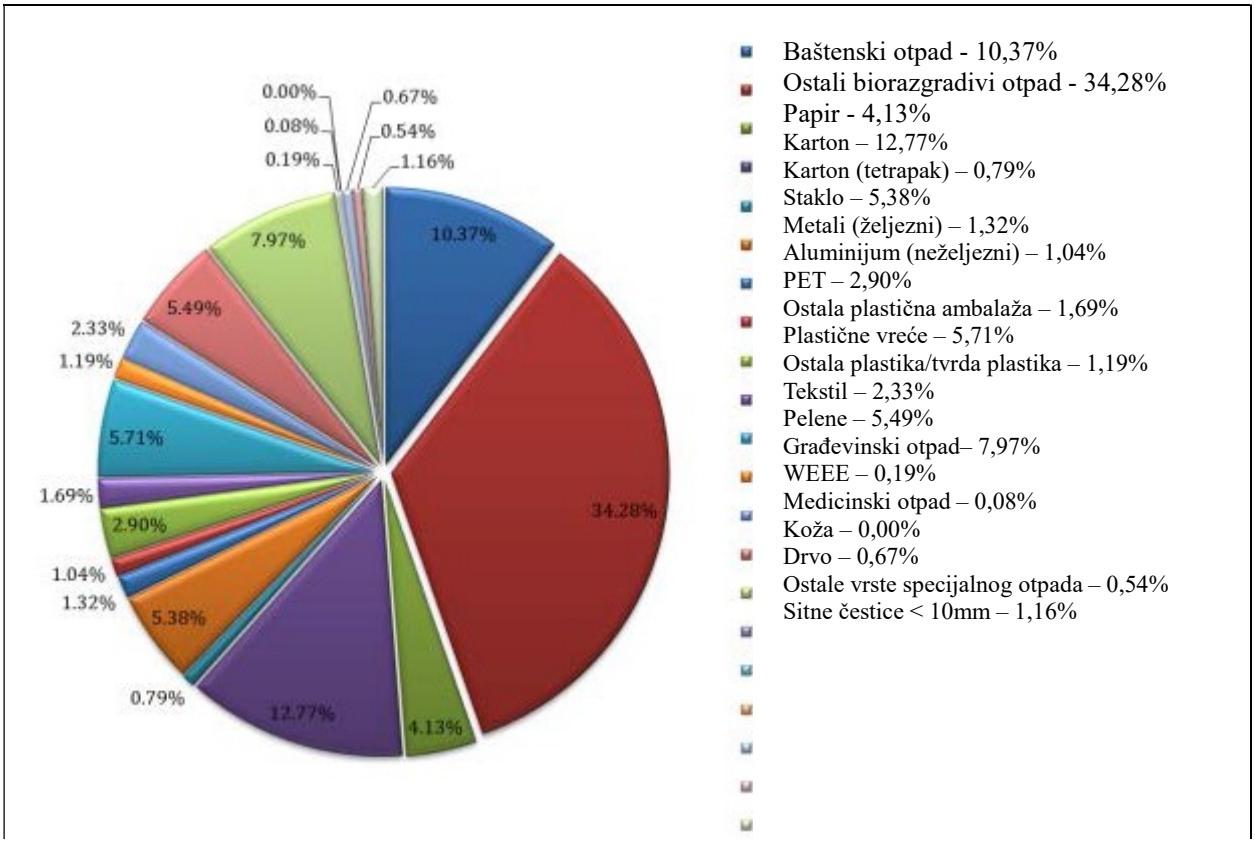
plastična ambalaža, PET, metali, staklo, tetrapak i papir imaju slične udjele u sve tri zone. U urbanim zonama kolektivnog stanovanja najveće udjele u kategorijama je imao karton i drvo u poređenju sa drugim zonama stanovanja. Najveći udio građevinskog otpada i baštenskog otpada je prisutan u urbanim zonama individualnog stanovanja, dok je uzorak iz ruralnih zona imao najveći udio u kategoriji pelene.

Grafikon 1.Poređenje morfološkog sastava otpada prema zoni stanovanja na teritoriji opštine Kotor (mjerenje izvršeno u jesen 2025.godine)

Na Grafikonu 2. prikazan je ukupan morfološki sastav otpada za teritoriju opštine Kotor. U ukupnom morfološkom sastavu otpada za teritoriju opštine Kotor značajno je veliki udio biorazgradivog otpada (blizu 45%). Zanimljivo je da je sastav otpada u Kotoru izuzetno heterogen, što znači da brojne kategorije imaju prilično velike udjele. Među ovim kategorijama, preovladava karton sa udjelom od 12,77%. Ostale kategorije sa značajnim udjelom su staklo (5,38%), plastične vreće (5,71%) i građevinski otpad (7,97%).

S obzirom na veliki udio biorazgradivog otpada (oko 45%), što je približno polovina udjela u ukupnom sastavu otpada na teritoriji opštine Kotor, sprovođenje sistema odvojenog sakupljanja biootpada može značajno smanjiti količinu otpada koji se upućuje na odlaganje.

Grafikon 2. Morfološki sastav otpada na teritoriji opštine Kotor (mjerenje vršeno u jesen 2025.godine)

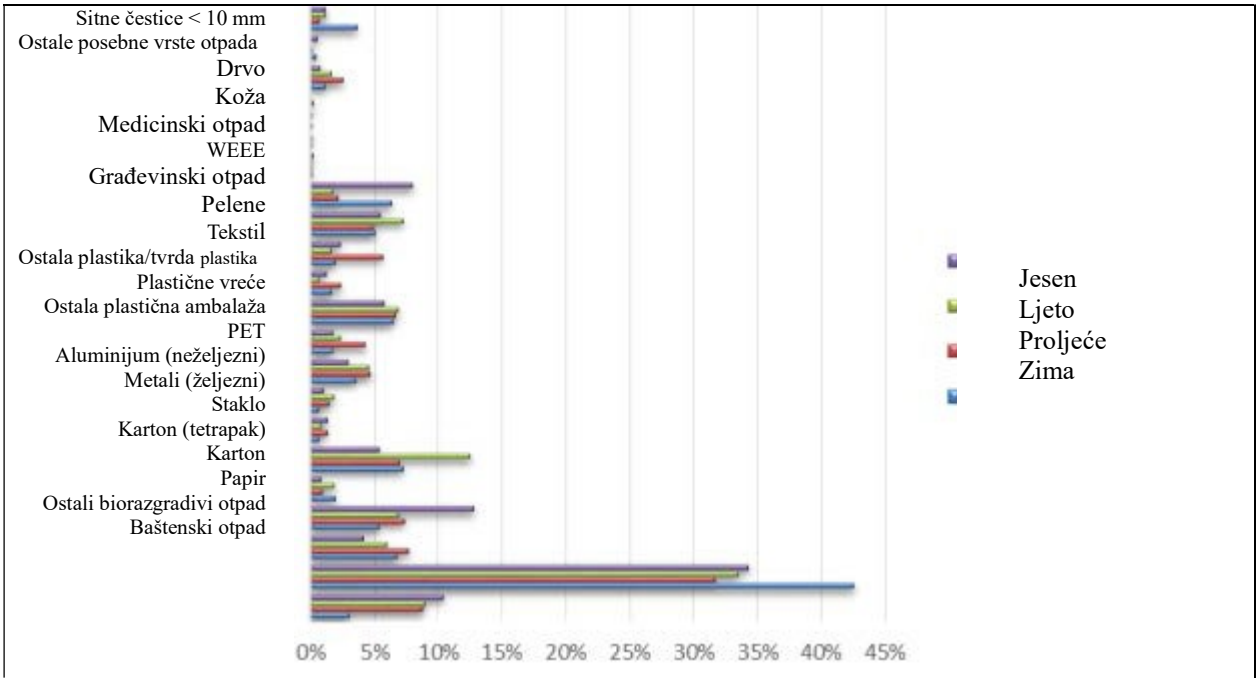
Analiza morfološkog sastava otpada vršena je kroz 4 mjerenja po godišnjim dobima za 2025.godinu, zbog uticaja sezonskih varijacija. U Tabeli 6. prikazane su prosječne vrijednosti morfološkog sastava dobijenih na osnovu mjerenja po godišnjim dobima za 2025.godinu i godišnja prosječna vrijednost morfološkog sastava otpada.

Tabela 6. Morfološki sastav otpada na teritoriji opštine Kotor za četiri godišnja doba za 2025.godinu i godišnja prosječna vrijednost

Kategorija otpada	ZIMA	PROLJEĆE	LJETO	JESEN	PROSJEK
Baštenski otpad	3,01%	8,80%	8,92%	10,37%	**7,77%**
Ostali biorazgradivi otpad	42,54%	31,68%	33,48%	34,28%	**35,50%**
Papir	6,78%	7,67%	5,92%	4,13%	**6,13%**
Karton	5,30%	7,32%	6,87%	12,77%	**8,07%**
Kombinovani materijali	1,96%	0,88%	1,84%	0,79%	**1,37%**
Staklo	7,23%	6,90%	12,50%	5,38%	**8,00%**
Metali (željezni)	0,63%	1,31%	0,85%	1,32%	**1,03%**
Aluminijum (neželjezni)	0,58%	1,42%	1,80%	1,04%	**1,21%**
PET	3,52%	4,64%	4,50%	2,90%	**3,89%**
Ostala plastična ambalaža	1,72%	4,28%	2,29%	1,69%	**2,50%**

Plastične vreće	6,42%	6,69%	6,84%	5,71%	**6,41%**
Ostala plastika/tvrda plastika	1.63%	2,36%	0,59%	1,19%	**1,44%**
Tekstil	1,88%	5,62%	1,58%	2,33%	**2,85%**
Pelene	5,05%	4,84%	7,23%	5,49%	**5,65%**
Građevinski otpad	6,31%	2,17%	1,71%	7,97%	**4,54%**
Električni i elektronski otpad (WEEE)	0,12%	0,08%	0,04%	0,19%	**0,11%**
Medicinski otpad	0,02%	0,08%	0,00%	0,08%	**0,04%**
Koža	0,11%	0,00%	0,25%	0,00%	**0,09%**
Drvo	1,15%	2,51%	1,62%	0,67%	**1,49%**
Ostale posebne vrste otpada	0,43%	0,07%	0,00%	0,54%	**0,26%**
Sitne čestice < 10 mm	3,61%	0,64%	1,17%	1,16%	**1,65%**

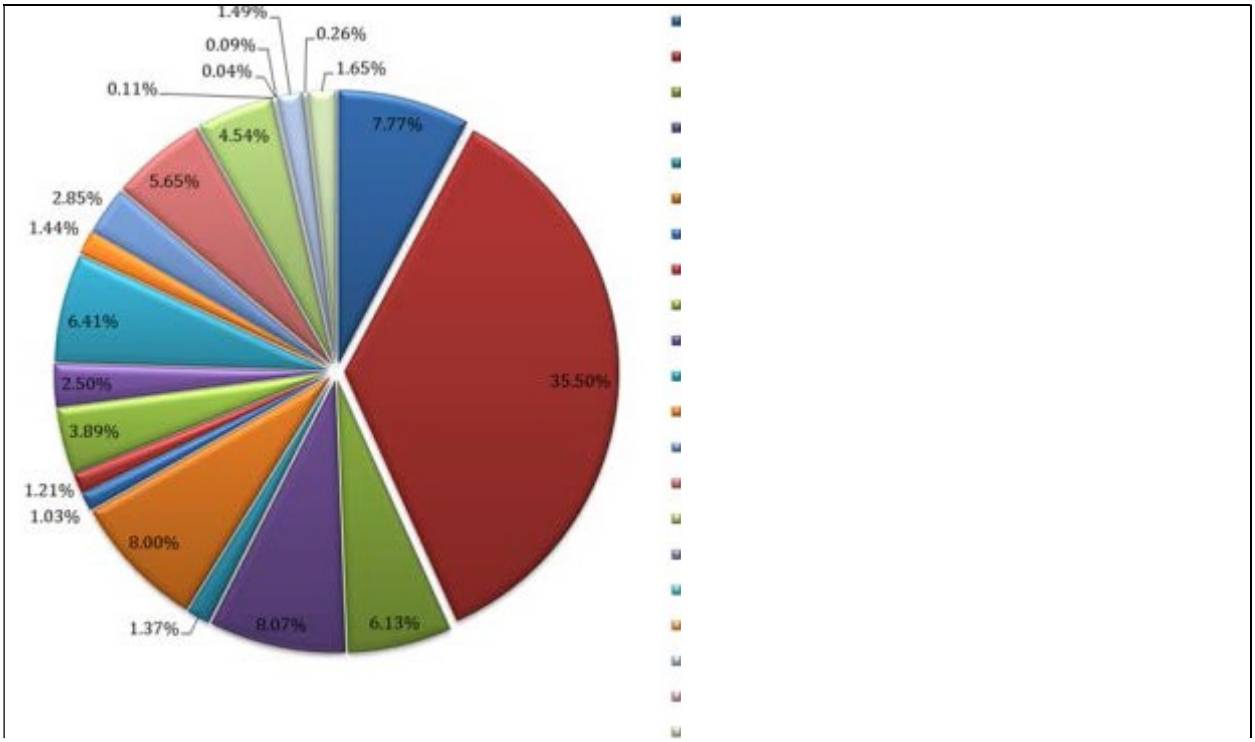
Grafikon 3 prikazuje fluktuacije udjela kategorija otpada tokom različitih godišnjih doba, što je posledica izraženih sezonskih varijacija zbog toga što je Opština Kotor jedna od najatraktivnijih turističkih destinacija u Crnoj Gori, naročito tokom ljetnjih mjeseci. Ova činjenica utiče na količinu otpada koji se stvara na dnevnom nivou po glavi tokom različitih godišnjih doba, kao i na sastav otpada. Jedan od primjera je veliki udio stakla tokom ljetnjeg perioda. Karton je imao značajan porast svog udjela tokom jesenjeg mjerenja, dok je otpad koji potiče od plastične ambalaže imao najveći udio tokom proljećnih mjerenja. S druge strane, kategorije kao što su pelene, plastične vreće i PET su imale mala kolebanja udjela tokom različitih godišnjih doba. U zimskom periodu najveće udjele imali su ostali biorazgradivi otpad i sitne čestice, a najmanje udjele imao je baštenski otpad. Baštenski otpad je imao najveći udio tokom analiza izvršenih u jesen, dok je građevinski otpad imao najveći udio tokom jeseni i zime.

Grafikon 3. Poređenje morfološkog sastava otpada na teritoriji opštine Kotor prema godišnjim dobima (mjerenje izvršeno u jesen 2025.godine)

Prema Grafikonu 4, na kojem je prikazan cjelokupan sastav otpada, može se zaključiti da je udio od 35,58% otpada ,,ostali biorazgradivi otpad". Baštenski otpad čini do 7,77%. Otpadi koji se mogu reciklirati imaju razumljivo visoki udio tokom sve četiri analize, tako da su prosječne vrijednosti prilično visoke. Najveći udio otpada koji se može reciklirati je imao karton (8,07%), a slijede ga staklo i papir (8,00% odnosno 6,13%). Plastične vreće su imale najveći udio među svim ostalim podkategorijama (6,41%), a takođe, PET i plastična ambalaža su imali značajno velike udjele (3,89 i 2,50%). Osim toga, treba pomenuti pelene i građevinski otpad sa 5,65% i 4,54%. Obe podkategorije metala imaju relativno visoke udjele u poređenju sa ostalim opštinama u regionu.

Baštenski otpad - 7,77%
Ostali biorazgradivi otpad - 35,50%
Papir - 6,13%
Karton – 8,07%
Karton (tetrapak) – 1,37%
Staklo – 8,00%
Metali (željezni) – 1,03%
Aluminijum (neželjezni) – 1,21%
PET – 3,89%
Ostala plastična ambalaža – 2,50%
Plastične vreće – 6,41%
Ostala plastika/tvrda plastika – 1,44%
Tekstil – 2,85%
Pelene – 5,65%
Građevinski otpad – 4,54%
WEEE – 0,11%
Medicinski otpad – 0,04%
Koža – 0,09%
Drvo – 1,49%
Ostale vrste specijalnog otpada – 0,26%
Sitne čestice < 10mm – 1,65%

Grafikon 4. Prosječne vrijednosti morfološkog sastava otpada za 2025.godinu na teritoriji opštine Kotor

Slika 1. Analiza morfološkog sastava otpada

Tokom 2025.godine vršena su 4 godišnja mjerenja količine sakupljenog otpada sa teritorije opštine Kotor. U svakom godišnjem dobu vršilo se mjerenje

količine otpada 7 dana sukcesivno. U Tabeli 7. su prikazani rezultati za svako mjerenje i prikaz prosječne količine otpada.

Tabela 7. Količine otpada izmjerene 2025.godine prema godišnjim dobima

Količina sakupljenog otpada	proljeće	ljeto	jesen	zima	prosjek
	3.467,700 t	4.883,596 t •	3.816,459 t	2.840,039 t	3.751,948

Može se zaključiti da su ljetnje sakupljene količine otpada skoro dva puta veće u odnosu na simske količine sakupljenog otpada. Kao što je prethodno rečeno, kako je grad Kotor jedan od najposjećenijih gradova u Crnoj Gori, zbog povećanja broja turista, stvaraju se veće količine otpad na teritoriji opštine Kotor tokom ljetnje sezone.

4.1.9. Reciklaža i stavljanje na tržište

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26):

- **recikliranje** je postupak prerade radi korišćenja otpada kojim se otpadni materijali prerađuju u proizvode ili materije za izvornu ili drugu svrhu. Recikliranje obuhvata preradu organskog materijala, ali ne uključuje energetsku preradu i preradu u materijal koji se koristi kao gorivo ili materijal za popunjavanje otpadom;
- **reciklirajuće/reciklabilne komponente komunalnog otpada** kao frakcije otpada iz domaćinstava su: papir, proizvodi od plastike, aluminijske limenke, koje se mogu ponovo upotrebljavati ili reciklirati;

Da bi otpad bio ponovo upotrijebljen ili recikliran, neophodno ga je odvojeno sakupljati (primarna selekcija) ili ga naknadno izdvojiti iz mješanog otpada (sekundarna selekcija). Ovojeno sakupljanje otpada (selekcija) je sakupljanje otpada na način da se otpad u postupcima upravljanja otpadom drži odvojeno prema tipu i svojstvu kako bi se olakšala obrada.

Primarna selekcija predstavlja osnovni preduslov za povećanje stope reciklaže i smanjenje količine otpada koji se odlaže. Uspješnost sprovođenja primarne selekcije na prvom mjestu zavisi od infrastrukture (kante, kontejneri, vozila za sakupljanje i transport otpada, reciklažna dvorišta). Ukoliko je infrastruktura obezbijeđena, odgovornost za uspješnost leži na svijesti stanovništva i privrednih subjekata o važnosti i dobitima koje primarna selekcija otpada donosi i društvu i pojedincima, ali i na cjelokupnom sistemu upravljanja otpadom u domenu sakupljanja i dalje obrade otpada. Uspješnost sekundarne selekcije, ukoliko infrastruktura postoji (postrojenje za povrat materijala), isključiva je odgovornost onih koji se bave upravljanjem i radom postrojenja za povrat materijala.

Kontinuiranim unapređenjem infrastrukture za sakupljanje ambalažnog otpada, kao i sprovođenjem edukativnih i promotivnih aktivnosti, povećava se broj korisnika uključenih u sistem odvojenog sakupljanja otpada i doprinosi se ostvarivanju ciljeva definisanih nacionalnim i evropskim propisima iz oblasti upravljanja otpadom. Na pretovarnoj stanici „Lovanja" vrši se sekundarna

selekcija reciklabilnih sirovina. Izdvajaju se papir, karton, metali, PET ambalaža, tvrda plastika i streč folija, koji se potom pripremaju za dalji plasman na tržište. Izdvojeni korisni reciklabilni kao što su plastika, metali, staklo i papir mogu se prodavati na tržištu kao sekundarne sirovine. Tabela 8. prikazuje vrstu i količine izdvojenih sirovina za period 2022-2025.godine, koje su plasirane na tržištu:

Tabela 8. Vrste i količine izdvojenih sirovina za period 2022-2025.godine (plasirano na tržište)

Vrsta otpada	2022.god.	2023. god.	2024.god.	2025.god.
Papir i karton	354,900 t	734,800 t	636,000 t	690,000 t
Plastika	106,800 t	32,700 t	79,200 t	32,000 t
Metali	3,320 t	35,200 t	30,050 t	145,000 t
Plastična ambalaža	14,460 t	87,400 t	48,100 t	36,000 t
Metalna ambalaža	3,960 t	800,000 t	560,000 t	3000 t.

Odvojeno sakupljanje komunalnog otpada definisano je opštinskom Odluka o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji opštine Kotor ("Sl list CG - opštinski propisi", br. 011/21, 035/22).

U cilju obezbjeđivanja uslova građanima za što kvalitetnije i lakše odvojeno sakupljanje i odlaganje komunalnog otpada, DOO "Komunalno Kotor" je 2023.godine, uvelo primarnu selekciju komunalnog otpada na potezu od Instituta za biologiju mora do Kavalina, podjelom kanti za odvojeno sakupljanje „suve" i „mokre" frakcije komunalnog otpada, po sistemu „od vrata do vrata". Tokom 2024.godine, sistem „od vrata do vrata" proširen je i na dio naselja Škaljari, gdje su domaćinstvima takođe dodijeljene kante za odvojeno sakupljanje.

Navedene aktivnosti se realizuju sa ciljem unapređenja sistema primarne selekcije otpada. Upravo, način sakupljanje otpada sistemom „od vrata do vrata" u naseljima sa individualnim stanovanjem daje dobru osnovu za primjenu sistema selektovanja otpada na mjestu nastanka. U narednom periodu planirano je da se sistemom „od vrata do vrata" fazno proširi i na druge mjesne zajednice na teritoriji opštine Kotor.

DOO "Komunalno" Kotor organizuje odvojeno sakupljanje pojedinih vrsta otpada, prvenstveno papira/kartona, PET ambalaže i tekstila putem namjenskih posuda i boksova.

U maju 2024.godine, DOO "Komunalno Kotor" potpisao je ugovor na realizaciji projekta "Circle Aware" koji je odobren u okviru Prvog poziva za dostavljanje predloga projekata Interreg VI-A-IPA programa Hrvatska –Bosna i Hercegovina –CrnaGora 2021 –2027. Cilj projekta "Circle Aware" je unapređenje osnovnih uslova za sprovođenje politike cirkularne ekonomije u gradu Trilj (Hrvatska), gradu Banja Luka (Bosna i Hercegovina) i opštini Kotor (Crna Gora) ulaganjem u potrebnu infrastrukturu i opremu za upravljanje otpadom. Projekat je počeo sa realizacijom 15.05.2024.godine, a rok realizacije je 36 mjeseci.

4.2. Neopasni građevinski otpad

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26):

- **građevinski otpad** je otpad koji nastaje prilikom građenja novog objekta, održavanja, rekonstrukcije, adaptacije i rušenja građevinskih objekata;
- **neopasni otpad** je otpad koji po sastavu i svojstvima nema neku od karakteristika opasnog otpada.

Građevinski otpad i otpad od rušenja odnosi se na otpad koji nastaje iz građevinskih aktivnosti (gradnja objekata, rušenje, renoviranje, popravke i sl), kao i iz infrastrukturnih tehničkih projekata (izgradnja, demontaža, obnova autoputeva ili željeznice, kanalizacione mreže, i sl), iskopavanja i elementarnih nepogoda. Građevinski otpad i otpad od rušenja su kategorisani u poglavlju 17 Evropskog kataloga otpada. Građevinski otpad ima opasne i neopasne frakcije i zahtijeva odgovarajuću obradu. Neopasne frakcije u građevinskom otpasdu su: beton, cigla, pločice, keramika, drvo, staklo, plastika, bakar, bronza, mesing, aluminijum, olovo, cink, gvožđe, čelik, kalaj i miješani metal.

Članom 21 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26) propisana je obaveza da se do 2030.godine najmanje 70% količine sakupljenog neopasnog građevinskog otpada (isključujući materijal iz prirode utvrđen brojem 17 05 04 na listi otpada) pripremi za ponovnu upotrebu, recikliranje i druge načine prerade, uključujući postupke popunjavanja kojima se otpad koristi kao zamjena za druge materijale.

Uslovi za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada, kao i naknade za njih, propisani su u članu 93 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26). Proizvođač neopasnog građevinskog otpada može neopasni građevinski otpad:

- predati privrednom društvu ili preduzetniku koji ima dozvolu za preradu i/ili odstranjivanje otpada;
- privremeno skladištiti prije nego otpad preda na obradu privrednom društvu ili preduzetniku.

DOO "Komunalno Kotor" vrši preuzimanje građevinskog otpada, u skladu sa raspoloživim i organizacionim kapacitetima, nakon čega se predaje DOO “Matej”Cetinje.

U skladu članom 93 Zakona o pravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 128/26), lokacija na kojoj će se privremeno skladištiti neopasni građevinski otpad mora da:

- bude ograđena, kako bi se spriječilo prisustvo neovlašćenih lica i nekontrolisano odlaganje otpada;
- bude opremljena vagom za mjerenje količine neopasnog građevinskog otpada koji se privremeno skladišti;
- ima organizovanu čuvarsku službu i službu za prijem otpada; i
- ispunjava i druge uslove radi obezbjeđivanja da privremeno skladištenje ne doprinosi dodatnom ugrožavanju životne sredine.

Odlukom o utvrđivanju lokacije za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog i kabastog otpada na teritoriji opštine Kotor, kao i načinu

privremenog skladištenja neopasnog građevinskog otpada ("Sl. list CG" opštinski propisi br. 41/19) određena je privremena lokacija za skladištenje neopasnog građevinskog i kabastog otpada na dijelu katarstarske parcele 1150 KO Ledenice Gornje. Navedena lokacija nije opremljena u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom i na njoj se nije skladištio neopasni građevinski i kabasti otpad sa teritorije opštine Kotor.

Shodno Odluci o komunalnom redu ("Sl. list CG–opštinski propisi", br. 014/22, 058/25, 038/26), od 15.juna do 01.septembra na snazi je sezonska zabrana izvođenja građevinskih radova na teritoriji opštine Kotor, što značajno utiče na smanjenje proizvodnje ove vrste otpada u navedenom periodu.

4.3. Nelegalna odlagališta

Na teritoriji opštine Kotor, na pojednim lokacijama, uglavnom pored lokalnih i nekategorisanih puteva, evidentirana su nelegalna odlagališta otpada, čije uklanjanje iziskuje dodatni finansijiski angažman za Opštinu Kotor i DOO "Komunalno Kotor". Prema podacima iz 2018.godine, u Lokalnom planom upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor (2018-2020) bilo je evidentirano 59 nelegalnih odlagališta otpada.

U cilju sagledavanja problema nepropisnog odlaganja otpada na teritoriji opštine Kotor, analizirani su raspoloživi podaci nadležnih službi o evidentiranim nelegalnim odlagalištima, prijavama građana, izvršenim kontrolama i preduzetim mjerama.

Tabela 8. prikazuje spisak nelegalnih odlagališta na teritoriji opštine Kotor. Podatke je pripremila Služba za inspekcijske poslove, tokom novembra 2026.godine.

Tabela 8. Spisak nelegalnih odlagališta na teritoriji opštine Kotor (2026.godina)

Red. broj	LOKALITET	KOORDINATE Latitude / longitude	VRSTA OTPADA	KOLIČINA	PREDLOG
1.	TUNEL PRED DRAGALJ	N42.567093 E18.694008	šut, građevinski i komunalni otpad	šut 10m^3, ostali otpad 50 m^3	nasuti, ukloniti (provalija)
2.	LEDENICE TUNEL	N42.540822 E18.698298	građevinski otpad	50 m^3	poravnati (djelimično sanirano)
3.	PRIJE TUNELA LEDENICE	N42.539765 E18.697070	građevinski otpad, šut	400 m^3	ukloniti
4.	POSLE KAMENOLOMA PREMA LEDENICAMA	N42.541320 E18.695399	kabasti, komunalni otpad	35 m^3	ukloniti
5.	PREKO PUTA KAMENOLOMA	N42.540053 E18.693211	šut, komunalni i građevinski otpad	50 m^3	ukloniti
6.	SKRETANJE SA LEDENICA NA STARI RISANSKI PUT	N42.536356 E18.686362	građevinski i kabasti otpad	20 m^3	ukloniti, poravnati

7.	STARI RISANSKI PUT (KRIVINA PREMA METKOVOJ VODI)	N42.533647 E18.695123	šut, kabasti, komunalni i građevinski otpad	25 m^3	ukloniti (provalija)
8.	STARI RISANSKI PUT (KRIVINA ISPOD METKOVE VODE)	N42.520453 E18707227	komunalni i građevinski otpad	50 m^3	Ukloniti (nasuto šljunkom i ograđeno)
9.	STARI RISANSKI PUT (SMOKOVAC)	N42.521568 E18.701540	građevinski otpad	10 m^3	ukloniti
10.	STARI RISANSKI PUT (POD SMOKOVAC - KRIVINA KOD KRIVOKAPIĆA)	N42.516669 E18.704345	komunalni otpad	50 m^3	ukloniti
11.	STARI RISANSKI PUT (KOD MOSTA)	N42.514706 E18.705767	komunalni i građevinski otpad	10 m^3	nasipanje
12.	RISANSKI PUT (POSLE TUNELA III)	N42.513947 E18.674487	kabasti otpad, šut	100 m^3	ukloniti, nasipanje
13.	GRBALJ (LJEŠEVIĆA GAJ)	N42.368866 E18.729965	zemlja, kamen, šut	70 m^3	nasipanje, poravnati
14.	PUT BIGOVE (GLAVATIČIĆI)	N42.341615 E18.717919	šut, komunalni otpad	30 m^3	Ukloniti, nasipanje
15.	PUT BIGOVE (GLAVATIČIĆI – LOKACIJA II)	N42.337302 E18.722290	zemlja	12 m^3	ukloniti
16.	POBRĐE (KRIVINA UKROPCI)	N42.347102 E18.745688	šut	cca 150 m^3	ukloniti
17.	POBRĐE (STARI KAMENOLOM)	N42.352576 E18.750412	zemlja, kamen	5-7 m^3	ukloniti
18.	POBRĐE (NA KRIVINI – RASKRSNICA)	N42.354820 E18.751954	komunalni otpad, šut	100 m^3	ukloniti
19.	POBRĐE (PUT RADANOVIĆA)	N42.360449 E18.753366	Građevinski i manje količine komunalnog otpada	100 m^3	nasipanje
20.	BRATEŠIĆI (PRIJERADI – SUVI DO)	N42.352433 E18.785572	kabasti otpad	5-7 m^3	ukloniti, poravnati

21.	MAJDAN (NALJEŽIĆI)	N42.368532 E18.775575	građevinski i komunalni otpad	10 m^3	nasipanje
22.	TROJICA	N42.401288 E18.763061	građevinski otpad i komunalni otpad	4 m^3	ukloniti
23.	PIPOLJEVAC	N42.386491 E18.772586	građevinski i komunalni otpad	10 m^3	rekultivisati (poravnato)
24.	LOVANJA (OD SKRETNICE DO PRETOVARNE STANICE sa lijeve i desne strane puta)	N42.399836 E18.737630	komunalni otpad	cca 200 m^3	ukloniti
25.	KRIVINA PREMA VRMCU	N42.415438 E18.750516	komunalni otpad, šut	10 m^3	ukloniti

Na lokacijama iznad Risna, uz put ka Gornjem i Donjem Grblju, na Trojici uz put prema Mircu, na Lovanji, na Vrmcu i u Industrijskoj Zoni su odlagališta koja su jako nepristupačna. Na određen broj odlagališta se predlaže nasipanje zemlje jer je nemoguće ukloniti otpad.

Tabela 9. prikazuje spisak lokacija koje su usled nepropisnog odlaganja otpada bile predmet inspekcijskog nadzora u periodu 2020-2025.godine, i koje su zatvorene u skladu sa upravnim mjerama i radnjama, tj. na njima je izdata zabrana daljeg odlaganja otpada.

Tabela 9. Lokacije na kojima je izdata zabran daljeg nepropisnog odlaganja otpada

Red. br.	**Lokalitet**	**Vrsta otpada**
1.	kat. parcela 86/1 i 86/2 KO Lastva - Gornjogrbaljski put	zemlja iz iskopa, kamen, pijesak
2.	kat. parcela 274 KO Gorovići - Kovačko polje	material iz iskopa, manja količina građevinskog otpada
3.	kat. parcela 47,477,478, KO Kubasi - Kovačko polje	zemlja, kamen, pijesak
4.	kat. parcela 1525 KO Prijeradi	zemlja, kamen, pijesak
5.	kat. parcela 1545 KO Prijeradi	zemlja, kamen, pijesak
6.	kat. parcela 1562 KO Prijeradi	zemlja, kamen, pijesak
7.	kat. parcela 260 KO Pobrđe	zemlja, kamen, pijesak, komunalni otpad
8.	kat. parcela 358 KO Pobrđe	zemlja, kamen, pijesak, komunalni otpad
9.	kat. parcela 1272 KO Pobrđe	miješani komunalni otpad
10.	kat. parcela 1219/1 KO Nalježići	zemlja, kamen, pijesak
11.	kat. parcela 1220 KO Nalježići	kamenolom DOO "Komunalno" Kotor
12.	kat. parcela 545, 546,547 KO Lješevići	kamen, zemlja, pijesak
13.	kat. parcela 903/1 KO Lješevići	kamen, zemlja, pijesak

14.	kat. parcela 902/1 KO Lješevići	kamen, zemlja, pijesak
15.	kat. parcela 679/1 KO Dub	kamen, zemlja, pijesak
16.	kat. parcela 68/1 KO Dub	građevinski otpad
17.	kat. parcela 1/1 KO Kavač	zemlja, kamen, pijesak, manja količina komunalnog otpada
18.	kat. parcela 651/6, 651/7, 657/18, 657/19, 657/20, 657/21, 657/31, KO Kavač - Lovanja	komunalni otpad
19.	kat. parcela 372 KO Risan II	kamen, zemlja, pijesak, manja količina komunalnog otpada
20.	kat. parcela 471/1 KO Risan II	velika količina komunalnog otpada
21.	kat. parcela 268/1, 270/2 KO Risan I	zemlja, kamen, pijesak
22.	kat. parcela 773 KO Krivošije donje	zemlja, kamen, pijesak, manja količina komunalnog otpada
23.	kat. parcela 473/1, 474, 477 KO Strp	zemlja, kamen, pijesak, manja količina komunalnog otpada
24.	kat. parcela 549 KO Strp	komunalni otpad
25.	kat. parcela 573/1 KO Strp	zemlja, kamen, pijesak, manja količina građevinskog otpada
26.	kat. parcela 1150 KO Ledenice Gornje	veća količina građevinskog i komunalnog otpada
27.	kat. parcela 2076 i 2084 KO Ledenice Gornje	građevinski otpad, zemlja, kamen, pijesak
28.	kat. parcela 1829/1 KO Ledenice Gornje	kamen, zemlja, pijesak, manja količina građevinskog otpada
29.	kat. parcela 1258 KO Ledenice Gornje, stari put uz Dragalj	manja količina građevinskog otpada
30.	kat. parcela 605 i 606 KO Risan II	kamen, zemlja, pijesak, manja količina komunalnog otpada
31.	kat. parcela 639 KO Strp	manja količina komunalnog otpada
32.	kat. parcela142 KO Risan II	manja količina komunalnog otpada
33.	kat. parcela 52, 53 i 54 KO Risan II	komunalni otpad

U saradnji sa DOO "Komunalno Kotor", pojedine od navedenih lokacija nelegalnih odlagališta su očišćene, uređene i privedene drugoj namjeni. Na određenom broju navedenih lokacija, u zavisnosti od fizičke mogućnosti i kapaciteta, sprovedene su aktivnosti čišćenja preko drugih privrednih lica, uz pomoć njihovih specijalizovanih vozila (dizalica i bagera).

Tokom perioda 2020-2025.godine izvršena je sanacija na sledećim lokacijama: kat. parcela 86/1 i 86/2 KO Lastva, na određenom dijelu kojem se moglo pristupiti na kat. parceli 1272 KO Pobrđe, kat. parcela 545 i 547 KO Lješevići, kat. parcela 1/1 KO Kavač, kat. parcela 372 KO Risan II, na dijelu kat. parcele 471 KO Risan II, kat. parcela 268/1, kat. parcela 270/2 KO Risan II, kat. parcela 573/1 KO Strp, kat. parcela 605 i 606 KO Risan II, kat. parcela 639 KO Strp, kat. parcela 142 KO Risan II. Nakon uklanjanja otpada, na predmetnim

lokacijama je izvršeno ravnanje terena i postavljena je fizička barijera (betonske i zaštitne žičane ograde) kako bi se onemogućilo dalje odlaganje otpada.

Služba za inspekcijske poslove i Komunalna policijom uputili su zahtjev Službi zajedničkih poslova Opštine Kotor, kako bi se na lokacijama na kojima se nepropisno odlaže otpad ili na putnim pravcima u njihovoj neposrednoj blizini, postavile nadzorne kamere, a sve u cilju što efikasnijeg sprečavanja nepropisnog odlaganja otpada.

Prema podacima nadležnih opštinskih službi, u periodu 2020-2025.godine evidentirane su prijave koje se odnose na nepropisno odlaganje komunalnog, kabastog, građevinskog i drugih vrsta otpada. Na godišnjem nivou evidentirano je približno 20-30 prijava za nepropisno odlaganje otpada. Dio prijava je upućivan Komunalnoj policiji, dok je veći dio prijava vezanih za nepropisno odlaganje otpada evidentiran kod Službe za inspekcijske poslove. Za ovu vrstu prekršaja izricane su novčane kazne fizičkim i pravnim licima. U prethodnom petogodišnjem periodu, evidentirano preko 150 prijava koje su se odnosile na nepropisno odlaganje otpada.

Iako DOO "Komunalno Kotor" kontinuirano preduzima aktivnosti na uklanjanju nepropisno odloženog otpad i sanaciji nelegalnih odlagališta, poseban problem predstavlja ponovno odlaganje otpada na lokacijama koje su prethodno očišćene. Služba za inspekcijske poslove je postavila table sa upozorenjem za zabranu odlaganja otpada na lokacijama na kojima je evidentirano učestalo nepropisno odlaganje otpada. Lokacije na kojima se učestalije evidentira nepropisno odlaganje otpada se izdvajaju područja Dragalj, Ledenice, stari Risanski put – Metkova voda - Smokovac, Grbalj – Lješevići, Bigova – Glavatičići, Pobrđe – Ukropci, put Pobrđe – Radanovići, Bratišići – Prijeradi – Suvi do, Nalježići, Trojica – prema 9 kanici, Pipoljevac, Lovanja i krivina prema Vrmcu. Prema podacima Službe za inspekcijske poslove, na evidentiranim lokacijama nepropisnog odlaganja dominantno su zastupljeni: kamen, zemlja, šut i ostaci građevinskog materijala (u većim količinama), dok je komunalni otpad prisutan u manjim količinama.

Analiza pomenutih podataka treba da posluži kao osnova za definisanje prioritetnih lokacija za uklanjanje otpada tj. saniranje postojećih nelegalnih odlagališta, pojačan inspekcijski nadzor, sprečavanje ponovnog nastanka nelegalnih odlagališta i planiranje drugih preventivnih mjera. Uspostavljanjem GIS baze podataka o nelegalnim odlagalištima na teritoriji opštine Kotor doprinijelo bi definisanju kritičnih i prioritetnih lokacija za uklanjanje otpada, a takođe i preventivnom djelovanju.

Imajući u vidu problematiku nesanitarnog odlagališta otpada “Lovanja1-Sinjarevo” koje se nalazi na teritoriji opština Tivat i Kotor, Opština Tivat je u saradnji sa Eko-fondom krajem 2025. godine inicirala izradu „Studije izvodljivosti sa idejnim rješenjem sanacije, zatvaranja i rekultivacije odlagališta otpada “Lovanja1-Sinjarevo”. Predmetnom Studijom su sagledani uticaji na životnu sredinu i okolni prostor, definisani tehnički i ekonomski najprihvatljivije opcije sanacije i predloženi koraci koje je potrebno preduzeti kako bi se problem trajno riješio. Uprkos formalnom zatvaranju sanitarne deponije "Lovanja", analiza savremenih satelitskih snimaka ukazuje na degradaciju šireg prostora oko deponije, u odnosu na stanje iz perioda njenog aktivnog rada. Uočene su sljedeće pojave: prisustvo romskog naselja, nekontrolisano odlaganje miješanog komunalnog otpada, kabastog otpada i značajno odlaganje građevinskog i

zemljanog materijala. Prema nalazima navedenim u Studiji, predmetni lokalitet predstavlja potencijalni izvor negativnih uticaja na zemljište, vode, vazduh i okolne ekosisteme.

4.4. Kanalizacioni mulj

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26), kanalizacioni mulj je otpad koji nastaje prilikom tretmana komunalnih otpadnih voda u postrojenjima za prečišćavanje otpadnih voda (PPOV). Obrada mulja vrši se biološkom, hemijskom ili termičkom obradom, skladištenjem u periodu koji nije kraći od šest mjeseci ili bilo kojim drugim postupkom kojim se smanjuje njegova podložnost fermentaciji i mineralizaciji i otklanja opasnost po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

Obrađeni mulj, u skladu sa članom 74 Zakona o upravljanju otpadom(„Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26), može se upotrebljavati:

- u poljoprivredi (pod uslovom da je namjena upotrebe obrađenog mulja ishrana bilja i da je registrovan kao sredstvo za ishranu bilja, u skladu sa zakonom kojim se uređuje upotreba sredstava za ishranu bilja);
- na zelenim površinama i parkovima;
- za potrebe rekultivacije zemljišta, uključujući pošumljavanje goleti;
- na deponijama kao završni prekrivni sloj;
- za potrebe dovođenja zemljišta za posebne namjene (na osnovu planova o upravljanju otpadom i propisa o uređenju prostora);
- za povrat energije spaljivanjem i/ili suspaljivanjem;
- za sanaciju neuređenih odlagališta otpada i drugih sličnih prostora koja treba privesti namjeni.

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede ne predviđa mogućnost korišćenja obrađenog kanalizacionog mulja u poljoprivredi, iako se Direktiva 86/278 EEC odnosi na primjenu obrađenog kanalizacionog mulja u poljoprivredi.

Članom 75 Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26) propisano je da je zabranjena upotreba obrađenog ulja:

- na zemljištu na kojem postoji opasnost od ispiranja mulja u površinske vode i u zaštićenim prirodnim dobrima;
- na zemljištu kraških polja, plitkom ili skeletnom zemljistu i šljunkovitom zemljištu;
- na zemljištu kod kojeg je pH vrijednost niža od 5,0;
- na zemljištu sa salinitetom višim od 800 ms/cm, plavnim dolinama, djelimično potopljenim oblastima i močvarnim područjima;
- u zonama sanitarne zaštite izvorišta koja se koriste ili se mogu koristiti za snabdijevanje vodom za piće;
- na pašnjacima ili u proizvodnji biljaka za stočnu ishranu, ako je vrijeme između korišćenja obrađenog mulja i skupljanja ljetine biljaka za stočnu ishranu ili početka ispaše kraće od 21 dan;
- na površinama koje su namijenjene za proizvodnju voća i povrća koje je u direktnom kontaktu sa zemljištem i koje se može jesti sirovo, u periodu od deset mjeseci prije početka berbe.

4.4.1. Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda Kotor-Tivat

Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda Kotor-Tivat (DOO "PPOV Kotor – Tivat") ima značajnu ulogu u sistemu upravljanja otpadnim vodama na području opština Kotor i Tivat, naročito imajući u vidu osjetljivost Bokokotorskog zaliva, intenzivnu urnbanizaciju, razvijenu turističku djelatnost i sezonsko povećanje broja korisnika kanalizacionog sistema. Njegova osnovna funkcija je prihvat i prečišćavanje komunalnih otpadnih voda sa područja opština Kotor i Tivat, prije njihovog ispuštanja u recipijent, čime se značajno smanjuje opterećenje morskog ekosistema i doprinosi njegovoj zaštiti. Izgradnjom "PPOV Kotor – Tivat" omogućeno je preusmjeravanje otpadnih voda iz unutrašnjeg dijela Bokokotorskog zaliva ka otvorenom moru, pri čemu se prečišćena otpadna voda (efluent) podmorskim ispustom odvodi se u zaliv Trašte. Sa aspekta upravljanja otpadom, poseban značaj ima pravilno postupanje sa otpadom i muljem koji nastaju tokom procesa prečišćavanja, uključujući njihovo sakupljanje, tretman i dalje zbrinjavanje u skladu sa važećim propisima. Na taj način PPOV predstavlja važan dio komunalne infrastrukture Opštine Kotor koji doprinosi zaštiti priobalnog i morskog ekosistema.

U Tabeli 10. Prikazane su godišnje količine nastalog kanalizacionog mulja na postrojenju izražena u tonama u periodu 2021-2025.godine.

Tabela 10. Godišnja količina kanalizacionog mulja (t) za period 2021–2025.godina

Godina	Količina (t)
2021	719,16
2022	955,002
2023	971,51
2024	827,68
2025	745,14

Najveća količina kanalizacionog mulja u posmatranom periodu je evidentirana u 2023.godini i iznosila je 971,51 t, nakon čega je zabilježeno smanjenje na 827,68 t u 2024.godini i 745,14 t u 2025.godini. Variranje i oscilacije u proizvedenim količinama u znatnoj mjeri su zavisile od stepena i mogućnosti tehničkog održavanja postrojenja. U navedenom periodu dolazilo je do povremenih zastoja u radu linije mulja uslijed dugotrajnih procedura u sprovođenju javnih nabavki neophodnih mehaničkih djelova, kao i do nemogućnosti pravovremene odvodnje i zbrinjavanja mulja uslijed objektivnog nedostatka dugoročnih rješenja za njegovo konačno zbrinjavanje, što se direktno odrazilo na iskazane godišnje količine. Zbog navedenih operativnih i administrativnih ograničenja, podaci iz pojedinačnih godina sa zastojima daju potcijenjenu sliku realnih potreba. Iz tog razloga, u planskoj analizi za procjene obima generisanja kanalizacionog mulja neophodno je uzeti u obzir najveće ostvarene istorijske vrijednosti kao relevantan i mjerodavan parametar.

U Tabeli 11. navedenene su vrste i godišnje količine otpada sa rešetki/sita, nastale na postrojenju u periodu 2021–2025.godine, subjekti kojima je predat otpad i ukupne količine otpada za period 2021-2025.godine.

Tabela 11. Vrste i količine otpada na PPOV Kotor-Tivat za period 2021-2025.godine, i subjekti kojima je predat otpad

R. br.	Naziv otpada	Pojašnjenje naziva otpada	Broj otpada iz kataloga otpada	Količina otpada (t) 2021	Količina otpada (t) 2022	Količina otpada (t) 2023	Količina otpada (t) 2024	Količina otpada (t) 2025	Ukupno za period 2021-2025	Subjekti kojima se otpad predaje
1.	Laboratorijske hemikalije koje sadrže opasne supstance uključujući smješe laboratorijskih hemikalija	Rashodovani i iskorišteni hemijski reagensi, puferski rastvori i ostaci tečnosti iz laboratorisjkih analiza	16 05 06*	0,020	0,013	0,0156	0,0168	0,0145	0,08	‘’Hemosan ’’d.o.o. Bar
2.	Ostala motorna ulja, ulja za mjenjače i podmazivanje	Ulja nastala prilikom servisiranja i redovnog održavanja mašinske opreme na postrojenju (pumpe, duvaljke i slično)	13 02 08*	0,10	0,00	0,00	0,00	0,042	0,14	‘’Hemosan ’’d.o.o. Bar
3.	Otpad nastao prosijavanjem	Otpad sa sita (rešetke)	19 08 01	45,00	50,00	133,10	45,50	45,10	318,70	D.O.O. ‘’Komunalno’’ Tivat
4.	Otpad nastao zamjenom pješačanog filtera	Pijesak na situ, drugi inertni material	19 08 02	30,00	41,00	36,00	34,87	34,91	176,78	D.O.O. ‘’Komunalno’’ Tivat
5.	Kanalizacioni mulj	Mulj nastao tretmanom urbanih otpadnih ulja	19 08 05	719,16	955,00	971,51	827,68	745,14	4218,49	Od 2021-2023 ‘’Montelea’’ d.o.o. Podgorica Od 2024.god.’’Deponija’’ d.o.o. Podgorica

4.4.1.1. Način tretmana, privremenog skladištenja, transporta i konačnog zbrinjavanja mulja

Aktivni mulj predstavlja ključni element za proces biološkog prečišćavanja komunalnih otpadnih voda. Kontinuirani dotok otpadne vode obezbjeđuje supstrat za rast i formiranje viška aktivnog mulja, dok pravilno održavanje biomase u SBR reaktoru osigurava stabilan rad postrojenja. Kako je stvaranje muljne mase kontinuiran proces, neophodno je pravovremeno odvođenje

„viška" aktivnog mulja. Upravo iz tog razloga mora postojati jasno i dugoročno rješenje za njegovo finalno zbrinjavanje.

Postrojenje Kotor - Tivat bazira se na primjeni SBR (Sequential Batch Reactor – sekvencijalni šaržni reaktor) tehnologije u procesu prečišćavanja komunalnih otpadnih voda. U tehničkom smislu proces prečišćavanja sporovodi se kroz dvije linije koje su organizovane kao posebne funkcionalne cjeline: liniju za prečišćavanje otpadne vode i liniju za obradu mulja.

Linija mulja obrađuje višak mulja nastao tokom biološkog tretmana. Nastala biomasa se najprije stabilizuje u reaktorskom prostoru za prihvat i aerobnu stabilizaciju viška aktivnog mulja (dva međusobno spojena rezervoara zatvorenog tipa). Mulj se u ovoj fazi redukuje endogenim raspadanjem i zgušnjavanjem, uz kontinuirano odvođenje viška tečnosti, dok se njegova homogenizacija postiže aeracijom u reaktorima. Iz reaktora za aerobnu stabilizaciju mulja, homogenizovan i ugušćen mulj transportuje se u uređaje za mehaničku dehidrataciju (centrifuga). Separacija čvrste i tečne faze mulja pospješuje se doziranjem polielektrolita (katjonskog flokulanta) iz automatske stanica za pripremu polimera (polimat) i njegovim miješanjem sa muljem. Nakon mehaničkog obezvodnjavanja, mulj se kondicionira dodatkom hidratisanog kreča radi njegove hemijske stabilizacije, higijenizacije i postizanja potrebne koncentracije suve materije usljed dodatnog vezivanja vode krečom. Tretman krečom obezbjeđuje dovoljno visok pH kojim se inhibira aktivnost mikroorganizama u organskoj materiji, čime se eliminiše rizik od truljenja mulja i nastanka neprijatnih mirisa. Na ovaj način značajno je olakšana manipulacija dobijenom muljnom masom, kao i njeno skladištenje i transport.

Primjenom SBR tehnologije i mehaničkim obezvodnjavanjem postiže se sadržaj do 25% suve materije u kanalizacionom mulju, koji se potom dodatno tretira krečom kako je prethodno opisano, čime se postiže sadržaj od 35% suve materije Podizanjem procenta suve materije mulja stvara se osnova za njegovu dalju upotrebnu vrijednost.

Privremeno skladištenje obrađenog mulja na postrojenju vrši se u Abroll kontejnerima zapremine 15 m³, koji ujedno služe za njegov dalji transport do lokacije konačnog zbrinjavanja.

Kanalizacioni mulj se u periodu od 2021.godine do kraja 2023.godine izvozio u Republiku Albaniju. Za potrebe zbrinjavanja i transporta mulja u skladu sa ugovorom i procedurom javnih nabavki, bilo je angažovano društvo ”Montelea” d.o.o. Podgorica. Nakon višemjesečnog neispunjavanja obaveza od strane ovog društva a potom i raskida ugovora, PPOV Kotor-Tivat je od sredine 2024.godine za potrebe transporta i zbrinjavanja obrađenog kanalizacionog mulja angažovalo društvo “Deponija” d.o.o. Podgorica. Stabilizovani kanalizacioni mulj sa postrojenja koristi se kao prekrivani sloj na sanitarnim kadama deponije “Livade”. Ovim ugovorom privremeno se rješava problem uklanjanja kanalizacionog mulja sa postrojenja do iznalaženja konačne forme njegovog zbrinjavanja.

U skladu sa obavezama koje proizlaze iz Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26) i Pravilnika o bližim uslovima koje treba da ispunjava komunalni kanalizacioni mulj, količine, obim, učestalost metode analize komunalnog kanalizacionog mulja za dozvoljene namjene i uslovima koje treba da ispunjava zemljište planirano za njegovu primjenu (Sl. list CG br. 89/2009), PPOV Kotor-Tivat u kontinuitetu angažuje akreditovane laboratorije za

sprovođenje fizičko-hemijske analize obrađenog kanalizacionog mulja. Analiza komunalnog kanalizacionog mulja obuhvata sljedeće parametre:

- procenat suve materije,
- procenat ukupnog organskog ugljenika u suvoj materiji,
- pH vrijednost mulja, procenat ukupnog azota u suvoj materiji,
- procenat ukupnog fosfora u suvoj materiji,
- sadržaj teških metala u obrađenom mulju (cink, bakar, hrom, olovo, nikal, kadmijum, živa).

Dosadašnje analize pokazale su da je kvalitet kanalizacionog mulja usklađen sa pomenutim Pravilnikom i da je, na osnovu dobijenih rezultata, svrstan u grupu Kvaliteta A (najvišu i najstrožu klasu kvaliteta obrađenog kanalizacionog mulja).

5. UPRAVLJANJE OTPADOM NA TERITORIJI OPŠTINE KOTOR U NAREDNOM PERIODU

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26), upravljanje otpadom podrazumijeva sakupljanje, transport, preradu, sortiranje i odstranjivanje otpada, kontrolu nad tim postupcima, naknadno održavanje deponija, kao i aktivnosti trgovca i posrednika otpadom i sanaciju neuređenih odlagališta.

Ciljevi Plana usklađeni su sa ciljevima DPUO (2025-2029):

- Podsticanje prevencije nastanka otpada;
- Povećanje obuhvata stanovništva sistemom odvojenog sakupljanja komunalnog otpada,
- Podsticanje ponovne upotrebe, reciklaže i drugih oblika obrade otpada;
- Smanjenje količine komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju;
- Smanjenje količine biorazgradivog otpada koji se odlaže;
- Unapređenje infrastrukture za sakupljanje, privremeno skladištenje, transport, sortiranje i reciklažu otpada;
- Zatvaranje i sanacija neuređenih odlagališta i sprečavanje njihovog ponovnog nastanka;
- Unapređenje sistema upravljanja neopasnim građevinskim otpadom
- Unapređenje sistema upravljanja kanalizacionim muljem;
- Unapređenje upravljanja posebnim tokovima otpada;
- Jačanje sistema informisanja, edukacije, monitoringa i kontrole u oblasti upravljanja otpadom.

Kako bi se riješili problemi/izazovi u sistemu upravljanja otpadom na teritoriji opštine Kotor potrebno je:

- izgradnja pretovarne stanice i sortirnice kapaciteta za dnevni prihvat 70 t komunalnog otpada;
- povećanje kapaciteta kompostane za obradu zelenog otpada, sa mogućnosti obrade biootpada;
- sanacija (zatvaranje) nelegalnih odlagališta;
- definisanje lokacije za odlaganje i obradu neopasnog građevinskog i kabastog otpada.

Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26) propisuje da se papir, metal, plastika, staklo i biootpad odvojeno sakupljaju i recikliraju, a takođe i opasni otpad koji nastaje u domaćinstvu i tekstilni otpad. Takođe, u skladu sa zakonodavstvom EU uspostavljeni su sistemi proširene odgovornosti proizvođača za posebne tokove otpada (ambalaža, električni i elektronski otpad, vozila, baterije, gume, ulja i plastični proizvodi za jednokratnu upotrebu).

5.1. Upravljanje komunalnim otpadom

Upravljanje komunalnim otpadom na teritoriji opštine Kotor usmjereno je na unapređenje sistema sakupljanja, odvajanja i tretmana otpada, što će obuhvatiti sledeće mjere:

- Proširenje mreže kontejnera i kanti radi obezbjeđivanja bolje dostupnosti infrastrukture za odlaganje otpada svim korisnicima. S tim u vezi potrebno je uspostaviti komunalnu infrastrukturu za odlaganje otpada na područjima opštine gdje nedostaje, definisati dodatne lokacije za kontejnere i postaviti više kanti za odlaganje otpada u zoni Starog grada i u neposrednoj blizini;
- Proširenje sistema sakupljanja otpada „od vrata do vrata", na način što će komunalno preduzeće u djelovima naselja gdje je individualno stanovanje obezbijediti domaćinstvima dvije kante, za sakupljanje mokre" i "suve" frakcije, sa ciljem povećanja obuhvata domaćinstava i unapređenja primarne selekcije otpada. Planirano je unapređenje komunalne infrastrukture za odvojeno sakupljanje otpada po principu "mokra" i "suva" frakcija;
- Uspostavljanje odvojenog sakupljanja staklene ambalaže iz ugostiteljskih objekata, prvo sa područja Starog grada, a potom i iz ugostiteljskih objekata sa ostalog dijela teritorije opštine Kotor;
- Nabavka opreme i mehanizacije, uključujući specijalna vozila za unapređenje upravljanja komunalnim otpadom;
- Unaprijeđenje kapacitete kompostane za obradu veće količine zelenog otpada, sa mogućnošću obrade biootpada, prvenstveno radi smanjenja količine biorazgradivog otpada koji se odlaže na deponije;
- Unaprijeđenje kapaciteta pretovarne stanice kako bi se postiglo veće izdvajanje reciklabilnih sirovina i smanjenje količine otpada koja se deponuje. Planirana je izgradnja konstrukcije koja će obezbijediti da pretovarna stanica bude zatvorenog tipa;
- Uspostavljanje reciklažnog dvorišta, za prijem, razvrstavanje i privremeno skladištenje posebnih vrsta otpada, radi omogućavanja njihovog odvojenog sakupljanja i privremenog skladištenja. Izgradnjom, opremanjem i stavljanjem u funkciju reciklažnog dvorišta građani bi bilo omogućeno da u reciklažno dvorište odlože određene vrste otpada iz domaćinstva, poput papira, plastike, stakla, metala, starih baterija, bijele tehnika, elektronski otpad i dr;
- Sanacija nelegalnih odlagališta i uspostavljanje sistema zaštite i video nadzora;
- Unaprijeđenje kadrovskih kapaciteta zaposlenih u komunalnom preduzeću;
- Unaprijeđenje praćenja i evidencije količina otpada, evidencije korisnika i izvještavanja;

- Jačanje svijesti građana o prevenciji nastanka otpada, odvojenom sakupljanju, ponovnoj upotrebi, reciklaži i štetnim posljedicama nepropisnog odlaganja otpada;

Primjenom navedenih mjera očekuje se povećanje stope odvojenog sakupljanja i reciklaže otpada, i smanjenje količine otpada koji se odlaže na deponije. Kada je u pitanju komunalni otpad treba se fokusirati na primarnu selekciju i jačanje javne svjesti o neophodnosti takvog djelovanja i svim benefitima koje ono donosi. Što se tiče recikliranja, potrebno je uključiti građane i unaprijediti sistem odvojenog sakupljanja otpada. Nakon selektivnog sakupljanja otpada, neophodno je sprovesti aktivnosti na povećanju stope reciklaže komunalnog otpada, kako bi se smanjile količine otpada koji se odlaže, a izdvojene reciklabilne sirovine stavile na tržište. Takođe, potrebno je povećati stepen ponovne upotrebe proizvoda.

Način odvojenog sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji opštine Kotor obuhvatiće:

1) primarnu selekciju kao način odvojenog sakupljanja komunalnog otpada na izvoru nastanka;

2) sekundarnu selekciju kada se iz sakupljenog komunalnog otpada odvajaju pojedine vrste komunalnog otpada;

3) sistem sakupljanja otpada u "dvije kante" kada se sakupljanje komunalnog otpada vrši na način da se otpad razdvaja u dvije posude:

- U jednoj posudi sakuplja se suva frakcija, koju čine sve vrste plastičnih proizvoda i tetrapak ambalaža (PET ambalaža, folije, kese, burad, džakovi), papir, karton, stiropor, metal (limenke, od aluminijuma i gvožđa, razni metalni djelovi), tekstil, obuća i staklo;

- U drugoj posudi se sakuplja mokra frakcija u koju spadaju, ostaci hrane, voća, povrća, trava, cvijeće, zemlja, lišće, pepeo, i sličan organski otpad.

4) sistem sakupljanja "od vrata do vrata" kada se sistem sakupljanja komunalnog otpada koji se uspostavlja kod individualnog tipa stanovanja, vrši na način što sakupljač komunalnog otpada prazni posude za sakupljanje otpada pojedinačno za svako domaćinstvo koje je uključeno u sistem;

5) odvojeno sakupljanje biootpada iz vrtova i parkova (zeleni otpad), uz mogućnost odvojenog sakupljanja kuhinjskog biootpada;

6) odvojeno sakupljanje kabastog otpada;

7) odvojeno sakupljanje tekstila;

8) odvojeno sakupljanje staklene ambalaže iz ugostiteljskih objekata.

Odlaganje frakcija otpada vršiće se u namjenskim posudama, na kojima je jasno vidljiv naziv i ilustrovana oznaka vrste otpada koji se odlaže.

Za uspješno funkcionisanje sistema upravljanja otpadom neophodno je uspostaviti odgovarajuću mrežu infrastrukture za odvojeno sakupljanje, koja treba da obuhvati posude za odvojeno sakupljanje, reciklažna dvorišta, mobilna reciklažna dvorišta i dr. Stavljanjem u funkciju mobilnog reciklažnog dvorišta građanima je omogućeno da na pristupačniji način odlažu pojedine vrste otpada

nastalog u domaćinstvima, čime je dodatno unaprijeđen sistem selektivnog prikupljanja otpada i očuvanja životne sredine.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti odvojenom sakupljanju biootpada, koji predstavlja značajan dio komunalnog otpada i čijim odvajanjem se može značajno smanjiti količina miješanog komunalnog otpada koja zahtijeva odlaganje na deponiju. Uspostavljanje sistema odvojenog sakupljanja kuhinjskog biootpada, zajedno sa odvojenim sakupljanjem zelenog otpada treba povezati sa unapređenjem lokalnih kapaciteta za kompostiranje i proizvodnju kvalitetnog komposta, uz mogućnost njegove upotrebe u održavanju javnih zelenih površina i drugim odgovarajućim namjenama.

Konačni cilj je postizanje visokog stepena odvojenog sakupljanja i reciklaže, uz postepeno smanjivanje količina miješanog komunalnog otpada i otpada koji se konačno odlaže. Poseban značaj ima ponovna upotreba, koja treba da prethodi reciklaži kada je to moguće. Za pojedine kategorije, naročito tekstil, namještaj, električnu i elektronsku opremu i određene vrste glomaznog otpada, potrebno je razvijati modele preuzimanja, popravke, obnove i ponovne upotrebe. Poseban fokus treba staviti na edukaciji i motivisanju građana. Odvojeno sakupljanje može biti uspješno samo ukoliko građani razumiju zašto je razdvajanje otpada potrebno i na koji način treba postupati sa pojedinim komponentama.

U narednom periodu, planirano je da se sakupljeni miješani komunalni otpad sa teritorije opštine Kotor, koji ostane nakon sekundarne separacije, odvozi na regionalnu sanitarnu deponiju “Možura” u Baru. Druga opcija za odvoz sakupljenog miješanog komunalnog otpada je deponija “Livade” u Podgoricu.

Inače Državni plan upravljanja otpadom predviđa dvije opcije: da se sakupljeni komunalni otpad sa teritorije opštine Kotor odvozi u regionalne centre za upravljanje otpadom u opštinama Bar ili Nikšić.

5.2. Upravljanje neopasnim građevinskim otpadom

Upravljanje neopasnim građevinskim otpadom otpadom na teritoriji opštine Kotor obuhvatiće:

- Definisanje lokacije za privremeno skladištenje i obradu neopasnog građevinskog otpad;
- Usvajanje Odluke o načinu privremenog skladištenja i obradu neopasnog građevinskog otpada na teritoriji opštine Kotor;
- Opremanje postrojenja za privremeno skladištenje i obradu neopasnog građevinskog otpad u skladu sa članom 93 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26);
- Nabavka drobilice i druge opreme za tretman neopasnog građevinskog otpada;
- Ponovna upotreba drobljenog materijala;
- Uspostavljanje evidencije svih tokova građevinskog otpada (vrste otpada prema važećem katalogu otpada), količina otpada koja se privremeno skladišti,

ponovo upotrebljava i konačno odlaže;

- Sprečavanje nelegalnog odlaganja;
- Pojačan komunalni i inspekcijski nadzor, radi sprečavanja nelegalnog odlaganja.

Napomena*: Lokacija za privremeno skladištenje i obradu neopasnog građevinskog otpada na teritoriji opštine Kotor predviđena je i za prijem i preradu kabastog otpada. U toku je izrada Studije za izbor predmetne lokacije.

Upravljanje neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor usmjereno je na uspostavljanje sistema za sakupljanje, privremeno skladištenje, obradu, reciklažu i ponovno korišćenje neopasnog građevinskog otpada koji nastaje tokom izgradnje, rekonstrukcije, adaptacije i rušenja objekata. Cilj je smanjenje količina građevinskog otpada koji završava na nelegalnim odlagalištima i regionalnoj deponiji, povećanje stepena njegove valorizacije, zaštita prostora od degradacije, očuvanje prirodnih resursa i unapređenje kvaliteta životne sredine, kao i ispunjavanje nacionalnih i evropskih ciljeva u oblasti upravljanja otpadom.

Opremanjem i stavljanjem u funkciju postrojenja za privremeno skladištenje, koje će se dati na upravljanje DOO "Komunalno Kotor", obezbijediće se kontrolisan tok građevinskog otpada, njegova evidencija i priprema za dalju obradu i upotrebu, čime će se značajno smanjiti broj lokacija na kojima se građevinski otpad nepropisno odlaže.

Na lokaciji će se omogućiti prihvat različitih vrsta neopasnog građevinskog otpada, kataloškog broja: 17 01 02 cigle; 17 01 03 pločice i keramika; 17 01 07 mješavine ili pojedine frakcije betona, cigle, pločice i keramika drugačiji od 17 01 06∗; 17 02 01 drvo; 17 02 02 staklo; 17 02 03 plastika; 17 04 01 bakar, bronza, mesing; 17 04 02 aluminijum; 17 04 03 olovo; 17 04 04 cink; 17 04 05 gvožđe i čelik; 17 04 06 kalaj; 17 04 07 miješani metali; 17 05 04 zemljište i kamen drugačiji od 17 05 03∗; 17 06 04 izolacioni materijali drugačiji od 17 06 01∗ i 17 06 03∗; 17 08 02 građevinski materijal na bazi gipsa drugačiji od 17 08 01∗; 17 09 04 miješani otpad od građenja i rušenja drugačiji od 17 09 01∗, 17 09 02∗ i 17 09 03∗.

Prije obrade građevinski otpad će biti razvrstan, pri čemu će se izdvajati metal, drvo, plastika i drugi materijali koji se mogu odvojeno reciklirati. Drobilicom za preradu, preostali neopasni građevinski otpad pretvaraće se u granulat, čime će se omogućiti pretvaranje građevinskog otpada u sekundarnu sirovinu pogodnu za dalju upotrebu. Po potrebi će se izvršiti prosijavanje i dodatna obrada materijala radi dobijanja frakcija različite namjene.

Jedan od osnovnih principa upravljanja građevinskim otpadom jeste njegova maksimalna ponovna upotreba. Reciklirani građevinski materijal može se koristiti za: izgradnju tamponskih slojeva lokalnih puteva; izgradnju i sanaciju nekategorisanih puteva; nasipanje građevinskih parcela i infrastrukturnih trasa; uređenje javnih površina; sanaciju eksploatacionih polja i degradiranih prostora; izgradnju privremenih saobraćajnica na gradilištima; druge namjene u skladu sa tehničkim propisima.

Neophodno je uspostavljanje evidencije svih tokova građevinskog otpada, tj. vrsta otpada prema važećem katalogu otpada, količina otpada koja se privremeno skladišti, ponovo upotrebljava i konačno odlaže.

Planirana infrastruktura za privremeno skladištenje i obradu neopasnog

građevinskog otpada predstavlja jedan od najvažnijih preduslova za smanjenje nelegalnog odlaganja građevinskog otpada.

Neophodno je pojačati komunalni i inspekcijski nadzor, kojim će biti obuhvaćeni građevinski projekti na teritoriji opštine Kotor. Na ovaj način povećava se odgovornost investitora i izvođača radova i smanjuje mogućnost nastanka divljih deponija građevinskog otpada.

5.3. Upravljanje kabastim i drugim komunalnim i građevinskim otpadom koji nije moguće odložiti na mjesta predviđena za odlaganje komunalnog i građevinskog otpada

Na teritoriji opštine Kotor odvojeno sakupljanje i transport komunalnog otpada iz domaćinstava i od proizvođača, koji u skladu sa važećim propisima, ne podliježu obavezi donošenja plana upravljanja otpadom, uključujući kabasti i drugi komunalni i građevinski otpad koji nije moguće odložiti na mjesta predviđena za odlaganje komunalnog i građevinskog otpada, obavlja se organizovano, putem nadležnog komunalnog preduzeća.

Odvojeno sakupljanje komunalnog otpada organizuje se postavljanjem odgovarajućih posuda i kontejnera za pojedine vrste otpada, prvenstveno papira i kartona, PET ambalaže i tekstila, na lokacijama koje su dostupne stanovništvu. Dinamika pražnjenja posuda i transport prikupljenih frakcija utvrđuje se u skladu sa količinama otpada. Prikupljene odvojene frakcije plasiraju se na tržište.

U narednom periodu planirano je uspostaviti odvojeno sakupljanje staklene ambalaže iz ugostiteljskih objekata, naprije iz Starog grada, a potom i iz ugostiteljskih objekata sa ostalog dijela teritorije opštine Kotor.

Kabasti, zeleni i neopasni građevinski otpad sakupljaju se i transportuju odgovarajućim vozilima i mehanizacijom, u skladu sa njihovim karakteristikama i raspoloživim kapacitetima komunalnog preduzeća.

Sakupljanje zelenog otpada vrši se u posebnim posudama na kojima su postavljene naljepnice na kojima je jasno vidljiv naziv i ilustrovani prikaz vrste komunalnog otpada koja se odlaže u posudu, po pozivu korisnika usluga ili ostavljanjem otpada na lokacijama i u vremenu koje odredi DOO "Komunalno Kotor" i objavi preko sredstava informisanja. Zatim, DOO "Komunalno" Kotor transportuje zeleni otpad odgovarajućim vozilima na na postrojenje za kompostiranje radi dalje prerade.

Posebnu kategoriju komunalnog otpada predstavlja kabasti otpad, koji zbog svojih dimenzija i karakteristika nije moguće odlagati u standardne posude za miješani komunalni otpad. Odlaganje i sakupljanje kabastog otpada vrši se na lokacijama i u vremenu koje odredi sakupljač otpada i objavi preko sredstava informisanja, ili po pozivu građana. Dalje zbrinjavanje kabastog otpada će se organizovati na način kojim se obezbjeđuje njegovo privremeno skladištenje, obrada i ponovna uputreba, nakon što se:

-definiše lokacija za privremeno skladištenje i obradu neopasnog građevinskog i kabastog otpada,

- usvoji Odluka o načinu privremenog skladištenja i preradi neopasnog građevinskog i kabastog otpada na teritoriji opštine Kotor i

- opremi lokacije u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26)

U okviru sistema upravljanja otpadom, poseban značaj ima uspostavlajnje sistema postupanja sa građevinskim otpadom koji nastaje u domaćinstvima i od proizvođača, koji u skladu sa važećim propisima, ne podliježu obavezi donošenja plana upravljanja otpadom, naročito otpadom nastalim prilikom manjih građevinskih, adaptacionih i sanacionih radova. Ovu vrstu otpada nije dozvoljeno odlagati u posude namijenjene za komunalni otpad, niti na javnim površinama. Sakupljanje i transport neopasnog građevinskog otpada će se, nakon definisanja lokacije za privremeno skladištenje i preradu neopasnog građevinskog i njenog opremanja u skladu sa Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26) organizovati na način kojim se obezbjeđuje njegovo odvojeno preuzimanje, privremeno skladištenje, prerada i ponovna uputreba, za građane besplatno, dok će za pravna lica biti određen cjenovnik.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti ruralnim i perifernim područjima opštine, gdje je zbog rasutosti naselja, način i dinamika sakupljanja prilagođena lokalnim uslovima i mogućnostima komunalnog preduzeća.

5.4. Upravljanje biološki razgradivim otpadom

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26):

- **biološki razgradivi otpad** je otpad koji je pogodan za anaerobnu ili aerobnu razgradnju (biootpad, papir i karton);
- **biootpad** je biološki razgradiv otpad iz vrtova i parkova, hrane i kuhinjski otpad koji nastaje u domaćinstvima, kancelarijama, restoranima, veleprodajama, menzama, ugostiteljskim i maloprodajnim objektima i sličan otpad iz objekata namijenjenih za preradu hrane.

U ovu kategoriju prvenstveno spadaju ostaci hrane, otpad od pripreme hrane, lišće, trava, granje i drugi zeleni otpad, kao i određeni papirni i kartonski materijali. S obzirom na veliki dio udio biološki razgradivog otpada u ukupnoj količini komunalnog otpada i to da odlaganje biorazgradivog otpada na deponijama dovodi do stvaranja deponijskog gasa, procjednih voda i neprijatnog mirisa, potrebno je preduzimati mjere kojima se smanjuje količina ove vrste otpada u miješanom komunalnom otpadu. Zbog toga je značajno odvojeno sakupljanje ove vrste otpada, posebno u smislu smanjenja opterećenja deponije, odnosno produžetka njenog eksploatacionog vijeka. Pravilna obrada ove vrste otpada važna je zbog smanjenja doprinosa efekta "staklene bašte" i njegovog uticaja na životnu sredinu. Istovremeno, obradom biološki razgradivog otpada mgu se dobiti vrijedni resursi kao što su kompost i biogas.

Članom 21 Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26) od 1. januara 2027.godine komunalni biootpad koji ulazi u aerobnu ili anaerobnu obradu može se smatrati recikliranim samo ako je odvojeno sakupljen ili recikliran na izvoru, dok su članom 27 Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26) propisani procenti i rokovi

prema kojima količina biološki razgradivog komunalnog otpada koji se odlože na deponiju, mora dostići:

1) 75% od ukupne mase biološki razgradivog otpada proizvedenog u 2010.godini najkasnije do 31.decembra 2025. godine;

2) 50% od ukupne mase biološki razgradivog otpada proizvedenog u 2010. godini najkasnije do 31.decembra 2029.godine;

3) 35% od ukupne mase biološki razgradivog otpada proizvedenog u 2010.godini najkasnije do 31.decembra 2033.godine.

Odvajanje na mjestu nastanka predstavlja najefikasniji način da se spriječi miješanje biootpada sa plastikom, staklom, metalom i drugim materijalima i omogući njegovo dalje iskorišćavanje. Za potrebe odvojenog sakupljanja potrebno je obezbijediti odgovarajuće posude, kante ili kontejnere, jasno označene za biootpad. Posude treba postaviti na mjestima na kojima nastaju veće količine ove vrste otpada, kao što su ugostiteljski objekti (hoteli, restorani i dr.), javne pijace, objekti sa većim brojem korisnika, kao i površine na kojima se vrši održavanje zelenila.

Sakupljanje zelenog otpada na teritoriji opštine Kotor vrši se u posebnim posudama na kojima su postavljene naljepnice na kojima je jasno vidljiv naziv i ilustrovani prikaz vrste komunalnog otpada koja se odlaže u posudu, po pozivu korisnika usluga ili ostavljanjem otpada na lokacijama i u vremenu koje odredi DOO "Komunalno Kotor" i objavi preko sredstava informisanja. Zatim, DOO "Komunalno" Kotor transportuje zeleni otpad odgovarajućim vozilima na kompostanu kojom upravlja radi dalje prerade. Kao što smo naveli, otvaranjem kompostane 2016.godine za opštine Kotor, Tivat, Budvu i Herceg Novi, stekli su se uslovi da se adekvatno upravlja zelenim otpadom (biološki razgradiv otpad iz vrtova i parkova). U narednom periodu, planirano je unaprjeđenje kapaciteta postrojenja za kompostiranje za obradu veće količine zelenog otpada, sa mogućnošću obrade biootpad.

Što se tiče odvojenog sakupljanja biootpada, kao što smo naveli, tokom 2024.godine, na potezu od Instituta za biologiju mora do Kavalina u okviru sistema „od vrata do vrata“, domaćinstvima su donirane posude zapremine 9 litara za sakupljanje biootpada iz domaćinstava, s ciljem podsticanja kućnog kompostiranja kuhinjskog otpada i smanjenja količine biootpada koji se odlaže u sistemu za sakupljanje komunalnog otpada.

U Državnom planu, predložena opcija za odvojeno sakupljanje biorazgradivog otpada u narednom periodu odnosi se na sistem dovoza otpada korišćenjem kontejnera zapremine 1,1 m^3 (sakupljanje pored ivičnjaka) u urbanim sredinama i posude od 120/240l u ruralnim sredinama i pojedinačnim stanovima (sistem “od vrata do vrata”).

Mjere za smanjenje količina biološki razgradivog otpada koji se odlaže na deponije:

- Unaprijediti kapacitete postrojenja za kompostiranje za obradu veće količine zelenog otpada, sa mogućnošću obrade biootpad;
- Odvajati biološki razgradiv otpad na mjestu nastanka, postavljanjem posebnih posuda i jasnim označavanjem mjesta za odlaganje,
- Podsticati smanjenja nastajanja biorazgradivog otpada (smanjiti bacanje hrane);
- Podsticati kućno kompostiranje;

- Ponovna upotreba zelenog otpada:
- Edukacija zaposlenih u komunalnom preduzeću za postupanje sa biološki razgradivim (organskim) otpadom;
- Informisanje građana o pravilnom postupanju sa biološki razgradivim otpadom (lokacije, termini sakupljanja), naročito stanovništva u ruralnim predjela, gde su količine organskog otpada značajan resurs;
- Uspostavljanje i vođenje evidencije o sakupljenim količinama biorazgradivog (organskog) otpada.

5.5. Upravljanje frakcijama opasnog otpada koje se stvaraju u domaćinstvu

Opasan otpad koji nastaje u domaćinstvima predstavlja otpad koji zbog svojih fizičkih, hemijskih ili drugih svojstava, može predstavljati rizik po zdravlje ljudi i životnu sredinu ukoliko se ne sakuplja, skladišti i zbrinjava na odgovarajući način. U tipičan opasan otpad iz domaćinstava ubrajaju se:
- sredstva za čišćenje (alkalna i kisjelinska),
- ostaci boja i lakova, razni organski rastvarači, razređivači boja, sprejevi,
- razvijači i fiksatori rastvora, filmovi,
- aerosolne limene posude, kontaminirani ambalažni materijal,
- fungicidi, herbicidi, insekticidi, otrovi za miševe,
- fluorescentne tube za pakovanje, niskonaponske sijalice, termometri,
- tretirano drvo i sredstva za zaštitu drveta,
- farmaceutski proizvodi,
- prirodna i sintetička ulja i predmeti vezani za njih (filteri i sl.),
- akumulatori iz automobila,
- živine baterije, litijumske baterije, ZnC alkalne baterije,
- odbačena električna i elektronska oprema koja sadrži opasne komponente,
- ketridži, toneri,
- kontaminirani šut,
- drugi otpad koji prema svojim svojstvima ima karakteristike opasnog otpada.

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26) opasan otpad koji nastaje u domaćinstvima potrebno je odvojeno sakupljati.

Prvo je potrebno odvojiti opasan otpad odman na mjestu nastanka, odnosno u domaćinstvu. Dalje, za potrebe efikasnog sistema upravljanja opasnim otpadom iz domaćinstava potrebno je obezbijediti dostupna mjesta na kojima građani mogu predati opasan otpad. Potrebno je postaviti jasne oznake i uputstva na mjestima za sakupljanje, kao i obezbijediti infomacije građanima o lokacijama i terminima preuzimanja. Posebnu pažnju treba posvetiti informisanju građana da se opasan otpad ne smije odlagati u kontejnere za miješani komunalni otpad, niti prosipati u kanalizaciju ili životnu sredinu.

Sakupljene frakcije opasnog otpada predaju se ovlašćenom sakupljaču ovih frakcija (operateru) otpada za preuzimanje i dalji tretman opasnog otpada.

Opasan otpad treba držati odvojeno od ostalih tokova otpada, uz zaštitu od atmosferskih uticaja i mogućnosti curenja ili prosipanja. Na ovaj način se

sprječava miješanje opasnog otpada sa drugim vrstama komunalnog otpada i smanjuje mogućnost štetnog uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu, tj. sprječava se dospijevanje opasnih materija u zemljište, površinske i podzemne vode i vazduh, i doprinosi zaštiti radnika koji učestvuju u sakupljanju, transportu i obradi komunalnog otpada.

Uspostavljanjem reciklažnog dvorišta storili bi se uslovi za postavljene posebnih posuda za odlaganje ovih vrsta otpada, gdje bi se nakon privremenog skladištenja predali ovlašćenom operateru za tretman pojedinih vrsta otpada ili direktno operateru.

Otpadne baterije i akumulatore ne treba rastavljati, spaljivati ili odlagati zajedno sa drugim komunalnim otpadom, jer mogu sadržati materije koje predstavljaju rizik po životnu sredinu. Za sitne baterije treba obezbijediti posebna mjesta ili posude za njihovo sakupljanje, dok se veći akumulatori predaju na za to predviđena mjesta ili ovlašćenim operaterima.

Električni i elektronski otpad, kao što su dotrajali računari, televizori, frižideri, mali kućni aparati i druga oprema, potrebno je odvojiti od miješanog komunalnog otpada. Posebno je važno da se uređaji koji sadrže potencijalno opasne komponente ne rastavljaju. Električni i elektronski otpad treba predati na mjesta predviđena za njegovo sakupljanje ili ovlašćenim operaterima.

Ostaci **boja, lakova, razređivača, sredstava za čišćenje i drugih hemijskih proizvoda** ne smiju se izlijevati u kanalizaciju, na zemljište ili u vodotoke, niti odlagati zajedno sa miješanim komunalnim otpadom. Ove proizvode potrebno je, do predaje, čuvati u dobro zatvorenoj i odgovarajuće označenoj ambalaži, na mjestu zaštićenom od djece, izvora toplote i drugih potencijalnih izvora opasnosti. Nakon toga ih treba predati na odgovarajuće mjesto za sakupljanje ili ovlašćenom operateru.

Otpadna motorna i druga ulja predstavljaju posebnu vrstu otpada i ne smiju se prosipati u kanalizaciju, na zemljište ili u vodu. Potrebno ih je sakupljati odvojeno, u odgovarajuće zatvorene posude koje sprječavaju curenje, Posebno treba spriječiti miješanje otpadnih ulja sa drugim hemikalijama ili komunalnim otpadom. Otpadna ulja potrebno je predavati ovlašćenim subjektima koji obezbjeđuju njihov dalji tretman ili zbrinjavanje.

Ostaci **pesticida, herbicida, insekticida i drugih sredstava za zaštitu bilja** moraju se držati odvojeno od ostalog otpada. Posebno je važno spriječiti njihovo prosipanje i dospijevanje u zemljište i vodu, dok ambalažu u kojoj su se nalazila ova sredstva ne treba koristiti u druge svrhe. Pesticide i njihovu ambalažu potrebno je predavati kroz organizovani sistem sakupljanja ili ovlašćenom operateru, u skladu sa pravilima koja važe za ovu vrstu otpada.

Lijekove i druge farmaceutske proizvode kojima je istekao rok upotrebe ili koji se više ne koriste ne treba odlagati u posude za miješani komunalni otpad niti ispuštati u kanalizaciju. Potrebno ih je predavati na mjestima gdje je omogućeno njihovo bezbjedno sakupljanje.

5.6. Proširena odgovornost proizvođača

Proširena odgovornost proizvođača (EPR-Extended Producer Responsibilty) predstavlja jedan od važnih instrumenata evropske politike upravljanja otpadom i cirkularne ekonomije, kojim se odgovornost proizvođača proširuje i na fazu nakon upotrebe proizvoda, odnosno na otpad koji od tih proizvoda nestaje.

Suština ovog sistema je da proizvođači, uvoznici i drugi subjekti koji stavljaju određene proizvode na tržište preuzmu finansijsku i organizacionu odgovornost za upravljanje otpadom nakon upotrebe tih proizvoda. Primjenom EPR sistema stvaraju se uslovi za povećanje količina odvojeno sakupljanje otpada, njegovu ponovnu upotrebu i reciklažu, kao i za smanjenje količina otpada koje završavaju na deponije.

Pravni osnov za uspostavljanje sistema proširene odgovornosti proizvođača u Crnoj Gori utvrđen je Zakonom o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26), koji definiše:

- **program proširene odgovornosti proizvođača** kao niz mjera koje se preduzimaju kako bi se osiguralo da proizvođači proizvoda imaju finansijsku odgovornost ili finansijsku i organizacionu odgovornost za upravljanje otpadom, fazom ili fazama upravljanja otpadom u životnom ciklusu proizvoda.

Uspostavljanje EPR sistema predstavlja jednu od mjera predviđenih Državnim planom upravljanja otpadom 2025-2029.godine, kojim se poseban značaj daje unapređenju odvojenog sakupljanja, reciklaže i upravljanja posebnim tokovima otpada. Važeće zakonodavstvo u Crnoj Gori predviđa EPR sistem za električne i elektronske proizvode (EE-proizvodi), vozila, baterije i akumulatore, gume, ambalažu, plastika za jednokratnu upotrebu i ribolovni alat koji sadrži plastiku ili tekstilne proizvode. Bliži uslovi za funkcionisanje ovog sistema uređeni su Uredbom o bližim uslovima sprovođenja programa proširene odgovornosti proizvođača proizvoda koji nakon upotrebe postaju otpad ("Sl. list CG", br. 099/25).

Primjena EPR sistema može doprinijeti:

- Povećanju količina odvojeno sakupljenog i recikliranog otpada;
- Smanjenju količine otpada koji se odlaže;
- Unaprjeđenju infrastrukture za sakupljanje posebnih tokova otpada;
- Unaprjeđenju saradnje Opštine, komunalnog preduzeća, proizvođača, uvoznika i ovlašćenih operatera;
- Smanjenju troškova lokalnog sistema upravljanja otpadom;
- Smanjenju troškova lokalnih sistema upravljanja posebnih tokovima otpada
- Ostvarivanju obaveza iz nacionalnih zakonodavstva i EU direktiva.

Članom 120a Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26) propisani su rokovi za uspostavljanje programa proširene odgovornosti:

- Program proširene odgovornosti proizvođača za ambalažu uspostaviće se do 31. decembra 2027.godine.
- Program proširene odgovornosti proizvođača za električnu i elektronsku opremu uspostaviće se do 31.decembra 2030.godine.
- Program proširene odgovornosti proizvođača za baterije uspostaviće se do 31. decembra 2030.godine.
- Program proširene odgovornosti proizvođača za tekstil uspostaviće se do 31. decembra 2030. godine.

S obzirom da Opština Kotor izvozi ambalažni otpad na tržište, uspostavljanje EPR sistema može imati značaj za upravljanje drugim tokovima otpada obuhvaćenih sistemom proširene odgovornosti proizvođača, naročito

otpadnim gumama, baterijama i akumulatorima, električnim i elektronskim proizvodima, ribolovnim alatom i vozilima. Posebnu pažnju treba posvetiti obezbjeđivanju dostupnih mjesta za odvojeno predavanje otpada i kontinuiranom informisanju građana o pravilnom načinu postupanja sa ovim vrstama otpada.

5.7. Upravljanje kanalizacionim muljem

Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda Kotor – Tivat je projektovano za potrebe Opština Kotor i Tivat Projektom je njegov razvoj planiran u dvije faze. U prvoj fazi projektovan je kapacitet postrojenja za obradu otpadnih voda koji odgovara 72.500 ekvivalentnih stanovnika (u daljem tekstu: ES), dok je u drugoj fazi predviđeno proširenje postojećeg postrojenja, čime bi njegov kapacitet za tretman voda porastao na 90.000 ES, u skladu sa projekcijom rasta stanovništva i industrijskog zagađenja u pomenutim opštinama. Apsolutno povećanje kapaciteta postrojenja iznosi 17.500 ES, odnosno 24,14%. Prva faza prečistača je predviđena za rad do 2025.godine a druga do 2040.godine.

Potreba za optimalnim radom i fleksibilnošću postrojenja je posebno izražena tokom ljetnje turističke sezone kada dolazi do izraženih vršnih opterećenja, kako u pogledu hidrauličkog protoka, tako i u pogledu organskog opterećenja postrojenja, što se direktno odražava na povećano generisanje količina kanalizacionog mulja. Projektovani kapaciteti odnose se na ljetnju sezonu, kada je zbog turističkih aktivnosti priliv otpadne vode na postrojenje najveći. U ljetnjim uslovima, saglasno projektovanim podacima, vršni dnevni protok raste sa 14.032 m^3/d na 17.009 m^3/d, što je povećanje nešto iznad 21%. Takođe, u skladu sa porastom broja ekvivalent stanovnika dolazi i do porasta organskog opterećenja. Projektovano opterećenje izraženo kao BPK5 (petodnevna biohemijska potrošnja kiseonika) je sa 4.476 kg/d na 5.562 kg/d, odnosno 24,26% više, što je u potpunoj saglasnosti sa porastom broja ES.

S obzirom na veći priliv komunalne otpadne vode, druga faza projekta uključuje proširenje kapaciteta na liniji vode i mulja. Na liniji vode ove infrastrukturne promjene uključuju dogradnju u dijelu mehaničkog predtretmana i biološkog tretmana, prije svega kroz izgradnju primarnog taložnika i dodatnog SBR reaktora, kao i unaprijeđenje tehnološkog procesa tretmana sa sekundarnog na tercijarni nivo, koji treba da obezbijede stabilan, energetski i ekološki održiv rad postrojenja.

U skladu sa većim prilivom sirove otpadne vode dolazi i do povećanja produkcije viška aktivnog mulja, pa druga faza projekta predviđa proširenje kapaciteta za obradu i stabilizaciju mulja. To uključuje zgušnjavanje i miješanje primarnog i viška aktivnog mulja, proizvodnju i skladištenje biogasa, kao i ugradnju prateće opreme poput baklje za spaljivanje viška gasa i CHP jedinica (Combined Heat and Power –kombinovana proizvodnja toplotne i električne enegrije) prilagođenih višem organskom opterećenju.

S obzirom da je postrojenje, počev od 2025.godine ušlo u period kada je planskom dokumentacijom bilo predviđeno unapređenje njegovog rada sa prve projektne faze na drugu fazu, kao i zbog potrebe da se obnove dozvole neophodne za operativan rad postrojenja, Društvo PPOV Kotor-Tivat je uz

podršku opština i uz prateće idejno rješenje apliciralo za finansijska sredstva kod nadležnog ministartsva.

Planirano unapređenje postojeće infrastrukture i uvođenje naprednijeg stepena prečišćavanja otpadnih vode obuhvata modernizaciju opreme na liniji, optimizaciju mehaničkog i biološkog tretmana, te efikasniju obradu i dehidrataciju kanalizacionog mulja. Modernizacija postrojenja bi, između ostalog podrazumijevala unaprijeđenje mehaničkog predtretmana, zamjenu postojećeg aeracionog sistema naprednijim, ugradnju dozera za uklanjanje fosfora hemijskom precipitacijom, unaprijeđenje mehaničke dehidratacije kanalizacionog mulja ugradnjom savremenijih centrifuga, kao i optimizaciju SCADA sistema za automatsko upravljanje procesima.

Predviđene mjere imaju za cilj uvođenje tercijalnog stepena prečišćavanja, podizanje energetske efikasnosti i pouzdanosti rada postrojenja, unapređenje kvaliteta prečišćene vode i obrađenog mulja, te shodno tome rad postrojenja u skladu sa principima očuvanja životne sredine. Uvođenje hemijskog tretmana komunalnih otpadnih voda znači i podizanje stepena prečišćavanja sa postojećeg sekundarnog na tercijarni nivo, čime bi se osigurao viši kvalitet prečišćene vode koja se ispušta u recipijent (more). kao i viši kvalitet kanalizacionog mulja koji nastaje njenim tretmanom. Navedeno tehničko - tehnološko unapređenje rada postrojenja neće u osjetnoj mjeri povećati hidraulički kapacitet, već će obezbjediti veći stepen iskorišćenosti tehnološkog procesa na liniji vode i liniji mulja, uz povećanje ukupne energetske efikasnosti postrojenja. Nakon sprovedenog postupka javne nabavke, model finansiranja i obezbjeđenja neophodnih finansijskih sredstava ponovo je vraćen u fazu usaglašavanja. Društvo očekuje pozitivan ishod trenutnih finansijsko – administrativnih poteškoća i nastavak rada na modernizaciji postrojenja.

Imajući u vidu planirano širenje i sukcesivno priključivanje novih korisnika na kanalizacionu mrežu opština Kotor i Tivat tokom planskog perioda, realno je očekivati kontinuirani porast obima prihvaćenih otpadnih voda, a samim tim i srazmjerno veće generisanje kanalizacionog mulja.

Stoga, posebnu pažnju treba usmjeriti na obezbjeđivanje odgovarajućih kapaciteta za njegov tretman i uspostavljanje dugoročnog, održivog sistema za njegovu energetsku ili materijalnu valorizaciju i konačno zbrinjavanje, u skladu sa principima održivog upravljanja otpadom I važećim propisima.

Istovremeno je potrebno nastaviti redovnu kontrolu kvaliteta mulja, praćenje proizvedenih i predatih količina, te sprovesti tehnološko-tehničku optimizaciju procesa njegove obrade i dehidratacije na postojećoj liniji mulja.

Navedene mjere predstavljaju osnov za uspostavljanje pouzdanog, ekološki prihvatljivog i funkcionalnog sistema upravljanja muljem u okviru plana.

5.8. Mjere za sanaciju nelegalnih odlagališta

Nepropisnim odlaganjem otpada nastaju odlagališta, koja predstavljaju opasnost po životnu sredinu, prvenstveno sa aspekta stvaranja procjednih voda koje su kontaminirane visokim koncentacijama zagađujućih materija (teški metali, organska jedinjenja itd.), a koje prolaskom kroz zemljište, zagađuju površinske i podzemne vode. Takođe, pod dejstvom visokih temperatura dolazi

do hemijskih reakcija u otpadu, pri čemu se oslobađaju toksične materije (emisija štetnih gasova) koje dospijevaju u vazduh, a zatim i u vodu i zemljište. Akumuliranje otpada na nelegalnim odlagališta loše utiče i na vizuelni izgled prostora.

Sanacija i zatvaranje odlagališta je odgovornost lokalnih samouprava, koje uopšteno nemaju dovoljno kapaciteta u pogledu infrastrukture i kadrova. Komunalno preduzeće ulažu napore da uklone otpad sa ovih odlagališta, ali se ubrzo na istim lokacijama pojavljuju nove količine otpada, najčešće građevinski i kabasti, ali i miješani komunalni otpad. Na lokacijama na kojima je evidentirano učestalo nepropisno odlaganje otpada postavljaju se table sa upozorenjem za zabranu odlaganja otpada, a na pojedinim lokacijama i fizičke barijere (betonske i zaštitne žičane ograde) kako bi se onemogućilo dalje odlaganje otpada.

U cilju sprječavanja ponovne devastacije saniranih površina na teritoriji opštine Kotor vrši se pojačan komunalni i inspekcijski nadzor.

Na lokacijama koje su identifikovane kao kritične u pogledu nelegalnog odlaganja otpada biće uspostavljen sistem video-nadzora.

Sistem će biti povezan sa Komunalnom policijom, čime će se omogućiti pravovremeno evidentiranje nedozvoljenog odlaganja otpada, identifikacija počinilaca i preduzimanje odgovarajućih mjera, u skladu sa važećom zakonskom regulativom.

Takođe, planirano je uspostavljanje GIS baze nelegalnih odlagališta, koja će sadržati prostorne i opisne podatke o evidentiranim lokacijama nelegalno odloženog otpada. Baza će omogućiti precizno geografsko pozicioniranje nelegalnih odlagališta, kao i evidentiranje njihove površine i procijenjene količine otpada, vrste otpada, statusa lokacije, učestalosti pojave i drugih relevantnih podataka.

U skladu sa odredbama Državnog Plana, cilj je da Crna Gora postane društvo sa konceptom „nula deponija". U tom kontekstu planirano je zatvaranje i sanacija svih postojećih deponija i odlagališta, uključujući nelegalna ili otvorena odlagališta, kontrolisana odlagališta, kao i projektovane deponije. U narednom periodu u oblasti upravljanja otpadom u Crnoj Gori potrebno je usresrediti se na:

- Zabranu stvaranja novih odlagališta;
- Zabranu spaljivanja otpada na odlagalištima;
- Zatvaranje i sanacija svih postojećih deponija do 2030.godine.

Ciljevi u vezi sa sanacijom deponija i odlagališta su:

- Krajnja upotreba zemljišta je bezbjedna, stabilna, nezagađujuća i održiva;

- Obnovljeno zemljište je samoodrživo ili su zahtjevi za održavanje u skladu sa dogovorenim korišćenjem zemljišta nakon zatvaranja;

- Postizanje prihvatljive namjene korišćenja zemljišta nakon zatvaranja odlagališta/deponije;

- Kvalitet vode ostaje očuvan;
- Preostale izgrađene strukture pogođene slijeganjem tla se popravljaju ili je napravljena kompenzacija;

Jedinice lokalne samouprave su u obavezi da 50% nelegalnih odlagališta saniraju i da o tome obavijeste Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera (MERS), kako je navedeno u Državnom planu do 2026.godine. Može se primijeniti nekoliko sanacionih mjera uključujući:

- Iskopavanje, predtretman i prebacivanje na deponiju;
- Profilisanje, zatvaranje, upravljanje gasovima i ocjednim vodama;
- Prebacivanje otpada na deponiju.

Kako bi se riješio ovaj problem, u narednom periodu Ministarstvo ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera planira da sprovede niz aktivnosti, u cilju efikasnijeg inspekcijskog nadzora (analiza broja i visine kazni u oblasti upravljanja otpadom, razmatranje uspostavljanja drugih modela inspekcija u odnosu na postojeće i sl.).

Trajno rješavanje problema postojećih nelegalnih odlagališta mora biti praćeno unapređenjem sistema sakupljanja, transporta i predaje otpada ovlašćenim subjektima, kako bi se spriječilo nastajanje novih nelegalnih lokacija i ponovno odlaganje otpada na saniranom prostoru.

5.9. Upravljanje otpadom u zaštićenim područjima i područjima u zoni morskog dobra

Na teritoriji opštine Kotor nalaze se područja i lokaliteti od posebnog značaja koja imaju status zaštićenih prirodnih dobara. Njihovo prisustvo predstavlja važan faktor koji treba uzeti u obzir prilikom planiranja i upapređenja sistema upravljanja otpadom. Upravljanje zaštićenim područjima podrazumijeva, između ostalog, organizovanje sakupljanja otpada, u skladu sa Planovima upravljanja. Za upravljača zaštićnih područja na teritoriji opštine Kotor: Park prirode "Platamuni", Spomenik prirode "Sopot" i Spomenik prirode "Dražin vrt" imenovano je JP Morsko dobro, dok je za: Spomenik prorode "Stablo Crne topole – Stari grad Kotor", Spomenik prirode "Sastojina lovora i oleander iznad vrela Sopot kod Risna", Spomenik prirode "Hrast medunac-skupina stabala kod crkve Sv. Petke u Kavču" i Spomenik prirode "Hrast medunac – Donji Orahovac" imenovano DOO "Komunalno Kotor". Opštini Kotor pripada dio zaštitne zone Nacionalnog parka "Lovćen", čiji je upravljač JP Nacionalni parkovi Crne Gore.

Morska sredina je veoma osjetljiva na različite vrste zagađenja koja dospijevaju u more iz različitih izvora, a koja su uglavnom rezultat ljudskih aktivnosti na kopnu. Jedan od većih pritisaka na morski ekosistem predstavlja čvrsti otpad. To može biti otpad na plažama, plutajući otpad i otpad na morskom dnu. U cilju očuvanja kvaliteta morskog ekosistema teži se postizanju dobrog ekološkog statusa (Good Environmental Status).

Poslovi u zoni morskog dobra finansiraju se iz namjenskih sredstava Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, na osnovu

ugovora i u skladu sa Planom korišćenja sredstava JPMD, na koji daje saglasnost Vlada Crne Gore. U skladu sa ugovorom, DOO "Komunalno" Kotor obavlja poslove sakupljanja otpada na području zone morskog dobra na teritoriji opštine Kotor.

Mjere definisane ovim poglavljem odnose se na područje morskog dobra, sva postojeća zaštićena područja na teritoriji opštineKotor, kao i na područja koja tokom perioda važenja ovog Plana budu proglašena zaštićenim.

Cilj je sprječiti nastanak otpada i smanjiti količine otpada i vrijeme njegovog zadržavanja na području morskog dobra i u zaštićenim područjima na najmanju moguću mjeru, kao i smanjiti količine otpada koje dospijevaju u more. Organizacija sakupljanja i odvoza otpada treba da bude prilagođena karakteristikama svakog konkretnog područja, njegovoj pristupačnosti, broju posjetilaca, postojećim turističkim, rekreativnim i drugim sadržajima, sezonskim opterećenjima i osjetljivosti prirodnih vrijednosti.

Na navedenim područjima mjesta za postavljanje posuda za komunalni i odvojeno sakupljeni otpad potrebno je pažljivo planirati. Vrstu, broj i kapacitet posuda potrebno je određivati na osnovu stvarnih potreba i periodično prilagođavati količinama otpada koje nastaju. Dinamiku pražnjenja i odvoza otpada potrebno je prilagoditi intenzitetu korišćenja prostora.

Posebno je potrebno na području morskog dobra i u zaštićenim područjima spriječiti nepropisno odlaganje komunalnog, kabastog, građevinskog, zelenog i drugih vrsta otpada, kao i spaljivanje otpada na otvorenom, što može dovesti do degradacije staništa, narušavanja pejzažnih vrijednosti, zagađenja zemljišta i voda, kao i posrednog dospijevanja otpada u morski ekosistem. U slučaju pojave nepropisnog odloženog otpada potrebno je evidentirati nelegalno odlagalište, procijeniti količinu i vrstu deponovanog otpada, organizovati njegovo uklanjanje i pratiti da li se nakon sanacije problem ponavlja. Na lokacijama na kojima se učestalo evidentira nepropisno odlaganje otpada potrebno je sprovoditi pojačan nadzor i preventivne mjere, kao što su postavljanje informativnih oznaka i video-nadzor na kritičnim lokacijama i dr.

Građevinski otpad koji nastane prilikom izvođenja dozvoljenih radova na izgradnji, rekonstrukciji, sanaciji ili održavanju objekata, infrastrukture, staza i drugih sadržaja na područu morskog dobra i u zaštićenim područjima mora se odvojeno sakupljati i u što kraćem roku transportovati na lokaciju određenu za prijem i tretman ove vrste otpada.

Posebnu pažnju potrebno je posvetiti otpadu koji sadrži ili može sadržati opasne materije. Otpadna ulja i maziva, baterije i akumulatori, električni i elektronski otpad, ostaci boja, lakova, hemijskih sredstava i druge slične vrste otpada ne smiju se miješati sa komunalnim otpadom, niti ostavljati u prirodnoj sredini, već se moraju odvojeno prikupiti, bezbjedno privremeno čuvati i u što kraćem roku predati ovlašćenom operateru.

Zeleni i biorazgradivi otpad nastao održavanjem zelenih površina, vegetacije, staza i drugih djelova na području morskog dobra i u zaštićenim područjima potrebno je sakupljati i transpostovati ga na kompostanu radi dalje prerade.

Neophodno je sprovoditi akcije uklanjanja morskog otpada kao npr. akcije čišćenja plaža i čišćenja podmorja. Važno je i uključivanje opštinskih preduzeća, zakupaca plaza, građana, ribara i dr. zainteresovanih subjekata u aktivnosti čišćenja plaža i vođenja evidencije o vrstama i količinama morskog otpada na

plažama i u moru, kako bi se prikupili potrebni podaci koji bi doprinijeli bolje planiranim mjerama za smanjenje morskog otpada. Kako znatna količina otpada u moru potiče sa kopna, potrebno je raditi na čišćenju bujičnih kanala i vodotokova u cilju sprečavanja dotoka i smanjenja količine otpada koja bi dospjela u more tim putem. Takođe, neophodno je osigurati infrastrukturu za prihvat morskog otpada, pojačati inspekcijski nadzor i povećati kaznenu politiku. Kao preventivnu mjeru potrebno je fokusirati se na smanjenje količine otpada koja nastaje na kopnu i pravilno upravljanje i odlaganje istog, jer se time smanjuje vjerovatnoća da će otpad dospjeti do mora.

Praćenje stanja upravljanja otpadom na području morskog dobra i u zaštićenim područjima naročito treba da obuhvati broj evidentiranih i saniranih lokacija nepropisnog odlaganja otpada, količine uklonjenog otpada, broj sprovedenih kontrola, stanje i funkcionalnost infrastrukture za sakupljanje otpada, kao i pojavu ponovnog nepropisnog odlaganja na saniranim lokacijama.

Shodno članu 30 stav 6 i 7 Zakona o upravljanju otpadom („Sl. list CG", br. 34/24, 92/24, 126/26), Nacrt Lokalnog plana biće dostavljen na mišljenje JP Morskom dobru, DOO "Komunalno Kotor" i JP Nacionalni parkovi Crne Gore.

6. PROJEKCIJA GENERISANJA KOMUNALNOG OTPADA U NAREDNOM PERIODU

Projekcija generisanja komunalnog otpada predstavlja osnov za sagledavanje očekivanih količina otpada u planskom periodu i planiranje potrebnih kapaciteta infrastrukture, opreme i organizacije sistema upravljanja otpadom.

U skladu sa metodologijom koja je korišćena za izradu Državnog plana upravljanja otpadom, za potrebe izrade projekcija količina otpada u planskom periodu 2026–2029.godine za opštinu Kotor korišćeni su podaci MONSTAT-a o generisanju i sakupljanju komunalnog otpada.

Procjena količine komunalnog otpada koja će se generisati zasnovana je na:

Projekciji stanovništva prema podacima MONSTAT-a,

Pretpostavka da će turistička aktivnost povećati.

Projekcija sastava otpada je uglavnom zasnovana na:

Ekonomskom rastu

Promjeni načina života građana;

Mjerama koje će se sprovoditi na vrijeme za sprečavanje i smanjenje količine generisanog otpada (sa naglaskom na organski otpad za koji se pretpostavlja da će se smanjivati za 3% svakih pet godina).

U Zabeli 12. Prikazana je procjena količine komunalnog otpada na teritoriji opštine Kotor za period 2026–2029.godine, koja se zasniva na raspoloživim podacima o broju stanovnika, obuhvatu organizovanim sistemom sakupljanja, prosječnoj produkciji komunalnog otpada po stanovniku, uz ppseban akcenat na turističke aktivnosti

Korišćena je standardna formula:

$$Q=P\times K$$

Q – godišnja količina komunalnog otpada (t/god.),
P – broj stanovnika,
K – prosječna količina komunalnog otpada po stanovniku (t/stanovniku/god.).

Tabela 12. Projekcija broja stanovnika I količine komunalnog otpada na teritoriji opštine Kotor za period 2026-2029.godine

Godina	2026	2027	2028	2029
Broj stanovnika	~ 22 782	~ 22 795	~ 22 807	~ 22 819
Projektovana količina otpada (t/god)	~ 19.074	~ 19.360	~ 19.650	~ 19.945

Napomena*:

- Zbog izraženih turističkih aktivnosti, u Opštini Kotor (naročito izraženi kruzing i izletnički turizam), se količina otpada ne može procjenjivati isključivo na osnovu broja stalnih stanovnika. To potvrđuje da turizam predstavlja značajan faktor u stvaranju komunalnog otpada na teritoriji opštine.
- Turistička noćenja pokazuju rastući trend u periodu 2023–2024 (Posebno je značajan podatak da je broj turističkih noćenja u Kotoru u 2024. godini povećan za približno 5,5% u odnosu na 2023. godinu.
- Državni plan upravljanja otpadom za period 2025–2029. predviđa relativno umjeren rast ukupnog generisanja komunalnog otpada na nivou Crne Gore.
- U projekciji se pretpostavlja da neće doći do značajnih promjena u obuhvatu sakupljanja otpada, načinu obračuna i evidentiranja količina.

7. Mjere za sprečavanje nastajanja otpada, smanjenje količina komunalnog otpad i negativnih uticaja otpada na životnu sredinu

Aktuelno zakonodavstvo EU definiše prevenciju kao skup mjera koje treba preduzeti prije nego što bilo koja supstanca, materijal ili proizvod postane otpad, a pri čemu mjere takođe moraju doprinijeti smanjenju:

- količina otpada (uključujući pripremu za ponovnu upotrebu ili produženje vijeka trajanja proizvoda);
- negativanog uticaja otpada na zdravlje pojedinaca i životnu sredinu;
- sadržaja opasnih supstanci u materijalima i proizvodima.

Predložena revizija zakonodavstva EU o ambalaži i ambalažnom otpadu ima tri glavna cilja:

- Sprečavanje stvaranja ambalažnog otpada: količinski smanjiti ambalažni, ograničiti nepotrebno pakovanje i promovisati rješenja koja nude ambalažu koja može da se dopunjuje i više puta koristi;
- Podsticanje recikliranja visokog kvaliteta: učiniti da se sva ambalaža na tržištu EU može reciklirati na ekonomski održiv način do 2030. godine.
- Smanjenje potrebu za primarnim prirodnim resursima i stvoranje dobro funkcionalnog tržišta za sekundarne sirovine, povećavajući upotrebu reciklirane plastike u ambalaži kroz obavezne ciljeve.

Strateški cilj Državnog plana je:

- **smanjenje otpada od hrane** po glavi stanovnika za 15% (uključujući 4% biorazgradivog otpada koji će se kompostirati do 2026. godine), do 2029.godine.

- **Zabrana potrošnje određenih plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu**

Potrebno je, smanjiti upotrebu proizvoda za jednokratnu upotrebu (naročito plastičnih kesa, čaša, posuda, pribora za jelo, ambalaže i drugih proizvoda), i podsticati korišćenje proizvoda za višekratnu upotrebu. Potrebno je racionalno planirati nabavku i korišćenje materijala kako bi se izbjegla nepotrebna potrošnja i stvaranje otpada.

Potrebno je odvojeno sakupljati biootpad, gdje za to postoje tehnički i organizacioni uslovi.

U Državnom planu su prioritetni tokovi za prevenciju otpada su: **I) otpad od hrane, II) otpadni papir, III) otpadna ambalaža, IV) specijalni plastični otpad i V) otpad od električne i elektronske opreme**.

U cilju da se obezbijediti odvojeno sakupljanje papira, kartona, metala i stakla, na više lokacija u opštini, postavljeni su kavezi za papir i karton, plastičnu ambalažu.

Opasan komunalni otpad (baterije, akumulatore, elektronsku i električnu opremu, fluorescentne sijalice, određene vrste ulja, hemijska sredstva i druge materijale) ne smije se miješati sa ostalim komunalnim otpadom.

Da bi se počeo mijenjati mentalitet građana prema stvaranju otpada, prvo treba planirati dobro organizovane i ciljane kampanje za prevenciju otpada, a zatim iste implementirati. S tim u vezi predlaže se:

- promovisanje smanjenja otpada od hrane,

- promovisanje vraćanja i ponovne upotrebe ambalaže,

- promovisanje smanjenja upotrebe plastičnih kesa i plastike za jednokratnu upotrebu

- promovisanje kompostiranja kod kuće i u zajednici, posebno u ruralnim oblastima zemlje.

Takođe, potrebno je podsticati sledeće mjere:

- **Promjena ponašanja** ,
- **Razvoj kampanja za podizanje svesti i informisanja,**
- **Promocija aktivnosti podizanja svijesti u školama i obrazovnim institucijama,**
- **Podsticanje ponovne upotrebe**,
- **Promovisati dostupnost rezervnih djelova**, **uputstava, tehničkih informacija ili drugih instrumenata, opreme ili softvera koji omogućavaju popravku i ponovnu upotrebu proizvoda,**
- **Prevenciju i smanjenje opasnosti od požara,**

- **Zaustaviti stvaranje otpada u moru**.

Primjenom navedenih mjera obezbjeđuje se smanjenje količine komunalnog otpada koji se konačno odlaže, povećanje stepena ponovne upotrebe i reciklaže, kao i smanjenje rizika po životnu sredinu i zdravlje ljudi.

8. Informisanje, edukacija i jačanje svijesti javnosti

Upravljanje otpadom ne zavisi isključivo od raspoložive infrastrukture i organizacije sistema, već u velikoj mjeri i od nivoa informisanosti i spremnosti građana da pravilno postupaju sa otpadom. Zbog toga efikasno informisanje, edukacija i jačanje svijesti javnosti o pravilnom postupanju sa komunalnim otpadom predstavljaju ključne preduslove za uspješno sprovođenje mjera u oblasti upravljanja otpadom i unaprjeđenje sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom. Sistem upravljanja otpadom može biti efikasan samo ukoliko građani, javne institucije, privredni subjekti i svi relevantni subjekti razumiju svoju ulogu i odgovornost u procesu smanjenja nastanka otpada, pravilnog razvrstavanja, odlaganja, ponovne upotrebe i reciklaže.

Jačanje svijesti javnosti o pravilnom postupanju sa komunalnim otpadom na teritoriji opštine Kotor i sprovodiće se kroz:

- Informisanje i edukaciju građana

- Organizovanje radionica, seminara i predavanja za građane svih uzrasta,
- Organizovanje stručnih predavanja, kurseva i obuka i razmjena iskustava za zaposlene u komunalnim preduzećima;
- Organizovanje ekoloških sekcija za djecu u vrtićima i školama;
- Uvođenje tema o zaštiti životne sredine u školske programe;
- Dijeljenje informativnih brošura i vodiča o pravilnom razdvajanju otpada.

- Sprovođenje medijskih kampanja

- Korišćenje radija, televizije i društvenih mreža za promociju odgovornog ponašanja;
- Pokretanje javnih kampanja sa jasnim porukama o reciklaži i smanjenju količina otpada (prevencija nastanka otpada, ponovno korišćenje).

- Uvođenjem primjera dobre prakse

- Postavljanje kontejnera za selektivno odlaganje otpada (plastika, papir, staklo);
- Organizovanje akcija čišćenja i reciklažnih dana u zajednici.

- Uvođenjem podsticaja i propisivanjem kazni

- Uvođenje nagrada za građane koji pravilno razvrstavaju otpad;
- Propisivanje kazni za nepravilno odlaganje otpada.

- Aktivno uključivanje lokalne zajednice i institucija

- Aktivno uključivanje nadležnih organa Opštine i komunalnih preduzeća;
- Saradnja sa nevladinim organizacijama i volonterima.

- Lične primjere i odgovornost svakog pojedinca

- Razvijanje svijesti da svaki pojedinac doprinosi očuvanju životne sredine;
- Promovisanje svakodnevnih navika poput smanjenja upotrebe plastike i ponovne upotrebe materijala.

Aktivnosti podizanaja svijesti javnosti treba usmjeriti na:
- smanjenje količine otpada koji nastaje;
- povećanje ponovne upotrebe proizvoda;
- pravilno razdvajanje otpada na mjestu nastanka;
- povećanje količina odvojeno sakupljenog otpada;
- smanjenje nelegalnog odlaganja otpada;
- sprječavanje spaljivanja otpada na otvorenom prostoru;
- pravilno postupanje sa kabastim, zelenim, električnim i drugim posebnim vrstama otpada;
- razvoj kulture odgovornog odnosa prema javnim površinama;
- povećanje učešća građana u sistemu upravljanja otpadom;
- razvoj principa „zagađivač plaća" i odgovornosti proizvođača;
- promociju racionalnog korišćenja resursa i cirkularne ekonomije.

U narednom periodu potrebno je informisati građane o pravilnom načinu odvajanja i odlaganja otpada, kao i o načinu korišćenja posuda za odvojeno sakupljanje. Posebna pažnja biće usmjerena na nformisanje korisnika o terminima i lokacijama privremenog postavljanja kontejnera za zeleni i kabasti otpad, kao i o mogućnostima pravilne predaje neopasnog građevinskog i drugih posebnih tokova otpada. Informativne aktivnosti treba povezati i sa uvođenjem sistema proširene odgovornosti proizvođača, kako bi građani bili pravovremeno upoznati sa mjestima i načinima predaje posebnih tokova otpada (električnim i elektronskim otpadom, otpadnim baterijama, gumama i dr.). Na taj način jačanje svijesti javnosti može direktno doprinijeti povećanju količina odvojeno sakupljenog otpada, smanjenju nepropisnog odlaganja i povećanju stepena reciklaže. Neophodno je ukazati javnosti na negativan uticaj nepropisnog odlaganja otpada na životnu sredinu i njihovo zdravlje, i dugoročno, na troškove grada.

Imajući u vidu važnost komunalnih preduzeća u uspostavljanju održivog sistema upravljanja otpadom u lokalnim zajednicama i činjenicu da su njihovi osnivači lokalne samouprave, potrebno je javnost upoznati sa njihovim radom, izazovima sa kojima se svakodnevno susrijeće, važnosti njihovog poslovanja za kvalitet životne sredine, kako bi građani shvatili da nijesu samo korisnici njihovih usluga, već i aktivni učesnici, čime bi se uticalo na veću odgovornost u praksi.

Edukativne aktivnosti treba sprovoditi kroz saradnju Opštine Kotor, d.o.o. "Komunalno Kotor", obrazovnih ustanova, mjesnih zajednica, nevladinih organizacija, turističkog sektora i drugih relevantnih subjekata. Aktivnosti mogu obuhvatiti: organizovanje radionica i predavanja za građane svih uzrasta, organizovanje stručnih predavanja i obuka za zaposlene u komunalnim preduzećima, akcije čišćenja, obilježavanje značajnih ekoloških datuma, organizovanje akcija recikliranja, izradu promotivnog i edukativnog materijala i dijeljenje informativnih brošura i vodiča o pravilnom razdvajanju otpada, organizovanje medijskih kampanja za promociju odgovornog ponašanja, sa jasnim porukama o prevenciji nastanka otpada, reciklaži i ponovnom korišćenju otpada, kao i informisanje putem internet stanica, društvenih mreža i lokalnih medija.

Poseban značaj ima edukacija djece i mladih, kroz uvođenje tema o prevenciji nastanka otpada, odvojenom sakupljanja, reciklaži i cirkularnoj ekonomiji u školske i vannastavne aktivnosti. Takođe, imajući u vidu turistički karakter opštine Kotor, potrebno je uticati na jačanje svijesti turista, korisnika ugostiteljskih i hotelskih objekata, i druge privredne subjekte čije aktivnosti utiču na količine i strukturu nastalog otpada.

Bitno je razvijanje i jačanje svijesti tako da svaki pojedinac doprinosi očuvanju životne sredine.

Radi procjene efekata sprovedenih aktivnosti, preporučuje se praćenje broja realizovanih edukativnih kampanja, broja uključenih učesnika, količina odvojeno sakupljenog otpada i drugih pokazatelja koji mogu ukazati na promjene u navikama korisnika sistema. Posebno je važno da građani dobijaju povratnu informaciju o rezultatima sistema upravljanja otpadom: koliko je otpada odvojeno sakupljeno, koliko je reciklirano i kakvi su efekti postignuti. Na taj način se jača osjećaj odgovornosti i pokazuje konkretna vrijednost individualnog doprinosa.

Kontinuirano informisanje i edukacija treba da postanu sastavni dio sistema upravljanja otpadom u opštini Kotor, sa ciljem razvijanja odgovornog odnosa građana i drugih korisnika prostora prema otpadu i zaštiti životne sredine.

Krajnji rezultat treba da bude smanjenje nastanka otpada, pravilno odvajanje otpada na mjestu nastanka, povećanje ponovne upotrebe i reciklaže i smanjenje nepropisnog odlaganja.

Saglasno odredbi člana 30 stav 5 Zakona o upravljanju otpadom (“Sl. list Crne Gore” br. 034/24, 092/24, 128/26), Sekretarijat za zaštitu prirodne i kulturne baštine obavijestiće javnost i sprovešće javnu raspravu o Nacrtu Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor (2026-2029). Sprovođenje javne rasprave pruža mogućnost aktivnog učešća svih zainteresovanih subjekata u procesu usvajanja Plana.

9. Monitoring i izvještavanje o realizaciji Lokalnog plana

Monitoring sprovođenja Plana predstavlja važan instrument za transparentno praćenje realizacije predviđenih ciljeva, mjera i aktivnosti. Za praćenje sprovođenja Plana nadležni su:

- Opština Kotor, kao odgovorni organ za koordinaciju, objedinjavanje podataka i izradu izvještaja o sprovođenju Plana;
- DOO "Komunalno Kotor", kao operativni nosilac mjera u oblasti sakupljanja, transporta i upravljanja komunalnim i posebnim tokovima otpada;
- nadležni državni organi, u dijelu prijema, obrade i kontrole dostavljenih podataka u okviru nacionalnog sistema upravljanja informacijama o otpadu.

U okviru praćenja realizacije Plana posebno će se pratiti:

-ukupna količina sakupljenog komunalnog otpada;

-količina odvojeno sakupljenih frakcija otpada;

-količina otpada upućenog na ponovnu upotrebu, reciklažu i druge

postupke prerade;

- broj korisnika obuhvaćenih sistemom sakupljanja otpada;
- praćenje učestalosti sakupljanja i transporta otpada;
- količina odvojeno sakupljenog biootpada i zelenog otpada;
- količina sakupljenog neopasnog građevinskog i kabastog otpada predata na odgovarajući tretman;
- količina miješanog komunalnog otpada koji se odlaže na deponiju;
- broj i lokacija evidentiranih nelegalnih odlagališta otpada;
- broj i lokacija saniranih nelegalnih odlagališta;
- realizacija planiranih infrastrukturnih projekata i nabavke opreme;
- broj i raspored posuda i kontejnera;
- stepen realizacije mjera i aktivnosti utvrđenih Akcionim planom.

Posebnu ulogu u unapređenju monitoringa može imati uspostavljanje GIS sistem, čijim se korišćenjem omogućava preciznije prostorno evidentiranje infrastrukture, kontejnerskih lokacija, nelegalnih odlagališta i drugih podataka značajnih za planiranje i kontrolu sistema upravljanja otpadom.

Za potrebe monitoringa potrebno je obezbijediti redovno prikupljanje i ažuriranje podataka od strane nadležnih organa i službi Opštine Kotor, d.o.o. "Komunalno Kotor", PPOV Kotor-Tivat i drugih relevantnih subjekata uključenih u sistem upravljanja otapdom. Podaci treba da budu sistematizovani na način koji omogućava poređenje po godinama i praćenje trendova tokom perioda važenja Plana.

Saglasno članu 32 Zakona o upravljanju otpadom ("Sl. list CG" br. 034/24, 092/24, 128/26), godišnji izvještaj o sprovođenju Lokalnog plana se usvaja na Skupštini jedinice lokalne samouprave najkasnije do 31.marta tekuće za prethodnu godinu, i dostavlja Ministarstvu i Agenciji, najkasnije do 15.aprila tekuće za prethodnu godinu.

10. INVESTICIONA ULAGANJA

U cilju unaprjeđenja sistema upravljanje komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor za period 2026–2029.godine, potrebno je planirati investicione troškove za nabavku opreme i sredstava, uključujući i nabavku specijalnih vozila, što je prikazano u Tabeli 13.

Tabela 13. Pregled investicionih troškova (2026-2029)

OPREMA		Količina	Vrijednost ulaganja	Dinamika realizacije
1.	Izgradnja pretovarne stanice	1	1.500.00 €	2026-2030
2.	Specijalno vozilo auto smećara kapaciteta 16m³	1	180.000 €	2026-2030
3.	Kamion za kabasti otpad sa grajferom	1	140.000 €	2026-2030

4.	Kontejneri za sakupljanje neselektiranog komunalnog otpada 1,1m³	300	60.000 €	2026-2030
5.	Kontejneri za selektirani otpad zapremine 640l (akumulatori,.baterije)	12	6.000 €	2026-2030
6.	Kontejneri za komunalni otpad zapremine $5m^3$ i $7m^3$	30	50.000 €	2026-2030
7.	Arbol kontejneri 30 m^3	4	35.000 €	2026-2030
8.	Specijalno vozilo za abrol kontejnere	1	200.000 €	2026-2030
9.	Buldožer	1	180.000 €	2026-2030
10.	Reciklažno dvorište	1	150.000 €	2026-2030
11.	Ekološka zelena ostrva	5	250.000 €	2026-2030
12.	Izgradnja soški za kontejnere	100	20.000 €	2026-2030
13.	Proširenje kapaciteta postojeće kompostane	1	130.000 €	2026-2030
14.	Drobilica za zeleni otpad	1	130.000 €	2026-2030
15.	Sito za prosijavanje komposta	1	80.000 €	2026-2030
16.	Sanacija nelegalnih odlagališta	10	100.000 €	2026-2030
17.	Drobilica za građevinski otpad	1	350.000 €	2026-2030
18.	Ostali nepredviđeni troškovi	/	150.000 €	2026-2030
	UKUPNE INVESTICIJE	**3.711.000,00 €**		

11. AKCIONI PLAN SA DINAMIKOM REALIZACIJE

U Tabeli 14. Prikazan je Akcioni plan za sprovođenje Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor za period 2026-2029. godine (u daljem tekstu: Akcioni plan), kojim se definišu planirane aktivnosti/mjere, nosioci i rokovi realizacije.

Tabela 14. Akcioni Plan (2026-2029)

Red. broj	AKTIVNOST/MJERA	NOSIOCI	DINAMIKA REALIZACIJE
1.	**Usvojiti odluku o načinu odvojenog sakupljanja i sakupljanja komunalnog otpada radi obrade na teritoriji opštine Kotor u skladu sa važećom zakonskom regulativom**	**Sekretarijat za razvoj preduzetništva, komunalne poslove i**	**2026**

		saobraćaj	
2.	**Definisati lokaciju za privremeno skladištenje neopasnog građevinskog otpada**	**Sekretarijat za urbanizam, stanovanje i uređenje prostoraw**	**2026**
3.	**Usvojiti Odluku o načinu privremenog skladištenja neopasnog građevinskog i kabastog otpada.**	**Sekretarijat za razvoj preduzetništva, komunalne poslove i saobraćaj**	**2026**
4.	**Nabavka opreme i mehanizacije, uključujući specijalna vozila za unapređenje sistema upravljanja komunalnim otpadom**	**Opština Kotor, D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2026-2029**
5.	**Definisati dodatne lokacije za kontejnere. Postaviti više kanti za odlaganje otpada u zoni Starog grada i u neposrednoj blizini**	**Opština Kotor, D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2026-2029**
6.	**Uspostaviti komunalnu infrastrukturu za odlaganje otpada na područjima opštine gdje nedostaje**	**Opština Kotor, D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2026-2029**
7.	**Unaprijediti komunalnu infrastrukturu za odvojeno sakupljanje otpada i proširiti sistem "mokra" i "suva" frakcija**	**Opština Kotor, D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2026-2029**
8.	**Usvostaviti odvojeno sakupljanje staklene ambalaže iz ugostiteljskih objekata**	**D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2026-2029**
9.	**Nabavka mehanizacije za opremanje lokacije za privremeno skladištenje i obradu neopasnog građevinskog i kabastog otpada**	**Opština Kotor, D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2027**
10.	**Unaprijediti kapacitete kompostane za obradu veće količine zelenog otpada, sa mogućnošću obrade biootpada**	**D.o.o. Komunalno ''Kotor''**	**2026-2029**
11.	**Uspostavljanje reciklažnog dvorišta**	**D.o.o. Komunalno ''Kotor''**	**2028**
12.	**Unaprijediti kapacitete pretovarne stanice kako bi se postiglo veće izdvajanje reciklabilnih sirovina i smanjenje količine otpada koja se deponuje**	**D.o.o. Komunalno ''Kotor''**	**2028**
13.	**Izgradnja konstrukcije koja će obezbijediti da pretovarna stanica bude zatvorenog tipa**	**D.o.o. Komunalno ''Kotor''**	**2029**
14.	**Saniranje neuređenog odlagališta Lovanja 1 Sinjarevo**	**Opština Kotor, Opština Tivat**	**2026-2029**
15.	**Sanacija neuređenih odlagališta i uspostavljanje sistema zaštite i video nadzora**	**Opština Kotor, D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2026-2029**
	Unaprjeđenje kadrovskih kapaciteta zaposlenih u komunalnom preduzeću	**D.o.o. Komunalno ''Kotor''**	**2026-2029**

16.	**Sprovoditi obuku za zaposlene u komunalnom preduzeću**	**D.o.o. Komunalno ''Kotor''**	**2026-2029**
17.	**Informisanje, edukacija građana i sprovođenje kontinuirane kampanje za jačanje svijesti građana o značaju i benefitima pravilnog postupanja sa otpadom(štampa i distribucija edukativnog materijala iz oblasti upravljanja otpadom – flajeri, brošure, posteri; organizovanje radionica u vrtićima, školama, fakuletima)**	**Opština Kotor, D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2026-2029**
18.	**Organizovanje ekoloških akcija čišćenja (obilježavanje dana planete Zemlje i dr.)**	**D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2026-2029**
19.	**Organizovanje akcija prikupljanja papira, PET ambalaže, čepova i dr. u javnim ustanovama (obezbijediti prigodne nagrade za najbolju školu ili odeljenje)**	**Opština Kotor, D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2026-2029**
20.	**Jačanje inspekcijskog i komunalnog nadzora**	**Opština Kotor**	**2026-2029**
21.	**Uspostavljanje saradnje sa organizacijom proizvođača otpada u okviru sistema proširene odgovornosti za posebne vrste otpada ()**	**Proizvođač ili ovlašćeni zastupnik proizvođača posebnih vrsta otpada**	**2026-2029**
22.	**Uspostavljanje GIS bazu podataka o infrastrukturi za upravljanje otpadom, nelegalnim odlagalištima**	**Opština Kotor D.o.o. ''Komunalno Kotor''**	**2026-2029**
23.	**Unapređenje rada PPOV Kotor- Tivat**	**MERS; Opštine Kotor i Tivat**	**2026-2029**
24.	**Monitoring sprovođenja Plana i godišnje izvještavanje**	**Opština Kotor**	**2026-2029**

Sredstva za realizaciju Akcionog Plana obezbijediće se iz:

- kredita međunarodnih finansijskih institucija;
- budžeta Opštine Kotor i sredstava D.o.o. ''Komunalno čiji je osnovač Opština;
- budžeta Crne Gore;
- Eko fonda;
- fondova EU;
- donacija;
- i drugih izvora u skladu sa zakonskom regulativom.

12. ZAKLJUČAK

Analiza postojećeg sistema upravljanja otpadom na teritoriji opštine Kotor pokazuje da je u narednom periodu neophodno dodatno unaprijediti odvojeno sakupljanje otpada, prvenstveno kroz razvoj odgovarajuće infrastrukture, unaprijediti upravljanje posebnim vrstama otpada, povećati stepen reciklaže, ojačati kontrolu nepropisnog odlaganja, i smanjiti količine otpada koje se odlažu na deponiju.

Značajno je unaprijediti kapacitete pretovarne stanice kako bi se postiglo veće izdvajanje reciklabilnih sirovina i smanjenje količine otpada koja se deponuje, kao i povećanje kapaciteta kompostane za obradu zelenog otpada, sa mogućnosti obrade biootpada Takođe, u narednom priodu planirano je uspostavljanje reciklažnog dvorišta, kojim bi se građanima omogućilo organizovano i kontrolisano odlaganje odvojeno sakupljenih vrsta otpada. Time bi se unaprijedila primarna selekcija i povećala mogućnosti za ponovno korišćenje i reciklažu otpada. Što se tiče recikliranja, potrebno je uključiti građane i unaprijediti sistem odvojenog sakupljanja otpada. Naročito je poželjno unaprijediti recikliranje stakla, kao trenutno slabo tretiranog reciklabilnog materijala.

U narednom periodu potrebno je nastaviti sa nabavkom kontejnera i posuda za odvojeno sakupljanje različitih vrsta otpada, nabavkom specijalizovanih vozila i radnih mašina. Posebnu pažnju potrebno je obratiti na posebne tokove otpada, posebno na građevinski otpad, imajući u vidu njegov potencijal za ponovnu upotrebu i reciklažu, kabasti otpad i otpadne gume. Veoma važan zadatak za naredni period je zatvaranje i sanacija odlagališta, u skladu sa postojećim propisima.

Poseban izazov za opštinu Kotor predstavljaju sezonske oscilacije u količinama otpada, intenzivna turistička aktivnost i potreba očuvanja osjetljivog priobalnog i morskog područja.

Realizacijom ciljeva, mjera i aktivnosti utvrđenih Lokalnim planom upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor (2026–2029) očekuje se unaprjeđenje sistema upravljanje komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, uz postepeni prelazak sa sistema zasnovanog pretežno na odlaganju otpada na integrisani sistem upravljanja otpadom u kojem se prioritet daje sprečavanju nastanka otpada, odvojenom sakupljanju, ponovnoj upotrebi, , reciklaži i drugim oblicima valorizacije, dok se odlaganje koristi kao krajnja opcija. U narednom periodu u cilju unapređenja upravljanja komunalnim i neopasnim otpadom na teritoriji opštine Kotor planirane su sledeće mjere:

- Unapređenje sistema odvojenog sakupljanja komunalnog otpada kroz razvoj mreže odgovarajućih posuda i proširenje sistema "mokra" i "suva" frakcija. Proširenje sistema sakupljanja otpada „od vrata do vrata“, na način što će komunalno preduzeće u djelovima naselja gdje je individualno stanovanje obezbijediti domaćinstvima dvije kante, za sakupljanje mokre" i "suve" frakcije;
- Unapređenje infrastrukture, opreme i mehanizacije, naročito izgradnja pretovarne stanice i sortirnice kapaciteta za dnevni prihvat 70 t komunalnog otpada, povećanje kapaciteta kompostane za obradu zelenog otpada, sa mogućnosti obrade biootpada i uspostavljanje kapaciteta za upravljanje građevinskim otpadom (nabavka drobilice i druge opreme), a zatim i

uspostavljanje reciklažnog dvorišta, nabavka dodatnih posuda i specijalizovana vozila;

- Uspostavljanje sistema odvojenog sakupljanja staklene ambalaže iz ugostiteljskih objekata;
- Uspostavljanje funkcionalnog sistema za privremeno skladištenje, obradu, reciklažu i ponovno korišćenje neopasnog građevinskog otpada;
- Smanjenje broja lokacija nelegalnog odlaganja komunalnog, građevinskog, kabastog i drugih vrsta otpada;
- Uspostavljanje sistema upravljanja biootpadom, kroz odvojeno sakupljanje zelenog i drugih odgovarajućih frakcija biootpada i unaprjeđenje kapaciteta kompostane za obradu veće količine zelenog otpada, sa mogućnošću obrade biootpada;
- Uspostavljanje sistema odvojenog sakupljanja opasnog otpada iz domaćinstava (baterije, akumulatori, električni i elektronski otpad, otpadna ulja, hemijska sredstava i dr.);
- Uspostavljanje saradnje sa ovlašćenim operaterima i organizacijama odgovornim za posebne tokove otpada (sistem proširene odgovornostI proizvođača);
- Unapređenje sistema upravljanja kanalizacionim muljem, uz poseban fokus na modernizaciju postojeće infrastrukture i primjenu održivih i ekološki prihvatljivih rješenja;
- Smanjenje količine otpada koji se odlaže na deponije;
- Unaprjeđenje kadrovskih kapaciteta zaposlenih u komunalnom preduzeću
- Povećanje nivoa informisanosti i jačanje svijesti građana o prevenciji nastanka otpada, odvojenom sakupljanju, ponovnoj upotrebi, reciklaži i štetnim posljedicama nepropisnog odlaganja otpada;
- Unapređenje koordinacije između organa lokalne uprave, DOO "Komunalno" Kotor, nadležnih inspekcijskih i komunalnih službi, upravljača zaštićenih područja, mjesnih zajednica, privrednih subjekata i drugih učesnika u sistemu;
- Unaprjeđenje sistema evidencije tokova otpada, uključujući pouzdanije podatke o količinama proizvedenog, sakupljenog, odvojeno prikupljenog, recikliranog, obrađenog i konačno zbrinutog otpada;
- Uspostavljanje GIS baze podataka o infrastrukturi za upravljanje otpadom, nelegalnim odlagalištima;
- Uspostavljanje sistema redovnog praćenja realizacije Plana i izvještavanja, na osnovu godišnje analize ostvarenih rezultata.

Krajnji cilj Plana je uspostavljanje efikasnog, održivog i transparentnog sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor, kojim se povećava ponovno korišćenje materijala i reciklaža i smanjuje količina otpada koja se konačno odlaže. Samo zajedničkim djelovanjem svih relevatnih aktera moguće je izraditi sistem u kojem se otpad ne posmatra kao problem, već kao resurs kojim je potrebno upravljati odgovorno i u skladu sa principima cirkularne ekonomije. Efikasan sistem upravljanja otpadom direktno doprinosi zaštiti zdravlja ljudi, očuvanje prirodnih resursa i smanjenju pristisaka na životnu sredinu.

IZVORI I REFERENTNI DOKUMENTI

Izrada Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor za period 2026–2029.godine zasnovana je na:

- važećem zakonodavnom okviru Crne Gore (Zakoni i podzakonski akti u oblasti upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom, posebnim tokovima otpada, evidencije i izvještavanje);
- metodološkim smjernicama Državnog plana upravljanja otpadom u Crnoj Gori (2025-2029);
- relevantnim planskim dokumentima,
- dostupnim statističkim i operativnim podacima.

Prilozi:

Prilog 1.

Na osnovu člana 30 stav 1 Zakona o upravljanju otpadom ("Službeni list Crne Gore", br. 34/24 i 92/24), člana 38 stav 1 tačka 2 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni list Crne Gore", br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22, 81/25 i 98/25) i člana 36 stav 1 tačka 2 Statuta Opštine Kotor ("Službeni list CG - Opštinski propisi", broj 37/19), Skupština opštine Kotor na V sjednici, održanoj 21.7.2026. godine, donijela je

ODLUKA
o pristupanju izradi Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim
građevinskim otpadom za teritoriju Opštine Kotor za period 2026-2029.
("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 037/26 od 27.07.2026)

Član 1

Pristupa se izradi Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor za period 2026-2029 (u daljem tekstu: "LPUO").

Izradom LPUO-a će se doprinijeti unapređenju oblasti upravljanja otpadom, kao i zaštiti životne sredine na teritoriji Opštine Kotor.

Član 2

Rok za usvajanje LPUO je 27. novembar 2026. godine.

Član 3

Izrada Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor za period 2026-2029 će se temeljiti na domaćem i međunarodnom zakonodavstvu.

Shodno Zakonu o upravljanju otpadom ("Službeni list Crne Gore", br. 34/24 i 92/24), LPUO mora biti usaglašen sa Državnim planom upravljanja otpadom Crne Gore 2025-2029 ("Službeni list Crne Gore", broj 25/26).

Član 4

LPUO će izraditi radna grupa koja će biti formirana posebnim rješenjem od strane predsjednika Opštine.

Izrada LPUO-a će biti otvorena za javnost u svim fazama izrade.

Član 5

LPUO usvaja Skupština Opštine Kotor za period 2026-2029.

Član 6

Finansijska sredstva potrebna za izradu LPUO-a obezbijediće se iz budžeta Opštine Kotor.

Član 7

Ova odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore – Opštinski propisi".

Broj: 11-016/26-15704
Kotor, 21. 7. 2026. godine
Skupština opštine Kotor
Predsjednik skupštine,
Vojin Batuta, s.r.

Prilog 2.

Na osnovu člana 4 Odluke o pristupanju izradi Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor (2026–2029) ("Službeni list Crne Gore – opštinski propisi", br. 37/26), člana 58 Zakona o lokalnoj samoupravi ("Službeni list Crne Gore" br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22, 81/25, 98/25) i člana 82 Statuta Opštine Kotor ("Službeni list Crne Gore – opštinski propisi" br. 37/19), Predsjednik Opštine kotor donio je

RJEŠENJE

o formiranju Radne grupe za izradu Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor (2026–2029)

I U Radnoj grupi za izradu Lokalnog plana upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor (2026–2029) (u daljem tekstu: LPUO) imenuju se:

1. Marina Krivokapić - Sekretarijat za zaštitu prirodne i kulturne baštine – koordinatorka
2. Jelena Vuković - Sekretarijat za zaštitu prirodne i kulturne baštine, članica
3. Jovana Stanišić - Sekretarijat za zaštitu prirodne i kulturne baštine, članica
4. Nikoleta Kralj - Sekretarijat za urbanizam, stanovanje i uređenje prostora, članica
5. Jelena Radunović - "Komunalno Kotor d.o.o" Kotor, članica
6. Nikola Popović - Sekretarijat za razvoj preduzetništva, komunalne poslove i saobraćaj, član
7. Mateja Milović - Komunalna policija, član
8. Sergej Čelanović - Služba za inspekcijske poslove, član

II Zadatak Radne grupe je da izradi LPUO u skladu sa Državnim planom upravljanja otpadom Crne Gore (2025 – 2029) ("Sl. list Crne Gore", br. 25/26) i zakonskom regulativom.

III Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Prilog 3.

Na osnovu člana 13a stav 2 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list RCG" broj 80/05, „Sl. list CG" broj 73/10, 40/11, 59/11, 52/16 i 82/24) Sekretarijat za zaštitu prirodne i kulturne baštine Opštine Kotor donio je:

ODLUKU
O NEPREDUZIMANJU IZRADE STRATEŠKE PROCJENE UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA LOKALNI PLAN UPRAVLJANJA KOMUNALNIM I NEOPASNIM GRAĐEVINSKIM OTPADOM NA TERITORIJI OPŠTINE KOTOR (2026-2029)

Član 1

Ne preduzima se izrada strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Lokalni Plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor (2026-2029) (u daljem tekstu: Lokalni plan).

Član 2

Lokalni plan predstavlja planski dokument u oblasti upravljanja otpadom, kojim su definisani ciljevi, mjere i aktivnosti za uređenje i unaprjeđenje sistema upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor za period 2026–2029.godine.

Član 3

Lokalni plan, shodno Zakonu o upravljanju otpadom, mora biti usaglašen sa Državnim planom upravljanja otpadom za period 2025-2029.godine (u daljem tekstu: Državni plan).

Za Državni plan sproveden je postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu u okviru kojeg su sagledani mogući značajni uticaji upravljanja otpadom na životnu sredinu i utvrđene odgovarajuće mjere zaštite.

Izdata je saglasnost na Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za Državni plan.

Odluka o nepreduzimanju strateške procjene je donijeta uzimajući u obzir hijerarhijski odnos Lokalnog plana i Državnog plana, kao i potrebu izbjegavanja dvostrukog sprovođenja strateške procjene, što ne isključuje obavezu sprovođenja postupka procjene uticaja na životnu sredinu za pojedinačne projekte koji mogu proisteći iz realizacije Lokalnog plana, ukoliko za takve projekte postoji obaveza sprovođenja procjene uticaja saglasno Zakonu o procjeni uticaja na životnu sredinu i Uredbi o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu.

Član 4

Sprovođenje Lokalnog plana usmjereno je prvenstveno na zaštitu i očuvanje stanja životne sredine kroz uređenje i unaprjeđenje sistema upravljanja otpadom na teritoriji opštine Kotor, uključujući prevenciju nastanka otpada, odvojeno sakupljanje, ponovnu upotrebu, reciklažu i smanjenje količine otpada koje se odlažu.

Na osnovu ocjene kriterijuma propisanih članom 13 Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, posebno imajući u vidu karakter, sadržaj, ciljeve i prostorni obuhvat Lokalnog plana, njegovu ulogu u hijerarhiji planskih dokumenata, usklađenost sa Državnim planom i činjenicu da je za Državni plan sprovedena strateška procjena, ocijenjeno je da sprovođenje Lokalnog plana neće izazvati negativne uticaje na životnu sredinu i zdravlje ljudi koji bi zahtijevali izradu strateške procjene uticaja na životnu sredinu.

Sprovođenje Lokalnog Plana neće imati negativne prekogranične uticaje na životnu sredinu susjednih država.

Član 5

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Broj : 0501-019/26-25463

SEKRETARIJAT

Kotor, 27.11.2026.godine **Bojana Petković**

O B R A Z L O Ž E Nj E

Pravni osnov za donošenje Odluke o nepreduzimanju izrade strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom na teritoriji opštine Kotor za period 2026-2029.godina sadržan je u članu 13a stav 2. Zakona o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu („Sl. list RCG" broj 80/05, „Sl. list CG" broj 73/10, 40/11, 59/11, 52/16 i 82/24), kojim je propisano da Odluku o nepreduzimanju izrade strateške procjene uticaja na životnu sredinu donosi organ nadležan za pripremu plana.

Odluka o nepreduzimanju izrade strateške procjene sadrži podatke o:

- vrsti plana i programa za koji se ne radi izvještaj o strateškoj procjeni;
- razlozima za nepreduzimanje izrade strateške procjene;
- kriterijumima na osnovu kojih je ocijenjeno da ne postoji mogućnost značajnih uticaja na životnu sredinu;
- druge relevantne podatke na osnovu kojih je odlučeno da se ne radi izvještaj o strateškoj procjeni.

Za Državni plan upravljanja otpadom za period 2025 -2029.godina sproveden je postupak strateške procjene uticaja na životnu sredinu u okviru kojeg su sagledani mogući značajni uticaji upravljanja otpadom na životnu sredinu i predložene mjere za smanjenje, spriječavanje i otklanjanje štetnih uticaja. Agencija za zaštitu životne sredine izdala je saglasnost na Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu za Državni plan upravljanja otpadom za period 2025 -2029.godina. Kako shodno Zakonu o upravljanju otpadom, Lokalni plan mora biti usaglašen sa Državnim planom, izrada strateške procjene za Lokalni Plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor za period 2026-2029.godina bi bilo nepotrebno dupliranje, jer sprovođenje Lokalnog plana nema novih značajnih uticaja na životnu sredinu koji nijesu obuhvaćeni Državnim planom.

Odluka o nepreduzimanju izrade strateške procjene uticaja na životnu sredinu za Lokalni plan upravljanja komunalnim i neopasnim građevinskim otpadom za teritoriju opštine Kotor (2026-2029) ne isključuje obavezu sprovođenja postupka procjene uticaja na životnu sredinu za pojedinačne projekte koji mogu proisteći iz realizacije Lokalnog plana, ukoliko za takve projekte postoji obaveza sprovođenja procjene uticaja u skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Crne Gore", br. 075/18, 084/24 i 070/26) i Uredbom o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 020/07, "Službeni list Crne Gore", br. 047/13, 053/14, 037/18 i 085/26).